

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น:
กรณีศึกษา โรงเรียนสาธิตในภาคตะวันออก

อารีวรรณ คุณเพ็ญแสง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาวิจัย วัตถุประสงค์และสถิติการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
สิงหาคม 2559
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ อารีวรรณ คูหเพ็ญแสง ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัย วัตถุประสงค์และสถิติการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

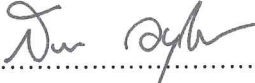
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรีพร อนุศาสนนันท์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ดร.สมพงษ์ ปั่นหุ่น)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธาน
(ดร.อโณทัย ผาสุข)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรีพร อนุศาสนนันท์)

..... กรรมการ
(ดร.สมพงษ์ ปั่นหุ่น)

.....กรรมการ
(ดร.อาพันธ์ชนิด เจนจิต)

คณะศึกษาศาสตร์อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัย วัตถุประสงค์และสถิติการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต สุรัตน์เรืองชัย)

วันที่..... เดือน..... พ.ศ. 2559

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรีพร อนุศาสนนันท์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และดร.สมพงษ์ ปั้นหุ่น อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วน และเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่งจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ทุกท่าน ที่กรุณาสละเวลาและให้คำแนะนำในการแก้ไขวิทยานิพนธ์ นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งให้คำแนะนำแก้ไขเครื่องมือให้มีคุณภาพ

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย ทำให้ผู้วิจัยมีความรู้ และสามารถทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วง

ท้ายสุดนี้ ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และขอขอบคุณกำลังใจจากเพื่อน ๆ พี่ ๆ และน้อง ๆ ทุกท่าน ที่มีได้กล่าวนามมา ณ ที่นี้ ที่มีส่วนทำให้การจัดทำงานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี คุณความดีอันเกิดจากประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูกตเวทิตาแด่บุพการี บุรพจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ที่ทำให้ข้าพเจ้าเป็นผู้มีการศึกษาและประสบความสำเร็จมาจนตราบเท่าทุกวันนี้

อารีวรรณ กุหเพ็ญแสง

52920587: สาขาวิชา: วิชา วิชาผลและสถิติการศึกษา; วท.ม. (วิชา วิชาผลและสถิติการศึกษา)

คำสำคัญ: จิตสาธารณะ/ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีจิตสาธารณะ/ การวิเคราะห์การถดถอยแบบขั้นตอน
ระดับคดหล่น

อารีวรรณ คุหเพ็ญแสง: ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น:
กรณีศึกษาโรงเรียนสาธิตในภาคตะวันออกเฉียง (FACTORS EFFECTING THE PUBLIC MINDS OF LOWER
SECONDARY SCHOOL STUDENTS: A CASE STUDY OF DEMONSTRATION SCHOOLS IN THE
EASTERN REGION) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: สุริพร อนุศาสนนันท์, อ.ค., สมพงษ์ ปั่นหุ่น, อ.ค.
144 หน้า. ปี พ.ศ. 2559.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยกับจิตสาธารณะของ
นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น 2) เพื่อสร้างสมการทำนายความเป็นผู้มีจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น
และ 3) เพื่อศึกษาปรากฏการณ์เชิงตัวแปรที่สามารถทำนายความเป็นผู้มีจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษา
ตอนต้น กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตในภาคตะวันออกเฉียง
จำนวน 282 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานทั่วไป แบบสอบถามเกี่ยวกับ
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีจิตสาธารณะของนักเรียน และแบบสอบถามเกี่ยวกับจิตสาธารณะ วิเคราะห์ค่าความตรง
และความเชื่อมั่นของเครื่องมือเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรม SPSS ในการวิเคราะห์
ค่าสถิติพื้นฐานและการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis)

ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่มีผลต่อพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ตัวแปรการรับรู้ความสามารถของตนเอง สำหรับตัวแปร
การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันและการรับข่าวสารจากสื่อมวลชน ส่งผลต่อพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะ
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนตัวแปรอื่นที่เหลือไม่พบนัยสำคัญทางสถิติ โดยตัวแปรทั้งหมด
สามารถร่วมกันทำนายตัวแปรพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ได้ร้อยละ 35.60
และสามารถสร้างสมการถดถอยพหุคูณ เพื่อทำนายพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น
ได้ดังนี้

สมการถดถอยพหุคูณในรูปคะแนนดิบ

$$\begin{aligned} \widehat{PM} = & 2.150 + .353*(SELF) + .009 (FUTR) + .008 (PAR_M) - .033 (REAS) \\ & - .053*(STRC) - .019 (NEGL) + .067 (TEA_M) + .004 (REL_T) \\ & + .036 (FRI_M) - .064 (REL_F) + .025 (IMP_M) + .099*(MD_NEWS) \end{aligned}$$

สมการถดถอยพหุคูณในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\begin{aligned} \hat{Z}_{PM} = & .444*Z_{SELF} + .014 Z_{FUTR} + .012 Z_{PAR_M} - .056 Z_{REAS} - .111*Z_{STRC} \\ & - .036 Z_{NEGL} + .116 Z_{TEA_M} + .007 Z_{REL_T} + .061 Z_{FRI_M} - .110 Z_{REL_F} \\ & + .049 Z_{IMP_M} + .161*Z_{MD_NEWS} \end{aligned}$$

52920587: MAJOR: EDUCATIONAL RESEARCH, MEASUREMENT AND STATISTICS; M.Sc.
(EDUCATIONAL RESEARCH, MEASUREMENT AND STATISTICS)

KEYWORDS: THE PUBLIC MIND/ FACTORS EFFECTING THE PUBLIC MIND/ HIERARCHICAL
STEPWISE REGRESSION ANALYSIS

AREEWAN KUHAPEANG: FACTORS EFFECTING THE PUBLIC MINDS OF LOWER
SECONDARY SHOOOL STUDENTS: A CASE STUDY OF DEMONSTRATION SCHOOLS IN THE
EASTERN REGION. ADVISORY COMMITTEE: SUREEPORN ANUSASANAN, Ed.D., SOMPONG
PANHOON, Ed.D. 144 P. 2016.

The purposes of this research were: 1) to study the relationship among factors and public mind of lower secondary students 2) to construct a predictive equation of public mind of lower secondary students, and 3) to study the predictability of the variables in predicting the public mind of lower secondary students. The sample consisted of 282 lower secondary students of demonstration schools in the eastern region. The research instrument was questionnaire asking on students' demographical data, factors influencing students' public mind, and students' public mindedness. All sub-scales questions met the requirement of validity and reliability. Data were analyzed by descriptive statistic and multiple regression analysis.

The results indicated that factors those significantly affected the public mind of lower secondary students consisted of 3 variables, they were self-efficacy, strict family rearing and mass media consumption. Other variables were not significantly affected the students public mind. All variables could predict the public mind of student for 35.60 %.

The regression equation of raw scores was

$$\begin{aligned} \widehat{PM} &= 2.150 + .353^{**}(SELF) + .009 (FUTR) + .008 (PAR_M) - .033 (REAS) \\ &\quad - .053^{*}(STRC) - .019 (NEGL) + .067 (TEA_M) + .004 (REL_T) \\ &\quad + .036 (FRI_M) - .064 (REL_F) + .025 (IMP_M) + .099^{*}(MD_NEWS) \end{aligned}$$

The regression equation of standard scores was

$$\begin{aligned} \hat{Z}_{PM} &= .444^{**}Z_{SELF} + .014 Z_{FUTR} + .012 Z_{PAR_M} - .056 Z_{REAS} - .111^{*}Z_{STRC} \\ &\quad - .036 Z_{NEGL} + .116 Z_{TEA_M} + .007 Z_{REL_T} + .061 Z_{FRI_M} - .110 Z_{REL_F} \\ &\quad + .049 Z_{IMP_M} + .161^{*}Z_{MD_NEWS} \end{aligned}$$

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ซ
สารบัญภาพ.....	ณ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่ได้รับ.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	8
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
ตอนที่ 1 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ.....	13
ตอนที่ 2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ.....	35
ตอนที่ 3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีจิตสาธารณะ.....	47
ตอนที่ 4 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ.....	69
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	77
ตอนที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ.....	77
ตอนที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ.....	85
4 ผลการวิจัย.....	87
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	87
ตอนที่ 1 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปร.....	88
ตอนที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในการทำนายจิตสาธารณะ ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น.....	91

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบขั้นตอนระดับคั่นของปัจจัย ที่ส่งผลต่อการมีจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น.....	92
ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์เพื่อศึกษาปรากฏการณ์เชิงตัวแปร.....	97
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	102
สรุปผลการวิจัย.....	102
อภิปรายผลการวิจัย.....	103
ข้อเสนอแนะ.....	105
บรรณานุกรม.....	107
ภาคผนวก.....	119
ภาคผนวก ก.....	120
ภาคผนวก ข.....	122
ภาคผนวก ค.....	132
ภาคผนวก ง.....	142
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	144

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	องค์ประกอบและตัวชี้วัดพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการมีจิตสาธารณะ..... 18
2	ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะ..... 68
3	จำนวนประชากรของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตในภาคตะวันออก..... 78
4	จำนวนกลุ่มตัวอย่างของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตในภาค ตะวันออก..... 79
5	โครงสร้างของแบบสอบถามที่ต้องการวัดในแต่ละมิติ..... 83
6	ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามจำแนกตามคุณลักษณะ ที่มุ่งวัด..... 84
7	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีจิตสาธารณะของนักเรียน.... 89
8	ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย ค่าความเบ้ และค่าความโด่งของตัวแปร..... 90
9	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทำนายจิตสาธารณะของนักเรียน มัธยมศึกษาตอนต้น..... 91
10	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยและค่าสถิติที่ได้จากการวิเคราะห์การถดถอยแบบ ขั้นตอนระดับลดหลั่นของปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีจิตสาธารณะของนักเรียน มัธยมศึกษาตอนต้น..... 93
11	ค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ของแบบสอบถามวัดปัจจัยที่ส่งผลต่อการมี จิตสาธารณะ..... 133
12	ค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ของแบบสอบถามวัดการมีจิตสาธารณะ..... 136
13	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดปัจจัยที่ ส่งผลต่อการมีจิตสาธารณะ..... 139
14	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม วัดจิตสาธารณะ..... 141
15	จำนวนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่ได้คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมจิตสาธารณะ..... 143

สารบัญญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	7
2 ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรม (B) สภาพแวดล้อม (E) และปัจจัยส่วนบุคคล (P) ที่มีผลต่อการเรียนรู้และการกระทำ.....	27
3 โมเดลปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะ ที่ได้จากการทบทวนเอกสาร.....	69
4 โมเดลแสดงอิทธิพลทางตรงของตัวแปรอิสระต่อการมีจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น.....	96
5 จำนวนนักเรียนที่มีพฤติกรรมจิตสาธารณะระดับต่าง ๆ.....	143

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีด้านต่าง ๆ ส่งผลให้ประเทศไทยต้องเร่งพัฒนาตนเองเพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง และสามารถแข่งขันกับนานาประเทศได้ ซึ่งกระแสการเร่งพัฒนาและเศรษฐกิจที่ปีบริด ได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในสังคมไทยให้เกิดการแข่งขัน มีค่านิยมทางวัตถุสูง เกิดการเอาเปรียบซึ่งกันและกัน มุ่งแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเองมากกว่าส่วนรวม ขาดการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ทำให้เกิดภาวะขาดสมดุลทั้งทางจิตใจและวัตถุ ดังนั้นความสำคัญต่อส่วนรวมจึงลดลงทุกวัน ความเจริญทางด้านวัตถุเพิ่มขึ้น ทำให้สังคมมีค่านิยมให้ความสำคัญต่อการแสวงหาเงินทองอำนาจมากกว่าให้ความสำคัญด้านจิตใจ สังคมจึงเสื่อมโทรมลง เกิดปัญหาต่าง ๆ มากมาย การปลูกฝังจิตใจให้บุคคลมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมจึงควรเกิดขึ้น ด้วยเหตุนี้จึงมีการกล่าวถึงคำว่า "จิตสาธารณะ" มากขึ้น เพื่อเป็นแนวคิดต่อตนเองอันจะสร้างประโยชน์ ก่อให้เกิดการพัฒนาแก่สังคม การปลูกฝังจิตใจให้บุคคลมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม เป็นการสร้างคุณธรรมจริยธรรมซึ่งเป็นเรื่องที่เกิดจากภายใน จิตสาธารณะเป็นคุณธรรมจริยธรรมประการหนึ่งที่ต้องการให้มีหรือเกิดขึ้นในสังคมไทย เป็นสิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญในการปลูกจิตสำนึกให้คนรู้จักเสียสละร่วมแรงร่วมใจ มีความร่วมมือในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ช่วยลดปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิต ทำให้เกิดประโยชน์สุขแก่สังคม ดังนั้นจิตสาธารณะ จึงหมายถึงการรู้จักเอาใจใส่เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม ผู้ที่มีจิตสาธารณะจะแสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่ทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม เสียสละสิ่งของ แรงกายและสติปัญญาเพื่อช่วยเหลือสังคม (ถัดดาวัลย์ เกษมเนตร, ประทีป จินหงษ์ และทัศนากิจ, 2547)

จิตสาธารณะเป็นสิ่งที่เกิดจากการฝึกอบรมตั้งแต่วัยเด็ก และจะพัฒนาไปเรื่อย ๆ จนถึงวัยรุ่น และจนกระทั่งเป็นผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่จึงต้องเข้าใจธรรมชาติของเด็ก คอยแนะนำส่งเสริมในสิ่งที่ถูกที่ควร ชี้แนะและปลูกฝังจิตสาธารณะให้แก่เด็ก นอกจากนี้เด็กยังต้องมีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบตามธรรมชาติอันเกิดขึ้นได้เอง อีกทั้งเด็กยังมีการเรียนรู้ด้านวินัยจากวัฒนธรรมโดยอาศัยการสั่งสอนฝึกฝนจากบุคคล สิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นกฎธรรมชาติของการอยู่ร่วมกันในสังคม การปฏิบัติต่อเด็กอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กทั้งร่างกาย และโดยเฉพาะความเหมาะสมด้านพัฒนาการทางจิตใจของเด็ก จะเป็นการป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่

ได้มาก เพราะในวัยเด็กจะสามารถเห็นความแตกต่างสามารถคิดเปรียบเทียบคิดแยกแยะ เชื่อมโยง ได้ เด็กจะเริ่มสนใจสิ่งแวดล้อมรอบตัวแทนการสนใจตนเอง (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2539, หน้า 77) ซึ่งถ้าเด็กได้รับการปลูกฝังจิตสาธารณะให้เป็นไปในทางที่ถูกต้องเหมาะสม เมื่อเติบโตขึ้น จะทำให้สามารถเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงของกระแสเศรษฐกิจและวัฒนธรรมต่างชาติ อันจะส่งผลให้สามารถอยู่ร่วมกับคนในสังคมได้อย่างมีความสุขกายสบายใจตลอดจนเป็นประชาชนที่ดีที่เหมาะสมของครอบครัว สังคม และประเทศชาติต่อไป

จะเห็นได้ว่าการพัฒนาจิตสาธารณะเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งต้องปลูกฝังหรือเสริมสร้างไว้ตั้งแต่ในวัยเด็ก เพื่อให้เขาได้รับประสบการณ์ที่เพียงพอเป็นพื้นฐานที่สามารถนำไปพัฒนาตนเองในการปลูกฝังนั้น ควรให้เด็กได้มีความรู้ความเข้าใจตระหนักถึงความสำคัญของจิตสาธารณะ รวมทั้งมีการฝึกฝนให้เด็กได้ปฏิบัติจริง เพื่อให้เด็กเกิดการกระทำที่เกี่ยวกับการพัฒนาจิตสาธารณะอย่างแท้จริงจนเกิดเป็นลักษณะนิสัย และควรทำให้เหมาะสมกับวัย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสมตามวัยและเกิดการพัฒนาตามลำดับ ซึ่งในการฝึกอบรม ปลูกฝังหรือพัฒนาจิตสาธารณะให้แก่เด็กนั้น ควรมีครูหรือผู้ใหญ่คอยดูแลชี้แนะแนวทางที่ถูกต้อง เด็กจะได้ยึดเป็นแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องเหมาะสม

พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 (2551, หน้า 3) ได้กำหนดให้เด็กและเยาวชนมีความภาคภูมิใจในความเป็นไทยและรู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่นรวมทั้งกฎเกณฑ์และกติกาในสังคมให้มีศักดิ์ศรีและความภาคภูมิใจในการทำงานสุจริต รู้จักช่วยเหลือผู้อื่นโดยมีจิตสำนึกในการให้และการอาสาสมัคร และรู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติ ซึ่งแนวทางที่จะให้นักเรียนพัฒนาตนและมีจิตสำนึกต่อส่วนรวมได้นั้น จะต้องปลูกฝังโดยการพัฒนาความคิดของนักเรียนให้เห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ของการมีจิตสาธารณะและเพื่อให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ดังกล่าวเกิดขึ้นกับผู้เรียน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2546) ได้กำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้ไว้ 3 มาตรฐาน 11 ตัวบ่งชี้ โดยตัวบ่งชี้จิตสาธารณะอยู่ในมาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก โดยคนไทยต้องเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข ตัวบ่งชี้คือกำลังกาย กำลังใจที่สมบูรณ์ มีความรู้และทักษะที่จำเป็นและเพียงพอในการดำรงชีวิต และการพัฒนาสังคม ทักษะการเรียนรู้และการปรับตัว ทักษะทางสังคมคุณธรรม จิตสาธารณะและจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก โดยมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องด้านต่าง ๆ ให้กับผู้เรียน รวมถึงการรู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ ซึ่งต่อมากระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักถึงความสำคัญของการมีจิตสาธารณะ โดยให้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

กำหนด “จิตสาธารณะ” ไว้เป็น 1 ใน 8 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนที่สถานศึกษาต้องเน้น นอกจากนี้ยังให้สถานศึกษาต้องมีชั่วโมงให้เด็กทำกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณะประโยชน์ รวม 165 ชั่วโมง โดยในประถมศึกษาปีที่ 1-6 จะต้องทำกิจกรรม 60 ชั่วโมง มัธยมศึกษาตอนต้น 45 ชั่วโมง และมัธยมศึกษาตอนปลาย 60 ชั่วโมง โดยหวังให้นักเรียนได้ซึมซับสิ่งดี ๆ จากการทำกิจกรรมและเป็นนิสัยติดตัวไปจนโต เพราะถ้าสังคมมีคนที่มีจิตสาธารณะมาก ๆ มีความเห็นอก เห็นใจกัน จะทำให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

จากการศึกษาสถานภาพคุณธรรมของเยาวชนไทย โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) ร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ระหว่างวันที่ 10-18 มีนาคม พ.ศ. 2550 โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ครูอาจารย์ ผู้ปกครอง นักศึกษา และนักเรียน ทั่วประเทศ จำนวน 2,788 คน พบว่า คุณธรรมของเยาวชนไทยที่ควรเร่งปลูกฝัง 10 อันดับแรก ได้แก่ ความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์ ความขยันหมั่นเพียร ความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความสุภาพ/ความมีสัมมาคารวะ ความกตัญญู การมีจิตสำนึกที่ดี ความสามัคคี ความมีเหตุผล และการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน และกลุ่มคนที่ควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาด้านคุณธรรมและจริยธรรมมากที่สุดคือ กลุ่มนักเรียนนักศึกษา ซึ่งบุคคลและสถาบันที่มีอิทธิพลและเป็นแรงจูงใจให้เยาวชนเป็นคนดีมีคุณธรรมมากที่สุด ได้แก่ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ สื่อต่าง ๆ และสถานศึกษา (สุขุม เฉลยสุข, 2550) นอกจากนี้ยังพบว่า ปัญหาการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับน้อยทุกด้าน ซึ่งจิตสาธารณะเป็น 1 ใน 8 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนที่สถานศึกษาจะต้องเร่งพัฒนา (สุธิรา เกาสระคู, 2557)

จากรายงานการศึกษาข้างต้นให้ข้อค้นพบว่า กลุ่มคนที่ควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมมากที่สุดคือ กลุ่มนักเรียนนักศึกษา และเพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งให้ความสำคัญในการปฏิรูปการศึกษาโดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาที่เน้นในเรื่องจิตสาธารณะ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียน จากแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาเชิงสังคมของ แบนดูรา (Bandura, 1977; 1986) กล่าวว่า ปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม และปัจจัยด้านพฤติกรรมมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันในลักษณะร่วมกำหนดซึ่งกันและกัน ดังนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคลกับพฤติกรรม กล่าวคือ ความคิด ความรู้สึก ความคาดหวัง ความเชื่อ การรับรู้เกี่ยวกับตนเอง เป้าหมายและความตั้งใจ เป็นตัวกำหนดพฤติกรรม ในขณะที่พฤติกรรมก็เป็นตัวกำหนดลักษณะการคิดและการสนองตอบทางอารมณ์

2. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมกับบุคคล กล่าวคือ ความคาดหวัง ความเชื่อ อารมณ์ และความสามารถทางปัญญาของบุคคลจะพัฒนาและเปลี่ยนแปลงโดยอิทธิพลทางสังคม ที่เป็นตัวให้ข้อมูล และกระตุ้นการสนองตอบทางอารมณ์โดยการผ่านตัวแบบ การสอน และการชักจูงทางสังคม ซึ่งแต่ละบุคคลจะตอบสนองต่อสิ่งเร้าแตกต่างกันตามสภาพแวดล้อมทางสังคม และลักษณะทางกายภาพ เช่น อายุ ขนาดของร่างกาย เชื้อชาติ เพศ ความน่าสนใจของร่างกาย และบทบาทและสภาพทางสังคม

3. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมและสภาพแวดล้อม กล่าวคือ พฤติกรรมเปลี่ยนแปลงขึ้นใจตามสภาพแวดล้อม ในขณะที่เดียวกันเงื่อนไขของสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปนั้น ก็ทำให้พฤติกรรมถูกเปลี่ยนไปด้วย

จากการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธาณะของ เจษฎา หนูรุ่น (2551) ชนะศึก นิษานนท์ (2544) พรพรม พรคพวก (2550) ปฎิมากร ศิริเตชะ (2549) สุภัทรา ภูษิตร์ตนาวลี (2547) ซึ่งทำการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมจิตสาธาณะด้านต่าง ๆ ในรูปแบบที่แตกต่างกัน พบว่า ครอบครัว ครูอาจารย์ เพื่อน และสื่อมวลชน มีผลต่อพฤติกรรมการมีจิตสาธาณะ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีจิตสาธาณะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของ แบนดูรา (Bandura) และจากการศึกษา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์จนพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธาณะของนักเรียน มีดังนี้ ปัจจัยด้านนักเรียน ได้แก่ การรับรู้ความสามารถของตนเอง และลักษณะมุ่งอนาคต ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ ความเป็นแบบอย่างจากพ่อแม่ และการอบรมเลี้ยงดูปัจจัยด้านโรงเรียน/ ครู ได้แก่ ความเป็นแบบอย่างจากครู และสัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับครูปัจจัยด้านเพื่อน ได้แก่ ความเป็นแบบอย่างจากเพื่อน และสัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ปัจจัยด้านสังคม ได้แก่ ความเป็นแบบอย่างจากบุคคลสำคัญ และการรับข่าวสารจากสื่อมวลชน (เจษฎา หนูรุ่น, 2551; ชนะศึก นิษานนท์, 2544; พรพรม พรคพวก, 2550; ปฎิมากร ศิริเตชะ, 2549; สุภัทรา ภูษิตร์ตนาวลี, 2547) โดยประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สาเหตุ เพราะจากการศึกษาพบว่า กลุ่มนักเรียนนักศึกษาเป็นกลุ่มที่มีคุณธรรมต่ำที่สุด (ศูนย์คุณธรรม, 2550) ประกอบกับมีงานวิจัยที่ทำการศึกษากับนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นน้อยมาก ทำให้ยังขาดองค์ความรู้เกี่ยวกับกลุ่มนี้ นอกจากนั้นนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนสาธิตยังเป็นกลุ่มที่น่าสนใจ เนื่องจากจุดมุ่งหมายของการเป็นโรงเรียนสาธิต เพื่อเป็นแหล่งฝึกปฏิบัติ ทดลอง ค้นคว้าศาสตร์ทางการสอนทั้งด้านทฤษฎีและการปฏิบัติเพื่อพัฒนานวัตกรรม เป็นต้นแบบผู้นำทางวิชาการ ดังนั้น โรงเรียนสาธิตจึงเป็นโรงเรียนที่มีความพร้อมในทุก ๆ ด้าน สามารถพัฒนานักเรียนให้เป็นเด็กที่เก่ง และกล้าแสดงออก มีความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ มีความเป็นตัวของตัวเองสูง ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมจิตสาธาณะ

โดยผู้วิจัยศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะด้วยการวิเคราะห์การถดถอยแบบขั้นตอนระดับลดหลั่น (Hierarchical stepwise regression) ซึ่งมีจุดเด่นคือ มีการจำแนกกลุ่มของตัวแปรอิสระออกเป็นกลุ่ม ๆ แล้วศึกษาวิเคราะห์ว่า แต่ละกลุ่มมีผลต่อตัวแปรตามหรือไม่ เมื่อมีตัวแปรอีกกลุ่มหนึ่งเพิ่มเข้ามา ในการวิเคราะห์สมการถดถอยที่ได้จากการวิเคราะห์ด้วยวิธีนี้ จะได้สมการถดถอยที่ถูกต้องตามทฤษฎีและมีความสัมพันธ์กับกรอบแนวคิดการวิจัยที่วางไว้ แล้วจึงทำการวิเคราะห์เชิงคุณภาพเพิ่มเติมโดยการสัมภาษณ์อาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อยืนยันผลที่ได้จากการวิเคราะห์เชิงปริมาณ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลการวิจัยจะเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนให้อยู่ในระดับที่สูงขึ้น และเป็นแนวทางให้สถานศึกษาและครอบครัวได้ร่วมกันให้คำปรึกษา แนะนำ แก้ไข และช่วยเหลือดูแลในการปลูกฝังจิตสาธารณะให้นักเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยกับจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น
2. เพื่อสร้างสมการทำนายความเป็นผู้มีจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น
3. เพื่อศึกษาปรากฏการณ์เชิงตัวแปรที่สามารถทำนายความเป็นผู้มีจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะของ เจษฎา หนูรุ่ง (2551) ชนะศิก นิษานนท์ (2544) พรพรม พรคพวก (2550) ปฎิมากร ศิริเตชะ (2549) สุภัทรา ภูษิตรัตนาวลี (2547) ซึ่งทำการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมจิตสาธารณะด้านต่าง ๆ ในรูปแบบที่แตกต่างกัน พบว่า ครอบครัว ครูอาจารย์ เพื่อน และสื่อมวลชน มีผลต่อพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีจิตสาธารณะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของ แบนดูรา (Bandura, 1977, 1986) ที่กล่าวว่า ปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม และปัจจัยด้านพฤติกรรมมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันในลักษณะร่วมกำหนดซึ่งกันและกัน ดังนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคลกับพฤติกรรม กล่าวคือ ความคิด ความรู้สึกร ความคาดหวัง ความเชื่อ การรับรู้เกี่ยวกับตนเอง เป้าหมายและความตั้งใจ เป็นตัวกำหนดพฤติกรรม ในขณะที่พฤติกรรมก็เป็นตัวกำหนดลักษณะการคิดและการสนองตอบทางอารมณ์

2. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมกับบุคคล กล่าวคือ ความคาดหวัง ความเชื่อ อารมณ์ และความสามารถทางปัญญาของบุคคลจะพัฒนาและเปลี่ยนแปลงโดยอิทธิพลทางสังคม ที่เป็นตัวให้ข้อมูล และกระตุ้นการสนองตอบทางอารมณ์โดยการผ่านตัวแบบ การสอน และการชักจูงทางสังคม ซึ่งแต่ละบุคคลจะตอบสนองต่อสิ่งเร้าแตกต่างกันตามสภาพแวดล้อมทางสังคม และลักษณะทางกายภาพ เช่น อายุ ขนาดของร่างกาย เชื้อชาติ เพศ ความน่าสนใจของร่างกาย และบทบาทและสภาพทางสังคม

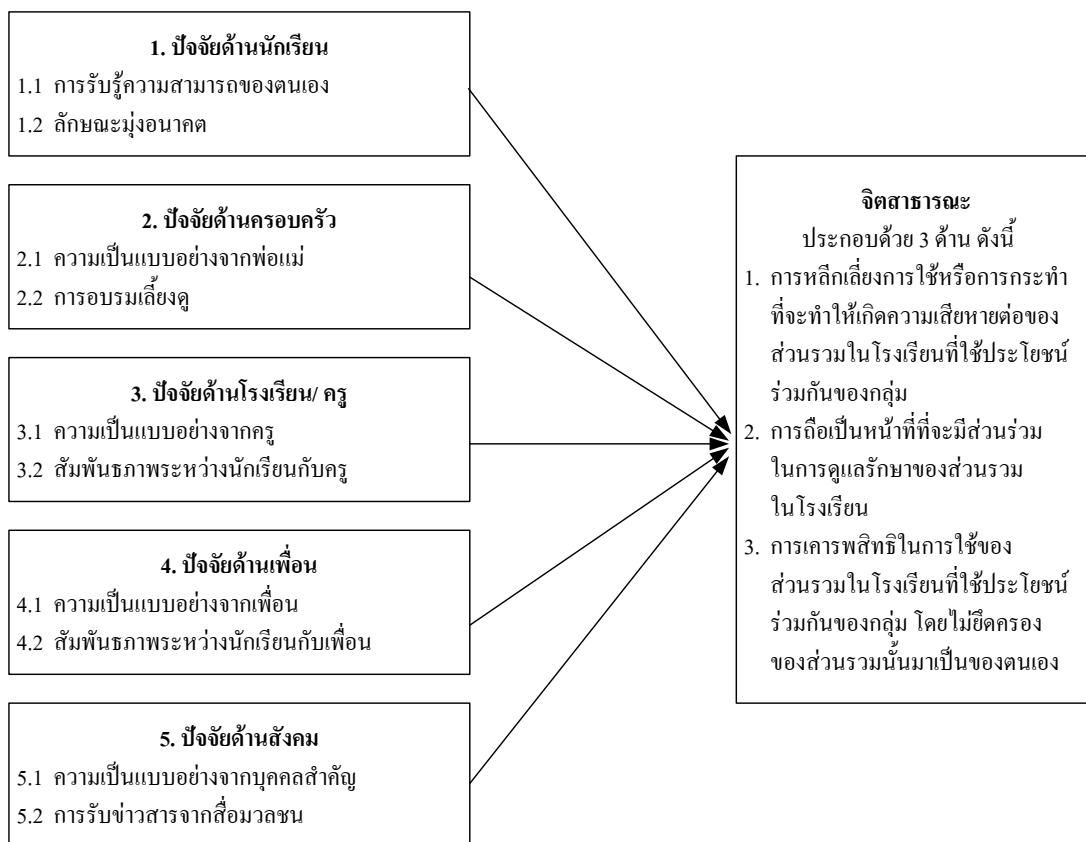
3. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมและสภาพแวดล้อม กล่าวคือ พฤติกรรมเปลี่ยนแปลงขึ้นใจตามสภาพแวดล้อม ในขณะที่เดียวกันเงื่อนไขของสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปนั้น ก็ทำให้พฤติกรรมถูกเปลี่ยนไปด้วย

การเรียนรู้พฤติกรรมและการเกิดพฤติกรรม เกิดขึ้นได้โดยการสังเกตหรือเลียนแบบจากตัวแบบที่อาจจะเป็นได้ทั้งตัวบุคคลจริง เช่น ครู เพื่อน ผู้ปกครอง และจากตัวแบบที่เป็นสัญลักษณ์ ได้แก่ วิทยู โทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ ซึ่งการเรียนรู้โดยการสังเกตประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ ขั้นการรับมา ซึ่งการเรียนรู้ทำให้สามารถแสดงพฤติกรรมได้ และขั้นการกระทำ ซึ่งจะกระทำหรือไม่กระทำก็ได้ ดังนั้นจะเห็นว่าตัวแบบที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลมีทั้งตัวแบบในชีวิตจริงและตัวแบบที่เป็นสัญลักษณ์ เพราะฉะนั้นบุคคลในครอบครัว โรงเรียน สถาบันการศึกษา ผู้นำในสังคม ศิลปิน ดารา บุคคลสาธารณะ ควรตระหนักในการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ เพราะมีผลต่อพฤติกรรมของเยาวชนในสังคมนั้น ๆ นอกจากนั้นการกำกับตนเองและการรับรู้ความสามารถของตนเอง ก็มีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมของบุคคลด้วย (จิราภา เต็งไทรรัตน์, 2543; พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุษย์, 2549; สมโภชน์ เอี่ยมสุภายิต, 2544; สิริโชค วรรณสันติ, 2546; สุรางค์ ใค้วตระกูล, 2544)

จากการศึกษานิยามความหมายและองค์ประกอบจิตสาธารณะของ ชาย โพธิ์ลีตา (2540) และลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ (2546) ซึ่งแบ่งเป็น 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความเสียหายต่อของส่วนรวม ในโรงเรียนที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม
2. การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวมในโรงเรียนในวิสัยที่ตนสามารถทำได้
3. การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมในโรงเรียนที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม โดยไม่ยึดครองของส่วนรมนั้นมาเป็นของตนเอง ตลอดจนไม่ปิดกั้นโอกาสของบุคคลอื่นที่จะใช้ของส่วนรมนั้น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ประโยชน์ที่ได้รับ

ประโยชน์เชิงวิชาการ

1. จากการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น อาจเป็นข้อมูลเบื้องต้นหรือแนวทางในการร่วมแก้ปัญหาการขาดจิตสาธารณะของนักเรียน

2. ผลการวิจัยยังเป็นประโยชน์ต่อนักวิชาการหรือผู้สนใจเกี่ยวกับสมการทำนายความเป็นผู้มีจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในการทำวิจัยต่อไป

ประโยชน์เชิงปฏิบัติ

1. เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการมีจิตสาธารณะของนักเรียน

2. เป็นข้อมูลให้ผู้บริหารสถานศึกษา บิดามารดา ผู้ปกครอง และนักเรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการมีจิตสาธารณะ เพื่อนำไปใช้ในการดำเนินชีวิต

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีขอบเขตการวิจัยดังนี้

ประชากร

นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 949 คน

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมจิตสาธารณะ ซึ่งแบ่งเป็น 3 องค์ประกอบ (ชาย โพธิ์สิตา, 2540; ถัดดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ, 2546) ดังนี้

1. การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อของส่วนรวมในโรงเรียนที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม
2. การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวมในโรงเรียนในวิทยาลัยที่ตนสามารถทำได้
3. การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมในโรงเรียนที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่มโดยไม่ยึดครองของส่วนรมนั้นมาเป็นของตนเอง

ตัวแปรอิสระ

คือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียน 5 ด้าน ดังนี้

1. ปัจจัยด้านนักเรียน วัดจากตัวแปรสังเกตได้ 2 ตัว คือ การรับรู้ความสามารถของตนเอง และลักษณะมุ่งอนาคต
2. ปัจจัยด้านครอบครัว วัดจากตัวแปรสังเกตได้ 2 ตัว คือ ความเป็นแบบอย่างจากพ่อแม่ และการอบรมเลี้ยงดู
3. ปัจจัยด้านโรงเรียน/ครู วัดจากตัวแปรสังเกตได้ 2 ตัว คือ ความเป็นแบบอย่างจากครู และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู
4. ปัจจัยด้านเพื่อน วัดจากตัวแปรสังเกตได้ 2 ตัว คือ ความเป็นแบบอย่างจากเพื่อน และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน
5. ปัจจัยด้านสังคม วัดจากตัวแปรสังเกตได้ 2 ตัว คือ ความเป็นแบบอย่างจากบุคคลสำคัญ และการรับข่าวสารจากสื่อมวลชน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **จิตสาธารณะ** หมายถึง การรู้จักเอาใจใส่เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม ซึ่งพิจารณาจากลักษณะ 3 องค์ประกอบดังนี้

1.1 การหลีกเลี่ยงการใช้ หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความเสียหายต่อของส่วนรวม
ในโรงเรียนที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม หมายถึง การกระทำของนักเรียนในการรักษาทรัพย์สิน การดูแลรักษาความสะอาด การไม่ทำลายทรัพย์สินที่เป็นสาธารณสมบัติในโรงเรียน ทั้งในห้องเรียน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ กระดานดำ ชั้นวางหนังสือ ถังขยะ ไม้กวาด และนอกห้องเรียน เช่น โรงอาหาร ห้องสุขา ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ห้องสมุด สวนหย่อมในบริเวณโรงเรียน สนามเด็กเล่น โดยวัดได้จาก 2 ตัวชี้วัด คือ

1.1.1 การดูแลรักษาของส่วนรวมในโรงเรียน คือ เมื่อนักเรียนใช้แล้วมีการเก็บรักษา ใช้แล้วเก็บเข้าที่เดิม การไม่ทิ้งขยะในห้องเรียนและบริเวณโรงเรียน การไม่ขีดเขียนหรือทำลายวัสดุและอุปกรณ์ในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เพื่อให้ของส่วนรวมอยู่ในสภาพดี เช่น การใช้ไม้กวาดแล้วเก็บเข้าที่เดิม การใช้หนังสือห้องสมุดแล้วเก็บเข้าที่ การใช้อุปกรณ์กีฬาแล้วนำส่งคืน การใช้เครื่องคอมพิวเตอร์แล้วปิดเครื่องและจัดเก็บเข้าที่เดิม

1.1.2 ลักษณะการใช้ของส่วนรวมในโรงเรียน คือ การใช้ของส่วนรวมในโรงเรียนอย่างประหยัด ทะนุถนอม และใช้อย่างระมัดระวัง เพื่อให้ของส่วนรวมมีความคงทน อยู่ในสภาพดีและใช้ได้ยาวนาน เช่น การเปิดอ่านหนังสือเบา ๆ การใช้แก้วน้ำรองน้ำดื่ม การปิดไฟ และพัดลมก่อนออกจากห้อง การใช้เป็นเครื่องคอมพิวเตอร์เบา ๆ

1.2 การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวมในโรงเรียน
ในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการมุ่งปฏิบัติเพื่อส่วนรวมในการดูแลรักษาของส่วนรวมในโรงเรียน ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ โดยวัดได้จาก 2 ตัวชี้วัด คือ

1.2.1 การปฏิบัติตามหน้าที่ที่ถูกกำหนดในการดูแลรักษาของส่วนรวมและเคารพกฎระเบียบที่กำหนด คือ การทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในการให้ดูแลรักษาสมบัติของโรงเรียน เช่น การทำหน้าที่เวรทำความสะอาดห้องเรียน การทำความสะอาดบริเวณโรงเรียน การดูแลห้องสมุด และการดูแลห้องปฏิบัติการอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย

1.2.2 การอาสาปฏิบัติหน้าที่บางอย่างเพื่อดูแลรักษาของส่วนรวมในโรงเรียน คือ การช่วยทำหน้าที่อื่นที่ไม่ใช่หน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ เช่น การอาสา นำขยะไปทิ้ง การอาสาช่วยเก็บสิ่งของ การอาสากวาดห้องเรียนหรือบริเวณโรงเรียน

1.3 การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมในโรงเรียนที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม
โดยไม่ยึดครองของส่วนรมนั้นมาเป็นของตนเอง หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมในโรงเรียนที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันและไม่ยึดครองของส่วนรมนั้น

มาเป็นของตน ตลอดจนไม่ปิดกั้นโอกาสของบุคคลอื่นที่จะใช้ของส่วนรวมนั้น โดยวัดได้จาก 2 ตัวชี้วัด คือ

1.3.1 การไม่ยึดครองของส่วนรวมนั้นในโรงเรียนมาเป็นของตนเอง คือ การไม่นำของโรงเรียนมาเก็บไว้ที่ตน เช่น การไม่นำสีของโรงเรียน ไประบายภาพที่บ้าน การไม่นำอุปกรณ์กีฬาไปเล่นที่บ้าน

1.3.2 การแบ่งปันหรือการเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวมนั้นในโรงเรียน คือ การแบ่งปันสิ่งของส่วนรวมกับผู้อื่น เช่น การไม่นำหนังสือห้องสมุดมาเก็บไว้ที่ตนหลาย ๆ เล่ม การเปลี่ยนให้เพื่อนใช้คอมพิวเตอร์เมื่อตนใช้เสร็จ

2. นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น หมายถึง นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนสาธิตในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558

3. โรงเรียนสาธิตในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หมายถึง โรงเรียนสาธิตที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ซึ่งมีจำนวน 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา และโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โครงการการศึกษาพหุภาษา ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา

4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีจิตสาธารณะของนักเรียน หมายถึง ลักษณะหรือพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกแล้วส่งผลต่อการมีจิตสาธารณะ สามารถจำแนกได้เป็น

4.1 ปัจจัยด้านนักเรียน หมายถึง คุณลักษณะ ความรู้ความสามารถ ความคิด ความรู้สึก การรับรู้เกี่ยวกับตนเองของนักเรียนแต่ละบุคคล ที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ วัดจากตัวแปรสังเกตได้ คือ การรับรู้ความสามารถของตนเองและลักษณะมุ่งอนาคต

4.1.1 การรับรู้ความสามารถของตนเอง หมายถึง การที่นักเรียนรับรู้ และตัดสินใจเกี่ยวกับความสามารถของตนเองที่จะแสดงจิตสาธารณะต่อผู้อื่นและสังคม ว่านักเรียนจะสามารถดำเนินการให้สำเร็จตามความตั้งใจและเป้าหมายที่วางไว้ และมีความมั่นใจมากน้อยเพียงใด

4.1.2 ลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง ความสามารถในการคาดการณ์ไกลจาก การกระทำเกี่ยวกับการเรียนของนักเรียน สามารถวางแผนด้านการเรียนของตนเองในอนาคตได้ และมองเห็นผลดีผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต มีความเพียรพยายามปฏิบัติตามแผนที่ได้วางไว้ และสามารถอดทนได้ รอได้ ในผลการปฏิบัตินั้น

4.2 ปัจจัยด้านครอบครัว หมายถึง ลักษณะหรือพฤติกรรมของบิดามารดาที่แสดงออกต่อนักเรียน ต่อสังคมหรือสาธารณะ รวมทั้งการสนับสนุนการให้คำแนะนำ และการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ วัดจากตัวแปรสังเกตได้คือ ความเป็นแบบอย่างจากพ่อแม่และการอบรมเลี้ยงดู

4.2.1 ความเป็นแบบอย่างจากพ่อแม่ หมายถึง การที่นักเรียนได้เห็นพฤติกรรมที่มีส่วนในการช่วยเหลือ การเสียสละ และความมุ่งมั่นเพื่อผู้อื่นและสังคมจากพ่อแม่

4.2.2 การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง วิธีการที่บิดามารดา หรือผู้ปกครองปฏิบัติต่อนักเรียนทั้งทางวาจาและการกระทำ

4.2.2.1 การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล หมายถึง การที่บิดามารดา ให้คำอธิบายแก่นักเรียนประกอบการสนับสนุนที่จะให้นักเรียนทำสิ่งที่เป็นประโยชน์เพื่อผู้อื่นและสังคม หรือห้ามมิให้นักเรียนทำสิ่งต่าง ๆ ที่ไม่เหมาะสม ตลอดจนมีความสม่ำเสมอในการให้คำชี้แจงและให้เหตุผลทุกครั้ง เมื่อมีการลงโทษหรือให้รางวัล

4.2.2.2 การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน หมายถึง การที่บิดามารดาก้าวถ่วงเรื่องส่วนตัวของนักเรียน ยับยั้งการก้าวร้าวทำให้นักเรียนรู้สึกผิดเมื่อแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ถูกบังคับให้ทำตามความต้องการของบิดามารดา และบิดามารดาใช้คำพูดที่ทำให้นักเรียนรู้สึกอับอาย

4.2.2.3 การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย หมายถึง การที่นักเรียนรู้สึกว่าตนเองได้รับการตามใจ และไม่ได้รับการเอาใจใส่หรือให้คำแนะนำช่วยเหลือจากบิดามารดาเท่าที่ควร

4.3 ปัจจัยด้านโรงเรียน/ ครู หมายถึง คุณลักษณะของครู การอบรมสั่งสอน การปลูกฝัง ตลอดจนความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างนักเรียนกับครูที่มีความเกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะของนักเรียน วัตถุประสงค์ได้คือความเป็นแบบอย่างจากและสัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับครู

4.3.1 ความเป็นแบบอย่างจากครู หมายถึง การที่นักเรียนได้เห็นพฤติกรรมและการปฏิบัติตนในด้านการให้ความช่วยเหลือ การเสียสละ และการให้ความสนใจผู้อื่นและส่วนรวมของครู

4.3.2 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู หมายถึง การปฏิบัติหรือการแสดงออกของครูกับนักเรียนที่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน โดยที่นักเรียนให้ความเคารพและปฏิบัติตามคำแนะนำของครู และครูคอยให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ ให้ความรัก ความเอาใจใส่ และเป็นที่ยังได้เมื่อนักเรียนต้องการ

4.4 ปัจจัยด้านเพื่อน หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน คุณลักษณะและการแสดงพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะของเพื่อน ที่มีความเกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะของนักเรียน วัตถุประสงค์ได้คือ ความเป็นแบบอย่างจากเพื่อนและสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

4.4.1 ความเป็นแบบอย่างจากเพื่อน หมายถึง การที่นักเรียนได้รับการถ่ายทอด ความรู้สึกอารมณ์ และพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการให้ความช่วยเหลือ การเสียสละ การเอาใจใส่ ในการพัฒนาสังคมและส่วนรวมจากเพื่อนสนิท หรือเพื่อนในกลุ่ม

4.4.2 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน หมายถึง ความผูกพัน ความรู้สึกที่ดี การแสดงออกและการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นและสังคม ที่เกิดขึ้นระหว่างนักเรียน กับเพื่อน

4.5 ปัจจัยด้านสังคม หมายถึง คุณลักษณะและพฤติกรรมของบุคคลในสังคมที่เกี่ยวข้องกับการให้ความช่วยเหลือ การเสียสละและการเอาใจใส่ในการพัฒนาสังคม วัตถุประสงค์ได้ คือ ความเป็นแบบอย่างจากบุคคลสำคัญและการรับข่าวสารจากสื่อมวลชน

4.5.1 ความเป็นแบบอย่างจากบุคคลสำคัญ หมายถึง การที่นักเรียนได้เห็นพฤติกรรมของบุคคลที่มีบทบาทในสังคม เช่น ผู้นำประเทศ ศิลปิน ดารา บุคคลสาธารณะ ให้การช่วยเหลือ เสียสละต่อผู้อื่นและสังคม ตลอดจนการมุ่งมั่นในการแก้ปัญหาของสังคม

4.5.2 การรับข่าวสารจากสื่อมวลชน หมายถึง พฤติกรรมเลียนแบบจาก การรับข่าวสารจากสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ ได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น: กรณีศึกษาโรงเรียนสาธิตในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้ ดังนี้

ตอนที่ 1 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ

ตอนที่ 2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ

ตอนที่ 3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีจิตสาธารณะ

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ตอนที่ 1 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ

1. ความหมายของจิตสาธารณะ

จิตสาธารณะเป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ซึ่งพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเป็นพฤติกรรมหรือการกระทำที่สังคมสนับสนุนเห็นชอบและต้องการให้สมาชิกในสังคมแสดงออกจากการสังเคราะห์เอกสารพบว่า มีการเรียกคำว่า “จิตสาธารณะ” ที่แตกต่างกันออกไป เช่น จิตสำนึกสาธารณะ จิตสำนึกต่อส่วนรวม จิตอาสา จิตสำนึกทางสังคม ความสำนึกทางสังคม รวมไปถึงคำที่เกี่ยวข้อง เช่น การเห็นต่อประโยชน์ส่วนรวม การมีจิตสำนึกร่วมกันในสาธารณะสมบัติ ความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นต้น ซึ่งคำเหล่านี้มีความหมายใกล้เคียงกัน ดังนี้

ชาย โพรสิตา (2540) ให้ความหมายของคำว่า จิตสำนึกต่อสาธารณะสมบัติ คือการใช้สาธารณะสมบัติอย่างมีความรับผิดชอบ หรือการรับผิดชอบต่อสาธารณะสมบัติ

มัลลิกา มดีโก (2541) ได้ให้ความหมายของคำว่า จิตสำนึกสาธารณะ ว่าเป็นคำเดียวกับคำว่า จิตสำนึกทางสังคม หมายถึง การตระหนักรู้และคำนึงถึงส่วนรวมร่วมกัน หรือคำนึงถึงผู้อื่นที่ร่วมความสัมพันธ์เป็นกลุ่มเดียวกับตน ซึ่งสอดคล้องกับ ซูซาน (Susan, 1997, pp. 223-230)

จิตสำนึกทางสังคม หมายถึง ความตระหนัก ความคิด ความรู้สึก และการกระทำต่อสังคม

ศักดิ์ชัย นิรัญทวี (2541) กล่าวว่า การมีจิตสำนึกสาธารณะ คือ มีจิตใจที่คำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม คำนึงความสำคัญของสิ่งอันเป็นของที่ต้องใช้ หรือมีผลกระทบร่วมกันในชุมชน เช่น ป่าไม้ ความสงบสุขของชุมชน

สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (2542) ได้ให้ความหมาย จิตสาธารณะ หมายถึง การรู้จักเอาใจใส่เป็นธุระ และเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ต่อชาติ สือพลัง (2542) จากบทความจิตสำนึกสาธารณะเส้นทางสู่ประชา ระบุว่า จิตสาธารณะ (Public consciousness) คำว่า “สาธารณะ” หมายถึง กิจสมบัติ สิ่งของ สถานที่ที่มีได้เป็นของ ปัจเจบุคคลใด ทั้งยังอาจหมายถึงรวมถึงความเป็นส่วนรวมและสังคมได้อีกด้วย จิตสาธารณะ มีความหมาย ในแง่ความเป็นพลเมืองผู้ตื่นรู้ ตระหนักในสิทธิและความรับผิดชอบที่จะสร้างสรรค์ สังคมส่วนรวม ของคนสามัญ พลเมืองที่รุกเรียกร้องการมีส่วนร่วมและต้องการที่จะจัดการดูแล กำหนดชะตากรรมของตนและชุมชน

ศรีประภา เพ็ชรมีศรี (2543) เสนอให้ใช้คำว่า จิตวิญญาณสาธารณะซึ่ง หมายถึง ความรับผิดชอบต่อสาธารณะหรือต่อสังคมที่บุคคลดำรงอยู่

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2543) ได้ให้ความหมาย จิตสาธารณะ หมายถึง ความคิด ที่ไม่เห็นแก่ตัว มีความปรารถนาที่จะช่วยเหลือ ช่วยแก้ปัญหาให้แก่ผู้อื่นหรือสังคม พยายามหา โอกาสที่จะช่วยเหลืออย่างจริงจังและมองโลกในแง่ดีบนพื้นฐานของความเป็นจริง

สุดจิต นิमितกุล (2544) ให้ความหมาย จิตสำนึกสาธารณะ หมายถึง จิตสำนึก ของความเป็นพลเมือง

สุชาดา จักรพิสุทธิ์ (2544) กล่าวว่า จิตสำนึกสาธารณะเป็นคุณธรรมหรือข้อเรียกร้อง สำหรับส่วนรวม ในสภาพการณ์ที่เกิดความไม่ปกติสุข ความร่วมมือของพลเมืองในการกระทำเพื่อ บ้านเมือง

วิรัตน์ คำศรีจันทร์ (2544) ให้ความหมาย จิตสำนึกสาธารณะ หมายถึง กระบวนการคิด และลักษณะของบุคคล ที่มีการปฏิบัติโดยมีกระบวนการในระดับบุคคลไปสู่สาธารณะ มีความรัก และรู้สึกเป็นเจ้าของสาธารณะ ต้องการที่จะทำประโยชน์มากกว่าที่จะรับจากสาธารณะ

หุทัย อาจปรุ (2544) ให้ความหมายของ จิตสำนึกสาธารณะไว้ว่า หมายถึง ความตระหนักของบุคคลถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ทำให้เกิดความรู้สึกรับรู้ถึงปัญหาที่จะช่วยเหลือ สังคม ต้องการเข้าไปแก้ไขโดยรับรู้ถึงสิทธิควบคู่ไปกับหน้าที่และความรับผิดชอบ สำนึกถึงพลัง ของตนว่าสามารถร่วมแก้ไขปัญหาได้ และลงมือกระทำเพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ โดยการเรียนรู้ และแก้ไขปัญหาร่วมกับคนในสังคมนั้น

อัจฉรา โคมแล้ม (2544) ให้ความหมายของ จิตสำนึกทางสังคม หมายถึง สภาวะ ความรู้ตัวถึงความคิดและความรู้สึกต่อบุคคลและสภาพแวดล้อม ที่เกิดจากการคิดคำนึงถึงส่วนรวม ร่วมกัน

พระไพศาล วิสาโล (2544) ให้ความหมาย จิตสำนึกสาธารณะ หมายถึง ความสำนึก ใฝ่ใจและพร้อมจะมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะ รวมถึงความเคารพและห่วงใยในสมบัติ ส่วนรวม ซึ่งมีใช้เฉพาะครอบครัว ญาติมิตร คนรอบข้างหรือชุมชนละแวกบ้านเท่านั้น หากคลุ้ม ไปถึงบุคคลอื่นที่ไม่รู้จักไม่เคยพบ แต่ก็รู้ยู่ว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่ตนสังกัด

ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ (2547) ให้ความหมาย จิตสาธารณะ หมายถึง การรู้จัก เอาใจใส่เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม

พรพรหม พรหมพวง (2550) ให้ความหมาย จิตสาธารณะ หมายถึง กระบวนการคิด และลักษณะของบุคคลที่รู้จักเอาใจใส่เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ ร่วมกันของกลุ่ม รวมทั้งคำนึงถึงผู้อื่นที่ร่วมความสัมพันธ์เป็นกลุ่มเดียวกับตน

เจษฎา หนูรุ่ง (2551) ให้ความหมาย จิตสาธารณะ หมายถึง ลักษณะของนักเรียน ที่รู้จักดูแลเอาใจใส่เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม

วิทย์พัฒนา สิทา (2551) ให้ความหมาย จิตสาธารณะ หมายถึง การที่นิสิตแสดง ความรู้สึกและการปฏิบัติที่เกี่ยวกับการกระทำตามหน้าที่รับผิดชอบของตนเอง การช่วยเหลือดูแล รักษาสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นสิ่งของสาธารณะสมบัติของหน่วยงาน องค์กร และสังคม การแสดง ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เสียสละทรัพย์สินหรือแรงงานของตนต่อส่วนรวม และการเข้าร่วม ในการทำงานที่เป็นส่วนรวมของหน่วยงาน องค์กร และสังคมโดยการกระทำที่ไม่หวังผลตอบแทน ต่อตนเอง แต่กระทำเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม

เนลสัน นอธ และคาร์ฮาร์ท (Nailson, Knoth, & Carhart, 1957) ได้ให้ความหมาย ของสาธารณะไว้หลายประการ ดังนี้ 1) เรื่องที่ประชาชนมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์โดยรู้สึก เป็นเจ้าของห่วงใยหรือสัจธรรมส่วนรวม 2) สิ่งที่เปิดให้ใช้หรือให้บุคคลทั่วไปมีส่วนร่วม โดยไม่ควบคุมการใช้หรือควบคุมบางส่วน เช่น สวนสาธารณะ 3) การเปิดโอกาสให้บุคคลทั่วไป ได้รับรู้หรือเห็นการกระทำโดยทั่วกัน 4) การเข้าร่วมหรือความเสียสละในการทำกิจกรรม 5) ผู้ที่มี ความเป็นพลเมืองเป็นข้าราชการที่ทำงานเพื่อส่วนรวมหรือเป็นบุคคลที่เป็นตัวแทนของประชาชน 6) ความเป็นสากล

ซิลส์ (Sills, 1972) กล่าวว่า สาธารณะเป็นความรู้สึกที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่าง บุคคล

ออสลาน เบลกเกอร์ และเชสโนลาคา (Oslan, Bleckher, & Chesnolaca, 2000) กล่าวว่า “จิตสำนึกสาธารณะ” คือสิ่งที่เกิดจาก จิตสำนึกของแต่ละบุคคล ก่อให้เกิดการร่วมแรงร่วมใจ ในการกระทำโดยใช้ประสบการณ์และพยายามผลักดันให้เกิดผลที่ก่อให้เกิดประโยชน์ ของส่วนรวม

จากการสังเคราะห์เอกสารพบว่า แนวคิดเกี่ยวกับจิตสาธารณะแม้จะมีการใช้คำที่หลากหลายแต่ก็เป็นคำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน หมายถึงความตระหนักของบุคคลถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมทำให้เกิดความรู้สึกราวปรารถนาที่จะช่วยเหลือสังคม ต้องการเข้าไปแก้วิกฤตการณ์ โดยรับรู้ถึงสิทธิควบคู่ไปกับหน้าที่และความรับผิดชอบ สำนึกถึงพลังของตนว่าสามารถร่วมแก้ไขปัญหาได้ และลงมือกระทำเพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ โดยการเรียนรู้และแก้ไขปัญหาร่วมกันกับคนในสังคมการกระทำที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อสาธารณะสมบัติด้วยการเอาใจใส่ดูแลเป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม โดยพิจารณาจากการที่บุคคลหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่ทำให้เกิดการชำรุดเสียหายต่อของส่วนรวม การถือเป็นที่ที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแล การเคารพสิทธิในการใช้สาธารณะสมบัติของผู้อื่น มุ่งปฏิบัติเพื่อส่วนรวมในการดูแลรักษาของส่วนรวม เช่น การทำตามหน้าที่ที่กำหนดการดูแลความสงบเรียบร้อย การรักษาสาธารณะสมบัติ รับรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นมีส่วนร่วมในการหาแนวทางป้องกันแก้ไขและติดตามประเมินผล รวมไปถึงการรับอาสาทำบางอย่างเพื่อส่วนรวม เคารพสิทธิของผู้อื่นในการใช้ของส่วนรวม ไม่ปิดกั้นในการใช้ของบุคคลอื่น มีการแบ่งปันหรือเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวม ไม่ยึดครองของส่วนรวมมาเป็นของตนเอง

จากความหมายที่มีผู้ให้ไว้ต่าง ๆ กันนั้น จะเห็นได้ว่ามีองค์ประกอบหลักที่เหมือนกัน แต่สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ขอใช้คำว่า “จิตสาธารณะ” ซึ่งหมายถึง การรู้จักเอาใจใส่เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม

2. องค์ประกอบของจิตสาธารณะ

องค์ประกอบของจิตสาธารณะ ได้มีการแบ่งองค์ประกอบที่แตกต่างกันไป ตามกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ซึ่งแบ่งองค์ประกอบของจิตสาธารณะไว้ดังนี้

ชาย โภธิสิตา (2540) ได้ศึกษาเรื่องจิตสำนึกต่อสาธารณะสมบัติ: ศึกษาในกรณี กรุงเทพมหานคร โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างหลายกลุ่ม คือ กลุ่มทำงานราชการ รัฐบาลกิจหรือทำงานสำนักงาน กลุ่มที่ทำงานรับจ้าง งานค้าขาย และธุรกิจส่วนตัว กลุ่มนักศึกษาที่สูงกว่ามัธยม และผู้ทรงคุณวุฒิ โดยได้จัดองค์ประกอบของจิตสำนึกต่อสาธารณะสมบัติไว้ดังนี้ 1) การรับผิดชอบต่อสาธารณะสมบัติ ด้วยการหลีกเลี่ยงการใช้และการกระทำที่จะก่อให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อสาธารณะสมบัติ นั้น ๆ รวมไปถึงการถือเป็นที่ที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลสาธารณะสมบัติในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ 2) การเคารพสิทธิในการใช้สาธารณะสมบัติของผู้อื่น เพราะสาธารณะสมบัติคือ ของที่คนทั่วไปมีสิทธิในการเข้าถึงและสามารถใช้ประโยชน์ได้ ดังนั้นต้องคำนึงถึงว่า คนอื่นก็มีสิทธิในการใช้เช่นเดียวกัน โดยจะต้องไม่ยึดสาธารณะสมบัตินั้นไว้เป็นของตัวเองและไม่ปิดกั้นโอกาสในการใช้ประโยชน์ของผู้อื่น

อนุชาติ พวงสำลี และวีรบุรุษ วิจารณ์ (2540) ได้กล่าวถึงการมีจิตสำนึกสาธารณะ ซึ่งเรียกอีกคำหนึ่งว่าจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม ว่าเป็นคุณลักษณะที่สำคัญและมีความหมายอย่างยิ่งในสังคม ทำให้เกิดประชาสังคมคือเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็ง ซึ่งหมายถึงชุมชนแห่งสำนึก (Consciousness community) ที่สมาชิกของชุมชนต่างเป็นส่วนหนึ่งของระบบโดยรวมที่มีความสัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้น ซึ่งมีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) มีวิสัยทัศน์ร่วมกัน คนในชุมชนต้องมองอนาคตร่วมกัน เรียนรู้และทำความเข้าใจร่วมกันโดยอาศัยการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ให้เห็นถึงสถานการณ์ แนวโน้มความเปลี่ยนแปลงพร้อมควบคู่ไปกับการปฏิบัติ 2) ประชาชนสำนึกถึงพลังของตนว่าจะสามารถร่วมแก้ไขเปลี่ยนแปลงสังคมได้ คือการทำให้เกิดกลุ่มที่ให้ความสนใจต่อสาธารณะจำนวนมาก ทำให้เกิดความเข้มแข็งเป็นพลังทางสังคมไม่รอคอยให้ผู้อื่นแก้ปัญหาให้กับตนเอง ซึ่งการที่บุคคลจะสำนึกถึงพลังของตนต้องให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของสังคม 3) ความรัก เอื้ออาทร สามัคคี การรวมกลุ่มของบุคคลในสังคมมีความหลากหลายจึงจำเป็นต้องสร้างขึ้นบนฐานแห่งความรักความเมตตาความเอื้ออาทรและความสามัคคี ความแตกต่างระหว่างบุคคลย่อมเกิดขึ้นได้ ซึ่งความแตกต่างนี้เป็นสิ่งดีและไม่จำเป็นต้องนำไปสู่ ความแตกแยกเสมอไป ดังนั้นเงื่อนไขแห่งความรักสามัคคีกันจะเป็นส่วนเชื่อมโยงให้เกิดความร่วมมืออย่างมีพลัง 4) การเรียนรู้ที่มีการปฏิบัติร่วมกัน สำนึกสาธารณะนั้นเป็นนามธรรมที่ไม่สามารถบังคับให้เกิดได้ ดังนั้นต้องสร้างเงื่อนไขหรือกิจกรรมร่วมกันที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ตลอดจนการพัฒนาให้เกิดความต่อเนื่อง 5) การมีเครือข่ายและการติดต่อสื่อสาร การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สื่อสารและเครือข่ายเป็นส่วนที่ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งเป็นทางนำไปเกิดจิตสาธารณะ

วิรัตน์ คำศรีจันทร์ (2544) ทำการศึกษาจิตสำนึกสาธารณะในบริบทประชาสังคมไทย เป็นการวิจัยเชิงพัฒนาการและสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วมในชุมชนเมืองและชุมชนชนบท พบว่าคุณลักษณะของการมีจิตสำนึกสาธารณะประกอบด้วย 1) ความรัก ความเอื้ออาทร 2) ความเชื่อใจ 3) การเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง 4) การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล 5) การมีปฏิสัมพันธ์กัน โดยใช้ความสามารถ เครือข่ายและการมีส่วนร่วม

ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ (2547) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของจิตสาธารณะ จะต้องพิจารณาจากความรู้ความเข้าใจหรือพฤติกรรมที่แสดงออกถึงลักษณะดังนี้ 1) การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม และการถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวมในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ 2) การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม โดยไม่ยึดครองของส่วนรวมนั้นเป็นของตนเอง ตลอดจนไม่ปิดกั้นโอกาสของบุคคลอื่นที่จะใช้ของส่วนรวมนั้น ซึ่งแบ่งนิยามออกเป็น 3 องค์ประกอบและ 6 ตัวชี้วัด ดังนี้

ตารางที่ 1 องค์ประกอบและตัวชี้วัดพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการมีจิตสาธารณะ

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด
1. การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้ เกิดความชำรุดเสียหายต่อส่วนรวม	1.1 การดูแลรักษา 1.2 ลักษณะของการใช้
2. การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแล	2.1 การทำตามหน้าที่ที่ถูกกำหนด 2.2 การรับอาสาที่จะทำบางสิ่งบางอย่าง เพื่อส่วนรวม
3. การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวม	3.1 ไม่นำของส่วนรวมมาเป็นของตนเอง 3.2 แบ่งปันหรือเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ ของส่วนรวม

หมายเหตุ ที่มา: ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ, 2547

เจษฎา หนูรุ่ง (2551) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของจิตสาธารณะจะต้องพิจารณาจาก ความรู้ความเข้าใจหรือพฤติกรรมที่แสดงออก ซึ่งแบ่งเป็น 3 ด้าน ดังนี้ 1) การใช้ หมายถึง ลักษณะ พฤติกรรมของนักเรียนในการใช้ของส่วนรวม การรักษาทรัพย์สิน การดูแลรักษาความสะอาด การไม่ทำลายทรัพย์สินที่เป็นสาธารณะสมบัติใน โรงเรียน ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ให้เกิด ความชำรุดเสียหาย โดยแสดงออก ดังนี้ 1.1) ดูแลรักษาสิ่งของ เมื่อใช้แล้วมีการเก็บรักษาให้คงอยู่ ในสภาพดี 1.2) ลักษณะของการใช้ ใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัดและทะนุถนอม 2) การถือเป็น หน้าที่ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการมุ่งปฏิบัติเพื่อส่วนรวมในการดูแลรักษาของส่วนรวม ในโรงเรียน ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ โดยแสดงออก ดังนี้ 2.1) ทำตามหน้าที่และเคารพกฎระเบียบที่กำหนด 2.2) รับอาสาที่จะทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อส่วนรวม คอยสอดส่องดูแลสาธารณะสมบัติของส่วนรวม 3) การเคารพสิทธิ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออก ถึงการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม การไม่ยึดครองของ ส่วนรวมมาเป็นของตน ตลอดจนไม่ปิดกั้นโอกาสของบุคคลที่จะใช้ของส่วนรวมนั้น โดยแสดงออก ดังนี้ 3.1) ไม่นำของส่วนรวมมาเป็นของตนเอง 3.2) แบ่งปันและเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของ ส่วนรวม

อ้อมใจ วงษ์มณฑา (2553) กล่าวถึงองค์ประกอบของการมีจิตสาธารณะไว้ดังนี้

1) องค์ประกอบด้านความคิด เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับความคิดที่เป็นส่วนของการรู้หรือเกิด ความรับรู้ของความสำนึกเป็นหลัก เช่น การรับรู้ ความทรงจำ ความมีเหตุผลและการใช้ปัญญา เป็นต้น 2) องค์ประกอบด้านความรู้สึกเป็นส่วนประกอบทางด้านอารมณ์ ความรู้สึก ซึ่งจะเป็นสิ่ง

กระตุ้นความคิดอีกต่อหนึ่งเป็นส่วนหนึ่งของความรู้สึกทางใจของความสำนึกที่รวมเอา ความรู้สึกของบุคคล ในด้านบวกหรือด้านลบ 3) องค์ประกอบทางการปฏิบัติหรือการกระทำ (Behavior) เป็นองค์ประกอบที่ก่อให้เกิดแนวโน้มทางปฏิบัติหรือปฏิกิริยาตอบสนองเมื่อมีสิ่งเร้าที่เหมาะสม ซึ่งส่วนนี้ต้องอาศัยความเข้าใจหรือความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งนั้นเป็นพื้นฐาน

จากการศึกษาองค์ประกอบของจิตสาธาณะจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ พบว่ามีการศึกษาจิตสาธาณะในองค์ประกอบที่แตกต่างกันไป ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้องค์ประกอบของการมีจิตสาธาณะจากนิยามความหมายของ ชาย โพธิสิตา (2540) และลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ (2547) ซึ่งพิจารณาจาก 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความเสียหายต่อของส่วนรวม
ในโรงเรียนที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม วัดได้จาก 2 ตัวชี้วัด คือ

1.1 การดูแลรักษาของส่วนรวมในโรงเรียน คือ เมื่อใช้แล้วมีการเก็บรักษาใช้แล้วเก็บเข้าที่เดิม

1.2 ลักษณะการใช้ของส่วนรวมในโรงเรียน คือ การใช้ของส่วนรวมในโรงเรียนอย่างประหยัด ทะนุถนอม และใช้อย่างระมัดระวัง เพื่อให้ของส่วนรวมมีความคงทน อยู่ในสภาพดี และใช้ได้ยาวนาน

2. การถือป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวมในโรงเรียน
ในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ วัดได้จาก 2 ตัวชี้วัด คือ

2.1 การปฏิบัติตามหน้าที่ที่ถูกต้องกำหนดในการดูแลรักษาของส่วนรวมและเคารพกฎระเบียบที่กำหนด คือ การทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในการให้ดูแลรักษาสมบัติของโรงเรียน

2.2 การอาสาปฏิบัติหน้าที่บางอย่างเพื่อดูแลรักษาของส่วนรวมในโรงเรียน คือ การช่วยทำหน้าที่อื่นที่ไม่ใช่หน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในวิสัยที่ตนสามารถทำได้

3. การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมในโรงเรียนที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม
โดยไม่ยึดครองของส่วนรมนั้นมาเป็นของตนเอง ตลอดจนไม่ปิดกั้นโอกาสของบุคคลอื่นที่จะใช้ของส่วนรมนั้น วัดได้จาก 2 ตัวชี้วัด คือ

3.1 การไม่ยึดครองของส่วนรวมในโรงเรียนมาเป็นของตนเอง คือ การไม่นำของโรงเรียนมาเก็บไว้ที่ตน

3.2 แบ่งปันหรือการเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวมในโรงเรียน คือ การแบ่งปันสิ่งของกับผู้อื่น

3. ความสำคัญของการมีจิตสาธารณะ

การที่คนมาอยู่รวมกันเป็นสังคมย่อมต้องมีความสัมพันธ์ในรูปแบบพึ่งพากัน คนในสังคมซึ่งมีบทบาทและหน้าที่แตกต่างกันไป ถ้าคนในสังคมขาดจิตสำนึกสาธารณะ ซึ่งนอกจากจะมีผลกระทบต่อบุคคล ครอบครัว องค์กรแล้ว การขาดจิตสำนึกสาธารณะยังมีผลกระทบต่อชุมชนระดับประเทศ และระดับโลก ดังนี้ (ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัจจอร์, 2543, หน้า 22-29)

ผลกระทบระดับบุคคล ทำให้เกิดปัญหา คือ

1. สร้างความเดือดร้อนให้กับตนเอง
2. สร้างความเดือดร้อนให้กับคนอื่น

ผลกระทบระดับครอบครัว ทำให้เกิดปัญหา คือ

1. ความสามัคคีในครอบครัวลดลง
2. การแก่งแย่ง ทะเลาะเบาะแว้งในครอบครัว

ผลกระทบระดับองค์กร ทำให้เกิดปัญหา คือ

1. การแบ่งพรรคแบ่งพวกภายในองค์กร
2. ความเห็นแก่ตัว แก่งแย่งชิงดีชิงเด่น
3. การเบียดเบียนสมบัติขององค์กรเป็นสมบัติส่วนตัว
4. องค์กรไม่ก้าวหน้า ประสิทธิภาพและคุณภาพของงานลดลง

ผลกระทบระดับชุมชน ทำให้เกิดปัญหา คือ

1. ชุมชนอ่อนแอ ขาดการพัฒนา เพราะต่างคนต่างอยู่ สภาพชุมชนมีสภาพเช่นไรก็ยังคงเป็นเช่นนั้น ไม่เกิดการพัฒนาและยั่งยืนไปกว่านี้ก็มีแต่เสื่อมทรุดลง

2. อาชญากรรมในชุมชนอยู่ในระดับสูง

3. ขาดศูนย์รวมจิตใจ ขาดผู้นำที่นำไปสู่การแก้ปัญหา เพราะคนในชุมชนมองปัญหาของตัวเองเป็นเรื่องใหญ่ ขาดคนอาสาพัฒนา เพราะกลัวเสียทรัพย์ กลัวเสียเวลา หรือกลัวเป็นที่ครหาจากบุคคลอื่น

ผลกระทบระดับชาติ ทำให้เกิดปัญหา คือ

1. วิกฤตการณ์ภายในประเทศบ่อยครั้งและแก้ปัญหาไม่ได้ เกิดการเบียดเบียนทำลายทรัพยากรและสมบัติที่เป็นของส่วนรวม

2. ประเทศชาติอยู่ในสภาพล้าหลัง เนื่องจากขาดพลังของคนในสังคม เมื่อผู้นำประเทศนำมาตราการใช้ก็จะไม่ได้ผล เพราะไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชน

3. เกิดการแบ่งพรรคแบ่งพวก แก่งแย่งแข่งขัน เห็นแก่ประโยชน์กลุ่มของตนและพวกพ้อง เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน

ผลกระทบระดับโลก ถ้าบุคคลขาดจิตสาธารณะจะทำให้เกิดการเอารัดเอาเปรียบระหว่างประเทศ ทำให้เกิดปัญหา คือ

1. เกิดการสะสมอาวุธกันระหว่างประเทศ เพราะขาดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน กลัวประเทศอื่นจะโจมตี จึงต้องมีอาวุธที่รุนแรง มีอำนาจในการทำลายสูงไว้ในครอบครองเพื่อข่มขู่ประเทศอื่น และเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นก็มักมีแนวโน้มในการใช้ความรุนแรงของแสนยานุภาพทางสงครามในการตัดสินปัญหา

2. เกิดการกีดกัน แกล้งแหย่งหรือครอบงำทางการค้าระหว่างประเทศพยายามทุกวิถีทางเพื่อให้เกิดการได้เปรียบทางการค้า ทำให้ประเทศด้อยกว่าขาดโอกาสในการพัฒนาประเทศของตน

3. เกิดการรังเกียจเหยียดหยามคนต่างเชื้อชาติ ต่างเผ่าพันธุ์หรือต่างท้องถิ่น มองชนชาติอื่นเผ่าพันธุ์อื่นว่ามีความเจริญหรือมีศักดิ์ศรีด้อยกว่าเชื้อชาติและเผ่าพันธุ์ของตนเอง ดูถูกหรือเป็นปฏิปักษ์ต่อชาติอื่น

จากความสำคัญของการมีจิตสาธารณะถ้าสามารถปลูกฝัง ส่งเสริมหรือพัฒนาให้เด็กมีจิตสำนึกด้านสาธารณะด้วยวิธีการต่าง ๆ จะทำให้เด็กมีจิตใจที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนอาสาดูแลรับผิดชอบสมบัติส่วนรวม มีการใช้สมบัติของส่วนรวมอย่างเห็นคุณค่าใช้อย่างทะนุถนอม รู้จักแบ่งปันโอกาสในการใช้ของส่วนรวมให้ผู้อื่น เมื่อเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ปัญหาที่เกิดการเอารัดเอาเปรียบคนอื่น ปัญหาการทำลายสาธารณะสมบัติต่าง ๆ จะลดลง การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์พวกพ้องก็จะลดน้อยลง และจะนำมาสู่ชุมชนและสังคมที่เข้มแข็ง

4. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการมีจิตสาธารณะและคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ การมีจิตสาธารณะเป็นสิ่งที่เกิดตามธรรมชาติไม่สามารถบังคับให้เกิดได้ แต่สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในสังคมย่อมส่งผลกระทบต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งปัจจัยที่ก่อให้เกิดจิตสาธารณะประกอบด้วย

4.1 สถานภาพทางสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรม เป็นสิ่งที่ส่งผลต่อจิตสำนึกของบุคคล (กาญจนา แก้วเทพ, 2527, หน้า 14)

4.2 กระบวนการเรียนรู้ที่เป็นการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น (ชัยวัฒน์ ธีระพันธุ์, 2542, หน้า 27; วิภาพันธ์ ก่อเกียรติขจร, 2541, หน้า 108; สุชาติ จักรพิสุทธิ์, 2544, หน้า 23; อนุชาติ พวงสำลี และวีรบุรุษ วิจารณ์ วิสารทกุล, 2540, หน้า 17) กระบวนการศึกษา กระบวนการทางสังคมและการมีส่วนร่วมในกิจกรรม (วิรัตน์ คำศรีจันทร์, 2544, หน้า 101) พลเมืองจึงต้องมีองค์ความรู้และความสามารถในการแสวงหาความรู้ ต้องใช้กระบวนการเรียนรู้สั่งสมผู้คนในสังคมอย่างรอบด้านและต่อเนื่อง โดยมีขั้นตอนคือ การรับรู้ สนใจ ใฝ่รู้ ตระหนัก ทดลอง การสร้างสำนึกจึงต้องอาศัยศาสตร์

และศิลป์ในการประยุกต์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ เงื่อนไขและขั้นตอนต่าง ๆ จินตนาการ เป็นพลังของมนุษย์ที่จะดำรงอยู่ในสังคมอย่างมีศักดิ์ศรี แต่จินตนาการอย่างเดียวย่อมไม่เพียงพอ ต้องอาศัยสติปัญญาความรู้ในการแก้ปัญหาและกำหนดทิศทางข้างหน้า ดังนั้นผู้ที่มีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองและร่วมกับผู้อื่น จึงสามารถไตร่ตรองหาเหตุผลและทำความเข้าใจ เมื่อเข้าใจแล้วก็จะเห็นความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องนั้นต่อไปและอาจนำไปสัมพันธ์กับเรื่องอื่น ๆ เช่น อาจนำมาสัมพันธ์กับชีวิตของตนเองกับสังคมและสิ่งแวดล้อมเป็นการใช้ความรู้ ให้เป็นประโยชน์ด้วยไม่ใช่เรียนรู้ไว้เพียงอย่างเดียว (เกียรติวรรณ อมาตยกุล, 2539, หน้า 20)

4.3 การที่บุคคลในสังคมเห็นวิกฤตการณ์หรือสภาพปัญหาในสังคมที่สลับซับซ้อน ยากแก่การแก้ไข มีวัตถุประสงค์ร่วมกันซึ่งนำไปสู่การก่อจิตสำนึกร่วมกัน (ชูชัย สุภวงส์, 2539, หน้า 6)

นอกจากนี้ ศรีประภา เพ็ชรมิศรี (2543) ซึ่งใช้คำว่า จิตวิญญาณสาธารณะ กล่าวว่า จิตสำนึกสาธารณะเป็นสิ่งที่ต้องใช้เวลาในการสร้างและต้องมีการกระทำอย่างสม่ำเสมอจนเป็นกิจวัตร จากการอภิปรายกลุ่มย่อยในการสัมมนาเกี่ยวกับสำนึกของพลเมือง ณ มหาวิทยาลัยมหิดล ได้สรุปปัจจัยที่เป็นรูปธรรม อันจะนำไปสู่การพัฒนาจิตวิญญาณสาธารณะ คือ 1) การสร้างองค์กรผู้นำ สื่อ วัฒนธรรมใหม่ การสร้างประโยชน์ร่วมกัน 2) การทำให้เกิดกลุ่ม ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ มีการเข้าร่วมกับกลุ่ม มีกิจกรรมสาธารณะและมีกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง 3) มีทุนประชาคม ได้แก่ ความรู้ ภูมิปัญญา ทรัพยากร 4) การได้รับข้อมูลข่าวสาร ความรู้ต่าง ๆ ทั้งในระบบและนอกระบบการศึกษา 5) การสร้างเครือข่ายทุกเพศทุกวัย 6) การปรับเปลี่ยนโครงสร้างโดยเริ่มจากตนเองให้มีระบบคิดที่จะยอมรับความคิดเห็นผู้อื่นมีการแยกแยะ มีอิทธิบาทสี่ 7) การสร้างกฎระเบียบร่วมกัน สร้างความตระหนัก มีการปลูกฝังตั้งแต่ผู้เรียน สร้างให้เกิดวัฒนธรรมใหม่ 8) ความรู้สึกเป็นเจ้าของในฐานะพลเมืองไทย การสร้างจิตสำนึกในความเป็นเจ้าของร่วมกัน การมีสิทธิทั้งส่วนบุคคลและส่วนรวม 9) การมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ มีการเปิดโอกาสให้แสดงออก มีประเด็นที่จะเคลื่อนไหวร่วมกัน มีการเสียสละทุ่มเทและกระทำอย่างต่อเนื่อง ไม่ติดรูปแบบ มีการสร้างเครือข่าย และมีมาตรการหรือกฎหมายบังคับ 10) ทุนทางวัฒนธรรม ได้แก่ ศาสนา ประเพณี ความเชื่อ จริยธรรมความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความเอื้ออาทรต่อกัน เริ่มจากสถาบันครอบครัวโดยการให้การศึกษาและสื่อจะมีส่วนร่วมสร้างให้เกิดความคิดหลากหลายที่ชี้ให้เห็นคุณโทษต่าง ๆ รวมทั้งการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม มีชุมชนแห่งการเรียนรู้ 11) การมีผู้นำหรือบุคคลสาธารณะที่เป็นแบบอย่าง มีจิตสำนึกต่อสังคมมีคุณธรรม และสามารถสร้างระบบผู้นำร่วมได้

จิตสาธารณะ หรือจิตสำนึกสาธารณะ หรือสำนึกของสังคม อยู่ภายใต้อิทธิพลของปัจจัยแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก (ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัจจร, 2543, หน้า 13) ดังนี้

1) ปัจจัยภายนอก เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับภาวะทางสัมพันธภาพของมนุษย์ ภาวะทางสังคม เป็นภาวะที่ลึกซึ้งกว่าภาวะทางกายภาพเพียงประการเดียว เป็นภาวะที่ได้อบรมหล่อหลอมเกลามาและสะสมอยู่ในส่วนของการรับรู้ที่ละเอียดถี่ถ้วน ทำให้เกิดสำนึกที่มีรูปแบบหลากหลาย ภาวะแวดล้อมทางสังคมนี้เริ่มตั้งแต่พ่อแม่ พี่น้อง ญาติ เพื่อน ผู้สอน สื่อมวลชน บุคคลทั่วไป ตลอดจนระดับองค์กร วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ กฎหมาย ศาสนา รวมทั้งภาวะแวดล้อมด้านสื่อสารมวลชนและส่วนที่กำกับสำนึกของบุคคลคือ การได้สัมผัสจากการใช้ชีวิตที่มีพลังต่อการเกิดสำนึก อาทิ การไปสถานศึกษา ไปทำงาน คู่ละคร ฟังผู้คนสนทนากัน รับรู้เหตุการณ์บ้านเมืองขบถฝ่าการจราจรที่แออัด 2) ปัจจัยภายใน สำนึกที่เกิดจากปัจจัยภายในหมายถึง การคิดวิเคราะห์ของแต่ละบุคคลในการพิจารณาตัดสินใจคุณค่าและความดีงาม ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมและการประพฤติปฏิบัติ โดยเฉพาะการปฏิบัติทางจิตใจเพื่อขัดเกลาดนเองให้เป็นไปทางใดทางหนึ่ง โดยเกิดจากการรับรู้ จากการเรียนรู้ การมองเห็น การคิด แล้วนำมาพิจารณาเพื่อตัดสินใจว่าต้องการสร้างสำนึกแบบใดก็จะมี การฝึกฝนและสร้างสมสำนึกเหล่านั้น การเกิดจิตสำนึกไม่สามารถสรุปแยกแยะได้ว่าเกิดจากปัจจัยภายในหรือภายนอกเพียงอย่างใดอย่างหนึ่ง เพราะทุกสรรพสิ่งมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน จิตสำนึกที่มาจากภายนอกเป็นการเข้ามาโดยธรรมชาติกระทบต่อความรู้สึกของบุคคลแล้วกลายเป็นจิตสำนึกโดยธรรมชาติและมักไม่รู้ตัว แต่สำนึกที่เกิดจากปัจจัยภายในเป็นความตั้งใจเลือกสรร บุคคลละลึกรู้ตนเองเป็นอย่างดี เป็นสำนึกที่สร้างขึ้นเอง ระหว่างปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกเป็นปฏิสัมพันธ์ที่มีความต่อเนื่องกัน การพัฒนาจิตสำนึกจึงต้องกระทำควบคู่กัน ไปทั้งปัจจัยภายในและภายนอก

จิตสาธารณะเป็นคุณธรรมของพลเมือง (อนุชาติ พวงสำลี, 2543, หน้า 14) การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของบุคคลสามารถอธิบายได้ตามทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ เนื่องจากทฤษฎีเหล่านี้เป็นการกำหนดคุณลักษณะของบุคคลในด้านความเข้าใจตนเอง สภาพแวดล้อม คุณธรรมจริยธรรมตามช่วงอายุ และสามารถอธิบายได้ตามหลักพระพุทธศาสนา ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ ที่ได้รับการยอมรับและนำไปใช้อย่างแพร่หลายคือ ทฤษฎีพัฒนาการการรู้คิดของเพียเจต์ (Piaget) เชื่อว่าพัฒนาการทางการรู้คิดจะพัฒนาอย่างเป็นลำดับจากการคิดขั้นต่ำไปสู่ขั้นสูง และคุณธรรมจริยธรรมของบุคคลขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสติปัญญาได้แบ่งขั้นจริยธรรมเป็น 4 ขั้น คือ ขั้นการเรียนรู้ด้วยประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหว ขั้นการคิดก่อนการปฏิบัติ ขั้นการคิดแบบรูปธรรม และขั้นการคิดแบบนามธรรมตามลำดับ (สุรพงษ์ ชูเดช, 2534, หน้า 6) การมีจิตสาธารณะจึงเป็นจริยธรรมในขั้นที่ 4 เนื่องจากพัฒนาการในขั้นดังกล่าว ทำให้บุคคลมีความคิดกว้างขวางและลึกซึ้ง วิเคราะห์ผลดีและผลเสียจากการกระทำต่าง ๆ ได้ ต่อมาโคลเบอร์ก (Kohlberg) เสนอทฤษฎี

การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมซึ่งมีรากฐานจากทฤษฎีของเพียเจต์ (Piaget) แต่เชื่อว่าพัฒนาการทางจริยธรรมมีความละเอียดอีกหลายขั้นตอน และแบ่งพัฒนาการเป็น 6 ขั้น ผู้ที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นและหลังวัยรุ่นจะอยู่ในขั้นที่ 5 และ 6 คือ หลักการทำตามคำสัญญา (อายุ 16 ปีขึ้นไป) เป็นการให้ความสำคัญต่อคนหมู่มากไม่ทำให้ขัดต่อสิทธิของบุคคลอื่น สามารถควบคุมบังคับใจตนเองได้ และขั้นที่ 6 หลักการยึดอุดมคติสากล (วัยผู้ใหญ่) ซึ่งเป็นขั้นสูงที่สุดแสดงถึงการมีความรู้สึกละอายใจนอกเหนือจากกฎเกณฑ์ในสังคมของตนและมีความยืดหยุ่นทางจริยธรรมเพื่อจุดมุ่งหมายในชีวิตอันเป็นอุดมคติอันยิ่งใหญ่ การมีจิตสาธารณะจึงเป็นคุณธรรมจริยธรรมในระดับขั้นที่ 5 และ 6 สอดคล้องกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือ หิริ โอตตัปปะ หรือ ความละอายต่อบาป เกรงกลัวต่อการกระทำความชั่วทั้งปวง รวมทั้งทศ 6 สีล 5 และพรหมวิหาร 4 (พระไพศาล วิสาโล, 2544, หน้า 16) ส่วนทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะธรรม (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2539, หน้า 3) กล่าวถึงสาเหตุของพฤติกรรมของคนดีและคนเก่งว่าพฤติกรรมเหล่านี้เกิดจากสาเหตุทางจิตใจ เชื่อว่าคุณธรรมจริยธรรมของบุคคลต้องประกอบด้วยสติปัญญา ประสพการณ์ และสุขภาพจิตซึ่งเป็นส่วนรากแก้วของต้นไม้ บุคคลจะต้องมีลักษณะพื้นฐานทางจิตใจทั้ง 3 ด้านในปริมาณที่สูงเหมาะสมกับอายุจึงจะมีความพร้อมในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ในส่วนของลำต้นคือ จิตลักษณะ 5 ด้าน ได้แก่ เหตุผลเชิงจริยธรรม มุ่งอนาคตและการควบคุมตนเอง ความเชื่ออำนาจในตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เจตคติ คุณธรรมและค่านิยม ซึ่งแสดงออกทางดอกและผลของต้นไม้อัจฉริยะธรรมคือ พฤติกรรมทำความดี ละเว้นความชั่ว การทำงานเพื่อส่วนรวม พฤติกรรมของพลเมืองดี พฤติกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ และพฤติกรรมการทำงานอาชีพอย่างแข็งขัน

5. ลักษณะทั่วไปของบุคคลที่มีจิตสาธารณะ

ยุทธนา วรณปิติ (2542, หน้า 181-183) ระบุบุคคลที่มีจิตสาธารณะว่าต้องมีคุณลักษณะดังนี้ 1) การทุ่มเทและอุทิศตน สิทธิของพลเมืองจะต้องสอดคล้องกับความรับผิดชอบต่อสังคม บุคคลไม่เพียงแต่ปฏิบัติตามสิทธิเท่านั้น แต่ต้องปฏิบัติเพื่อช่วยเหลือให้บริการแก่บุคคลอื่น เพื่อพัฒนาสังคมด้วย อาทิ ถ้าต้องการให้ผู้แทนราษฎรมีความรับผิดชอบต่อความต้องการและประโยชน์ของประชาชน ประชาชนก็ต้องให้ความสนใจและติดตาม ไม่เพียงทำการหย่อนบัตรเลือกตั้งเท่านั้น ต้องเสียสละเวลาในการเข้าไปมีส่วนร่วมกับการเมืองระดับท้องถิ่นและในสถาบันต่าง ๆ 2) เคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล จากกระแสปัจเจกชนนิยมส่งผลให้คนในสังคมมีลักษณะปิดกั้นตนเองไม่ไว้วางใจผู้อื่น เลือกลงเฉพาะกลุ่มที่มีความเหมือนกัน ไม่สนใจการเมือง ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติภารกิจของสังคมเพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวม เกิดข้อขัดแย้ง การยุติข้อขัดแย้ง โดยการฟังเสียงข้างมาก ไม่นำไปสู่ประโยชน์ของส่วนรวม ดังนั้นผู้มีจิตสาธารณะต้องเป็นพลเมืองในฐานะที่เป็นเอกลักษณ์ทางการเมืองสมัยใหม่ มีความอดทน ตระหนักรู้ว่า

การมีส่วนร่วมไม่ทำให้ได้อย่างที่ต้องการเสมอไป ต้องเคารพและยอมรับความแตกต่างที่หลากหลาย และหาวิธีอยู่ร่วมกับความขัดแย้งโดยการแสวงหาทางออกร่วมกัน การจำแนกประเด็นปัญหา การใช้เหตุผลในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การตัดสินใจ ต้องมีการพูดแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันให้มากที่สุด เพื่อหาข้อยุติ สร้างการเข้าร่วมรับรู้ ตัดสินใจและผนึกกำลัง เพื่อให้เกิด การยอมรับจากทุกฝ่าย 3) คำนี้ถึงผลประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวม คนในสังคมต้องคิดถึงการเมืองในฐานะกิจการเพื่อส่วนรวมและเพื่อคุณธรรมมากขึ้น 4) การลงมือกระทำ การวิพากษ์วิจารณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นเพียงอย่างเดียวไม่สามารถทำให้สถานการณ์ดีขึ้นต้องลงมือกระทำ โดยเริ่มจากครอบครัวในการวางพื้นฐานให้การอบรมด้านจริยธรรมของพลเมือง โรงเรียนไม่เพียงเป็นสถานที่ฝึกทักษะและให้ความรู้ต้องรับช่วงต่อในการสร้างค่านิยมที่เหมาะสมต่อจากครอบครัว รวมทั้งเครือข่ายสังคมที่เกิดขึ้นระหว่างเพื่อนบ้าน ที่ทำงาน สโมสร สมาคมต่าง ๆ เชื่อมโยงบุคคลที่สนใจเรื่องของตนเข้าเป็นกลุ่มที่ใส่ใจผู้อื่นช่วยดำรงรักษาประชาคมสังคมและกฎจริยธรรม รวมทั้งสถาบันที่มีอิทธิพลสูงต่อสังคม คือสถาบันศาสนาและสื่อมวลชน นับว่ามีบทบาทสำคัญในการร่วมสร้างให้สังคมเข้มแข็ง

วิรัตน์ คำศรีจันทร์ (2544) ทำการศึกษาจิตสำนึกสาธารณะในบริบทประชาสังคมไทย เป็นการวิจัยเชิงพัฒนาการและสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วมในชุมชนเมืองและชุมชนชนบท พบว่าคุณลักษณะของการมีจิตสำนึกสาธารณะประกอบด้วย 1) ความรัก ความเอื้ออาทร 2) ความเชื่อใจ 3) การเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง 4) การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล 5) การมีปฏิสัมพันธ์กันโดยใช้ความสามารถ เครือข่ายและการมีส่วนร่วม

กล่าวโดยสรุป บุคคลที่มีจิตสาธารณะจะมีลักษณะการทำงานอย่างทุ่มเทและเสียสละอุทิศตนเพื่อส่วนรวม มีความรักความเอื้ออาทรต่อกัน เชื่อใจและเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขในสังคมและไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน

6. แนวคิดปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ

จิตสาธารณะเป็นคุณธรรมที่ส่งเสริมให้สังคมเข้มแข็งมีศักยภาพในการแก้ไขปัญหา เนื่องจากการที่บุคคลตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม มีความปรารถนาที่จะช่วยเหลือสังคมเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองและการรวมกลุ่มปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นตามแนวทางที่ได้กำหนดไว้ จะทำให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพรับรู้สิทธิควบคู่ไปกับหน้าที่ของพลเมือง ซึ่งสามารถอธิบายโดยใช้ทฤษฎีประชาสังคม ประกอบกับแนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมของบุคคลเชิงจิตวิทยา พัฒนาการและแนวทางของพระพุทธศาสนา

การมีจิตสาธารณะเกิดจากปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยในชุมชน (วิรัตน์ คำศรีจันทร์, 2544, หน้า 99) บุคคลย่อมมีลักษณะเฉพาะบุคคลซึ่งได้รับอิทธิพลจากการอบรมของครอบครัว

สถานศึกษา และกระบวนการทางสังคมจากบริเวณที่อยู่อาศัย เมื่อเข้าศึกษาในโรงเรียน วัฒนธรรมของสถาบันการศึกษา การมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน อาจารย์ จึงมีผลต่อการรับรู้ ความเชื่อ เจตคติ ค่านิยม และพฤติกรรมของนักเรียน โดยแสดงออกทางรูปแบบการดำเนินชีวิต เมื่อนักเรียนอยู่ในชั้นที่สูงขึ้น นอกจากนั้นคุณธรรมของบุคคลจะสูงขึ้นตามพัฒนาการทางพุทธิปัญญา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นตัวบ่งชี้ระดับความรู้ความสามารถของผู้เรียนและแสดงถึงความสามารถทางพุทธิปัญญา ดังการศึกษาของ Greenberger (จันทร์จิรา มูลเมือง, 2535, หน้า 25) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับความรับผิดชอบต่อสังคม โครงสร้างของมหาวิทยาลัยในแต่ละแห่งแตกต่างกันตามปรัชญา วัตถุประสงค์ วิสัยทัศน์ พันธกิจ ลักษณะการจัดการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมและนโยบายขององค์การ มหาวิทยาลัยที่มีขนาดเล็กรูปแบบการดำเนินชีวิตจะมีความแตกต่างกันน้อยแต่มีความซับซ้อนมาก มหาวิทยาลัยที่มีขนาดใหญ่จะมีความแตกต่างระหว่างรูปแบบการดำเนินชีวิตมากแต่มีความซับซ้อนในแต่ละรูปแบบน้อย มหาวิทยาลัยที่นักศึกษามีเจตคติความสนใจ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมร่วมกันและมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมมาก สังกัดของมหาวิทยาลัยจึงเป็นปัจจัยที่มีผลต่อเจตคติและพฤติกรรมของบุคคล (สุวิมล ว่องวานิช และนงลักษณ์ วิรัชชัย, 2543, หน้า 128) ศึกษาปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรมระดับบุคคลเพื่อมุ่งความสำเร็จของส่วนรวมของนักศึกษามหาวิทยาลัย พบว่า สังกัดของมหาวิทยาลัยมีความสัมพันธ์กับคุณธรรมระดับบุคคล และส่งผลต่อรูปแบบการดำเนินชีวิตจากการรับรู้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นรอบตัว

นอกจากนี้รูปแบบการดำเนินชีวิตยังได้รับอิทธิพลจากการอบรมเลี้ยงดู ประเพณี วัฒนธรรมจากถิ่นที่อยู่อาศัยหรือภูมิภานา ซึ่งมีสภาพแวดล้อมทางสังคมที่แตกต่างกัน เนื่องจากการมีจิตสาธารณะเกิดจากการที่บุคคลรับรู้ภาวะวิกฤตทางสังคม (ชูชัย ศุภวงศ์, 2539, หน้า 29) ในแต่ละพื้นที่มีกระบวนการทางสังคมที่แตกต่างกันย่อมมีผลต่อการรับรู้และการมีจิตสาธารณะของบุคคล ในเขตที่มีความซับซ้อนของกระบวนการทางสังคมสูง เช่น กรุงเทพมหานครซึ่งเป็นเมืองหลวงของประเทศไทย เป็นศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง วิถีชีวิตของคนเมืองจึงมีลักษณะที่เร่งรีบแข่งขันเกิดความแก่งแย่งและเห็นแก่ตัว ส่งผลกระทบต่อจิตสำนึกของบุคคลได้โดยไม่รู้ตัว (ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัจจธร, 2543, หน้า 13) จิตสาธารณะเกิดจากกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันกับบุคคลอื่น (ชูชัย ศุภวงศ์, 2539, หน้า 22) ความรู้สึกต้องการช่วยเหลือเพียงประการเดียวจึงไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ กระบวนการเรียนรู้จึงมีความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหา บุคคลในสังคมต้องมีองค์ความรู้และความสามารถในการแสวงหาความรู้ (อนุชาติ พวงสำลี และวีรบุรณ วิสารทกุล, 2540, หน้า 17) ผู้ที่มีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองจะสนใจค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองอย่างอิสระจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุ

วัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ ทำให้มีคุณสมบัติเป็นผู้นำ นักคิด นักวิเคราะห์วิจารณ์ (นฤมล เกื่อนมา, 2539, หน้า 7) ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองและร่วมกับผู้อื่น จึงเป็นปัจจัยที่เอื้อต่อการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งเป็นปัจจัยภายในของบุคคลในการผลักดันให้เกิดพฤติกรรม

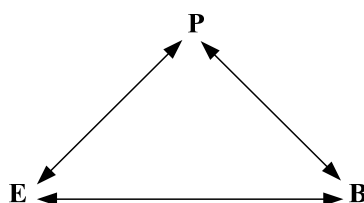
กล่าวโดยสรุป แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธาณะนั้น มีหลากหลายแนวคิดซึ่งแต่ละแนวคิดสอนให้เป็นคนมีเหตุผล มีความรู้และคุณธรรมประกอบกันในการดำรงชีวิตและทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม มีความรักต่อเพื่อนมนุษย์มากกว่ารักตนเองและรักความสันติ

7. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธาณะ

การพัฒนาจิตสาธาณะนั้น ต้องประยุกต์ใช้ทฤษฎี แนวคิด และกระบวนการพัฒนาที่หลากหลายมาช่วยพัฒนาจิตสาธาณะ ซึ่งการพัฒนาจิตสาธาณะต้องดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอน โดยให้ผู้เรียนมีโอกาสคิดด้วยตนเอง มีการนำปัญหาของสังคมมาขบคิด แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และวิพากษ์วิจารณ์อย่างต่อเนื่อง ให้แรงเสริม ให้กำลังใจ ให้เห็นตัวแบบในสังคมที่ดี ๆ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์และอธิบายจิตสาธาณะของนักเรียน โดยใช้แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาเชิงสังคม (Social cognitive theory) ของ แบนดูรา (Bandura, 1977) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาเชิงสังคม (Social cognitive theory)

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาเชิงสังคม จัดได้ว่าเป็นทฤษฎีที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อการพัฒนา เทคนิคการปรับพฤติกรรมในปัจจุบัน ทฤษฎีนี้พัฒนาโดย อัลเบิร์ต แบนดูรา (Albert Bandura) ตามแนวความคิดพื้นฐานของทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญาของ อัลเบิร์ต แบนดูรา (Albert Bandura) นั้น เชื่อว่าพฤติกรรมของคนเราไม่ได้เกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากสภาพแวดล้อมเพียงอย่างเดียว หากแต่มีปัจจัยส่วนบุคคลร่วมกันในลักษณะและสภาพแวดล้อม ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรม (B) สภาพแวดล้อม (E) และปัจจัยส่วนบุคคล (P) ที่มีผลต่อการเรียนรู้และการกระทำ (ที่มา: สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2544)

จากภาพที่ 2 จะเห็นว่าพฤติกรรมของมนุษย์ องค์กรประกอบภายในมนุษย์และสิ่งแวดล้อม มีอิทธิพลต่อกันและกัน

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2544, หน้า 49) ได้อธิบายปัจจัยที่กำหนดซึ่งกันและกันที่ละคู่ ดังนี้ คู่แรกระหว่าง $P \rightarrow B$ แสดงให้เห็นถึงการปฏิสัมพันธ์ระหว่างความคิด ความรู้สึกและการกระทำ การคาดหวัง ความเชื่อ การรับรู้เกี่ยวกับตนเอง เป้าหมายและความตั้งใจ ซึ่งปัจจัยดังกล่าวกำหนดลักษณะและทิศทางของพฤติกรรม สิ่งที่บุคคลเชื่อหรือมีความรู้สึกสามารถกำหนดว่าบุคคลจะแสดงพฤติกรรมเช่นใด

การกำหนดซึ่งกันและกันของ $E \rightarrow P$ เป็นการปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของบุคคลและสภาพแวดล้อม ความคาดหวัง ความเชื่อ อารมณ์และความสามารถทางปัญญาของบุคคลนั้น จะพัฒนาและเปลี่ยนแปลงโดยอิทธิพลของสังคม

สำหรับคู่ของ $B \rightarrow E$ เป็นการปฏิสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมและสภาพแวดล้อม ในชีวิตประจำวันของคนเรา พฤติกรรมเปลี่ยนเงื่อนไขสภาพแวดล้อม ในขณะที่เดียวกันเงื่อนไขของสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปนั้น ก็ทำให้พฤติกรรมถูกเปลี่ยนไปด้วย สภาพแวดล้อมจะไม่มีอิทธิพลใด ๆ ต่อบุคคล จนกว่าจะมีพฤติกรรมบางอย่างเกิดขึ้น

พฤติกรรมของมนุษย์จะเกิดขึ้นหรือเปลี่ยนแปลงนั้นต้องขึ้นอยู่กับองค์ประกอบภายในของมนุษย์และสิ่งแวดล้อมที่จะต้องมามีอิทธิพลต่อกันและกัน โดยกระบวนการเรียนรู้เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และการเรียนรู้ส่วนใหญ่ของคนเกิดจากการสังเกตตัวแบบ ซึ่งสามารถถ่ายทอดความคิดและการแสดงออกได้พร้อม ๆ กัน และตัวแบบจะทำหน้าที่ 3 ลักษณะ คือ

1. ส่งเสริมการเกิดพฤติกรรม
2. ยับยั้งการเกิดพฤติกรรม
3. ช่วยให้พฤติกรรมนั้นคงอยู่

แบนดูรา (Bandura, 1977, pp. 40-51) ได้แบ่งแม่แบบไว้เป็น 2 ชนิด คือ แม่แบบจากตัวจริงกับแม่แบบที่เป็นสัญลักษณ์ ซึ่งอาจเป็นคำพูด เอกสาร วิทยู โทรทัศน์ สไลด์ หรือ วิดีทัศน์ เป็นต้น และได้สรุปอิทธิพลของแม่แบบที่มีผู้สังเกต ดังนี้

1. การสร้างพฤติกรรมใหม่ เมื่อผู้สังเกตได้เห็นการกระทำของแม่แบบซึ่งเป็นการกระทำที่ผู้สังเกตไม่เคยพบเห็นมาก่อน ผู้สังเกตจะรวบรวมข้อมูลของการกระทำใหม่นี้ในรูปของสัญลักษณ์และถ่ายทอดออกมาเป็นพฤติกรรมใหม่
2. การสร้างกฎเกณฑ์หรือหลักการใหม่ จะเกิดขึ้นในสภาพที่ผู้สังเกตเห็นการกระทำของแม่แบบในลักษณะต่าง ๆ เช่น การตัดสินใจ รูปแบบทางภาษา เป็นต้น จากนั้นผู้สังเกตจะทดสอบ

การกระทำตามแม่แบบลักษณะต่าง ๆ และถ้าการตอบสนองส่งผลทางบวก ผู้สังเกตจะรวบรวมรูปแบบลักษณะของแม่แบบในรูปแบบต่าง ๆ แล้วนำมาสร้างเป็นกฎเกณฑ์ใหม่หรือหลักการใหม่

3. การสอนความคิดและพฤติกรรมการสร้างสรรค์ การมีแม่แบบจะช่วยสนับสนุนการพัฒนาเชิงสร้างสรรค์ เพราะเมื่อนักเรียนเห็นแม่แบบกระทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง นักเรียนอาจใช้ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่มีอยู่ประกอบกับการกระทำของแม่แบบมาพัฒนาเป็นความคิดหรือพฤติกรรมใหม่ขึ้นมา

4. การยับยั้งการกระทำและลดความหวั่นเกรง ที่จะกระทำการที่ได้เห็นแม่แบบถูกลงโทษ ผู้สังเกตมีแนวโน้มที่จะไม่กระทำตามแม่แบบนั้นและในทำนองเดียวกันถ้าได้เห็นแม่แบบทำพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้องและไม่ถูกห้ามปราม แล้วไม่มีผลกระทบใด ๆ ตามมา ผู้สังเกตก็มีแนวโน้มที่จะทำตามแม่แบบ

5. การส่งเสริมการกระทำ การมีแม่แบบจะมีอิทธิพลต่อการส่งเสริมการกระทำทั้งที่เป็นทางบวกและทางลบ ถ้าผู้สังเกตได้เห็นแม่แบบแสดงพฤติกรรมหนึ่งและได้รับรางวัล ผู้สังเกตมีแนวโน้มที่จะทำตามมากขึ้น ในทำนองเดียวกันถ้าผู้สังเกตได้เห็นแม่แบบที่แสดงความก้าวร้าวและได้รับการยกย่องว่าเป็นสิ่งดี ผู้สังเกตก็มีแนวโน้มทำตามมากขึ้น ดังนั้นการเสนอแม่แบบในสังคมจำเป็นต้องมีความระมัดระวังอย่างยิ่ง เพราะอาจจะมีผลต่อการเพิ่มพฤติกรรมทางลบได้

6. ทางด้านอารมณ์ การมีแม่แบบนอกจากจะส่งผลต่อการกระทำแล้วยังมีผลต่ออารมณ์ของผู้สังเกตให้รุนแรงเพิ่มขึ้นและกระตุ้นให้เกิดอารมณ์คล้ายตามไปด้วย

7. การเอื้ออำนวยให้เกิดการกระทำตามแม่แบบ การกระทำที่ให้เห็นคุณค่าและมีความชื่นชอบอยู่เสมอ การกระทำของแม่แบบนั้นก็ทำให้ผู้สังเกตทำได้โดยรวดเร็วและกระทำได้ง่าย นอกจากนี้เมื่อคนสามารถทำตามแม่แบบได้เร็วจะทำให้เกิดการแผ่ขยายจากสังคมหนึ่งได้รวดเร็วด้วย

ทิสนา แคมมณี (2541, หน้า 20-21) ได้สรุปแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาเชิงสังคม มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาจิตสาธารณะ ดังนี้

1. การกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความเอาใจใส่และตั้งใจสังเกตตัวแบบ
2. การเสนอตัวแบบ ตัวแบบจะต้องเด่นชัด ไม่สลับซับซ้อนจนเกินไป เป็นตัวแบบที่มีคุณค่า มีประโยชน์สามารถดึงดูดจิตใจและทำให้ผู้สังเกตพอใจ
3. การช่วยให้ผู้เรียนเก็บจำตัวแบบนี้ โดยใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น การทำเป็นรหัสการจำ การซักซ้อมลักษณะตัวแบบในความคิดและด้วยการกระทำ
4. การจูงใจให้ผู้เรียนปฏิบัติ โดยการช่วยให้ผู้เรียนได้รับรู้เห็นคุณค่า รับรู้ความสามารถของตนเอง เรียนรู้วิธีการกำกับตนเอง และเห็นผลที่น่าพึงพอใจของการปฏิบัติ

5. การลงมือกระทำหรือปฏิบัติ โดยช่วยให้ผู้เรียน ได้ลงมือทำ สังเกตการณ์กระทำของตนเอง โดยให้ผู้เรียน ได้ข้อมูลป้อนกลับและให้ผู้เรียน ได้เทียบเคียงการกระทำของตนกับภาพตัวแบบในความคิด

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาเชิงสังคมของ แบนดูรา (Bandura, 1977) เป็นทฤษฎีที่อธิบายวิธีการและกระบวนการที่บุคคลได้รับอิทธิพลจากสังคม โดยมีปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและปัจจัยด้านพฤติกรรม มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งการเรียนรู้พฤติกรรมและการเกิดพฤติกรรมด้านบวกและลบ เกิดขึ้นได้โดยการสังเกตหรือเลียนแบบจากตัวแบบที่เป็นบุคคลจริงและจากตัวแบบสัญลักษณ์

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม (Moral development theory)

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ โคลเบอร์ก (Kolhberg) แบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมออกเป็น 3 ระดับ แต่ละระดับแบ่งเป็น 2 ขั้น รวมเป็น 6 ขั้น ดังนี้ (ทิสนา แจมมณี, 2541, หน้า 11-13)

ระดับที่ 1 ระดับก่อนมีจริยธรรมหรือระดับก่อนกฎเกณฑ์สังคม (Pre-conventional level)
ระดับนี้เด็กจะรับกฎเกณฑ์และข้อกำหนดของพฤติกรรมที่ “ดี” “ไม่ดี” จากผู้มีอำนาจเหนือตน เช่น บิดามารดา ครูหรือเด็กโต และมักจะคิดถึงผลตามที่จะนำรางวัลหรือการลงโทษ

พฤติกรรม “ดี” คือพฤติกรรมที่แสดงแล้วได้รางวัล

พฤติกรรม “ไม่ดี” คือพฤติกรรมที่แสดงแล้วได้รับโทษ

โดยบุคคลจะตอบสนองต่อกฎเกณฑ์ซึ่งผู้มีอำนาจทางกายเหนือตนเองกำหนดขึ้น จะตัดสินใจเลือกแสดงพฤติกรรมที่เป็นหลักต่อตนเองโดยไม่คำนึงถึงผู้อื่น จะพบในเด็ก 2-10 ปี แบ่งพัฒนาการทางจริยธรรม ระดับนี้เป็น 2 ขั้น คือ

ขั้นที่ 1 การถูกลงโทษและการเชื่อฟัง (Punishment and obedience orientation)
เด็กจะยอมทำตามคำสั่งผู้มีอำนาจเหนือตน โดยไม่มีเงื่อนไขเพื่อให้ตนถูกลงโทษ ขั้นนี้แสดงพฤติกรรมเพื่อหลบหลีกการถูกลงโทษ เพราะกลัวความเจ็บปวด ยอมทำตามผู้ใหญ่ เพราะมีอำนาจทางกายเหนือตน เขาอธิบายว่าในขั้นนี้เด็กจะใช้ผลตามของพฤติกรรมเป็นเครื่องชี้ว่าพฤติกรรมของตน “ถูก” หรือ “ผิด” เป็นต้นว่า ถ้าเด็กถูกทำโทษก็จะคิดว่าสิ่งที่ตนทำ “ผิด” และจะพยายามหลีกเลี่ยงไม่ทำสิ่งนั้นอีก พฤติกรรมใดที่มีผลตามด้วยรางวัลหรือคำชมเด็กก็จะคิดว่าสิ่งที่ตนทำ “ถูก” และจะทำซ้ำอีกเพื่อหวังรางวัล

ขั้นที่ 2 กฎเกณฑ์เป็นเครื่องมือเพื่อประโยชน์ของตน (Instrumental relativist orientation)
ใช้หลักการแสวงหารางวัลและการแลกเปลี่ยน บุคคลจะเลือกทำตามความพอใจของตนเอง โดยให้ความสำคัญของการได้รับรางวัลตอบแทน ทั้งรางวัลที่เป็นวัตถุหรือการตอบแทนทางกาย

วาจา และใจ โดยไม่คำนึงถึงความถูกต้องของสังคม ชั้นนี้แสดงพฤติกรรมเพื่อต้องการผลประโยชน์ สิ่งตอบแทน รางวัลและสิ่งแลกเปลี่ยนเป็นสิ่งตอบแทน เขาอธิบายว่าในชั้นนี้ได้ก็จะสนใจทำตาม กฎข้อบังคับเพื่อประโยชน์หรือความพอใจของตนเอง หรือทำดีเพราะอยากได้ของตอบแทนหรือ รางวัล ไม่ได้คิดถึงคุณธรรมและความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น หรือความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น พฤติกรรมของเด็กในชั้นนี้ทำเพื่อสนองความต้องการของตนเอง แต่มักจะเป็นการแลกเปลี่ยน กับคนอื่น เช่น ประโยค “ถ้าเธอทำให้ฉัน ฉันจะให้.....”

ระดับที่ 2 ระดับจริยธรรมตามกฎเกณฑ์สังคม (Conventional level) พัฒนาการ จริยธรรมระดับนี้ ผู้ทำถือว่าการประพฤติตามความคาดหวังของผู้ปกครอง บิดามารดา กลุ่มที่ตน เป็นสมาชิก เป็นสิ่งที่ควรจะทำหรือทำความดีเพราะกลัวว่าตนจะไม่ใช่ที่ยอมรับของผู้อื่น ผู้แสดง พฤติกรรมจะไม่คำนึงถึงผลตามที่จะเกิดขึ้นแก่ตนเอง ถือว่าความซื่อสัตย์ ความจงรักภักดีเป็นสิ่ง สำคัญ ทุกคนมีหน้าที่จะรักษามาตรฐานทางจริยธรรม โดยบุคคลจะปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม ที่ตนเองอยู่ตามความคาดหวังของครอบครัวและสังคม โดยไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นขณะนั้น หรือภายหลังก็ตาม จะปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคมโดยคำนึงถึงจิตใจของผู้อื่น จะพบในวัยรุ่น อายุ 10-16 ปี แบ่งพัฒนาการทางจริยธรรม ระดับนี้เป็น 2 ชั้น คือ

ชั้นที่ 3 ความคาดหวังและการยอมรับในสังคมสำหรับ “เด็กดี” (Interpersonal concordance of “Good boy, nice girl” orientation) บุคคลจะใช้หลักทำตามผู้อื่นเห็นชอบ ใช้เหตุผลเลือกทำในสิ่งที่กลุ่มยอมรับ โดยเฉพาะเพื่อน เพื่อเป็นที่ชื่นชมและยอมรับของเพื่อน ไม่เป็นตัวของตัวเอง คล้อยตามการชักจูงของผู้อื่นเพื่อต้องการรักษาสัมพันธ์ภาพที่ดี พบในวัยรุ่น อายุ 10-15 ปี ชั้นนี้แสดงพฤติกรรมเพื่อต้องการเป็นที่ยอมรับของหมู่คณะ การช่วยเหลือผู้อื่นเพื่อให้เขาพอใจและยกย่องชมเชย ทำให้บุคคลไม่มีความเป็นตัวของตัวเอง ชอบคล้อยตามการชักจูง ของผู้อื่น โดยเฉพาะกลุ่มเพื่อน เขาอธิบายว่าพัฒนาการทางจริยธรรมชั้นนี้เป็นพฤติกรรมของ “คนดี” ตามมาตรฐานหรือความคาดหวังของบิดามารดาหรือเพื่อนวัยเดียวกัน พฤติกรรม “ดี” หมายถึง พฤติกรรมที่จะทำให้ผู้อื่นชอบและยอมรับ หรือไม่ประพฤติดีเพราะเกรงว่าบิดามารดาจะเสียใจ

ชั้นที่ 4 กฎและระเบียบ (“Law-and-order” orientation) จะใช้หลักทำตามหน้าที่ของ สังคม โดยปฏิบัติตามระเบียบของสังคมอย่างเคร่งครัด เรียนรู้การเป็นหน่วยหนึ่งของสังคม ปฏิบัติ ตามหน้าที่ของสังคมเพื่อดำรงไว้ซึ่งกฎเกณฑ์ในสังคม พบในอายุ 13-16 ปี ชั้นนี้แสดงพฤติกรรม เพื่อทำตามหน้าที่ของสังคม โดยบุคคลรู้ถึงบทบาทและหน้าที่ของเขาในฐานะเป็นหน่วยหนึ่งของ สังคมนั้น จึงมีหน้าที่ทำตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่สังคมกำหนดให้หรือคาดหวังไว้ เขาอธิบายว่า เหตุผลทางจริยธรรมในชั้นนี้ ถือว่าสังคมจะอยู่ด้วยความมีระเบียบเรียบร้อยต้องมีกฎหมายและ

ข้อบังคับ คนดีหรือคนที่มีพฤติกรรมถูกต้องคือคนที่ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับหรือกฎหมาย
ทุกคนควรเคารพกฎหมาย เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยและความเป็นระเบียบของสังคม

ระดับที่ 3 ระดับจริยธรรมตามหลักการด้วยวิจารณญาณหรือระดับเหนือกฎเกณฑ์สังคม
(Post-conventional level) พัฒนาการทางจริยธรรมระดับนี้ เป็นหลักจริยธรรมของผู้มีอายุ 20 ปี
ขึ้นไป ผู้ทำหรือผู้แสดงพฤติกรรมได้พยายามที่จะตีความหมายของหลักการและมาตรฐานทาง
จริยธรรมด้วยวิจารณญาณ ก่อนที่จะยึดถือเป็นหลักของความประพฤติที่จะปฏิบัติตามการตัดสินใจ
“ถูก” “ผิด” “ไม่ควร” มาจากวิจารณญาณของตนเอง ปราศจากอิทธิพลของผู้มีอำนาจหรือกลุ่มที่ตน
เป็นสมาชิก กฎเกณฑ์-กฎหมาย ควรจะตั้งบนหลักความยุติธรรมและเป็นที่ยอมรับของสมาชิกของ
สังคมที่ตนเป็นสมาชิก ทำให้บุคคลตัดสินใจขัดแย้งของตนเองโดยใช้ความคิดไตร่ตรองอาศัย
ค่านิยมที่ตนเชื่อและยึดถือเป็นเครื่องช่วยในการตัดสินใจจะปฏิบัติตามสิ่งที่สำคัญมากกว่า โดยมี
กฎเกณฑ์ของตนเองซึ่งพัฒนามาจากกฎเกณฑ์ของสังคมเป็นจริยธรรมที่เป็นที่ยอมรับทั่วไป
โคลเบอร์ก (Kohlberg) แบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมระดับนี้ เป็น 2 ชั้น คือ

ขั้นที่ 5 สัญญาสังคมหรือหลักการตามคำมั่นสัญญา (Social contract orientation)
บุคคลจะมีเหตุผลในการเลือกกระทำโดยคำนึงถึงประโยชน์ของคนหมู่มาก ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น
สามารถควบคุมตนเองได้ เคารพการตัดสินใจที่จะกระทำด้วยตนเอง ไม่ถูกควบคุมจากบุคคลอื่น
มีพฤติกรรมที่ถูกต้องตามค่านิยมของตนและมาตรฐานของสังคมถือว่ากฎเกณฑ์ต่าง ๆ เปลี่ยนแปลง
ได้ โดยพิจารณาประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก พบได้ในวัยรุ่นตอนปลายและวัยผู้ใหญ่ ขั้นนี้
แสดงพฤติกรรมเพื่อทำตามมาตรฐานของสังคม เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์
ส่วนตน โดยบุคคลเห็นความสำคัญของคนหมู่มากจึงไม่ทำตนให้ขัดต่อสิทธิอันพึงมีได้ของผู้อื่น
สามารถควบคุมบังคับใจตนเองได้พฤติกรรมที่ถูกต้องจะต้องเป็นไปตามค่านิยมส่วนตัวผสมผสาน
กับมาตรฐานซึ่งได้รับการตรวจสอบและยอมรับจากสังคม เขาอธิบายว่าขั้นนี้เน้นถึงความสำคัญ
ของมาตรฐานทางจริยธรรมที่ทุกคนหรือคนส่วนใหญ่ในสังคมยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ถูก สมควรที่จะ
ปฏิบัติตาม โดยพิจารณาถึงประโยชน์และสิทธิของบุคคลก่อนที่จะใช้เป็นมาตรฐานทางจริยธรรม
ได้ใช้ความคิดและเหตุผลเปรียบเทียบว่าสิ่งไหนผิดและสิ่งไหนถูก ในขั้นนี้การ “ถูก” และ “ผิด”
ขึ้นอยู่กับค่านิยมและความคิดเห็นของบุคคลแต่ละบุคคล แม้ว่าจะเห็นความสำคัญของสัญญาหรือ
ข้อตกลงระหว่างบุคคล แต่เปิดให้มีการแก้ไข โดยคำนึงถึงประโยชน์และสถานการณ์แวดล้อมใน
ขณะนั้น

ขั้นที่ 6 หลักการคุณธรรมสากล (Universal ethical principle orientation) เป็นขั้นที่เลือก
ตัดสินใจที่จะกระทำโดยยอมรับความคิดที่เป็นสากลของผู้เจริญแล้ว ขั้นนี้แสดงพฤติกรรม เพื่อทำ
ตามหลักการคุณธรรมสากล โดยคำนึงความถูกต้องยุติธรรมยอมรับในคุณค่าของความเป็นมนุษย์

มีอุดมคติและคุณธรรมประจำใจ มีความยืดหยุ่นและยึดหลักจริยธรรมของตนอย่างมีสติ ด้วยความยุติธรรมและคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน เคารพในความเป็นมนุษย์ของแต่ละบุคคล ละเอียดและเกรงกลัวต่อบาป พบในวัยผู้ใหญ่ที่มีความเจริญทางสติปัญญา เขาอธิบายว่าขั้นนี้เป็นหลักการมาตรฐานจริยธรรมสากล เป็นหลักการเพื่อมนุษยธรรม เพื่อความเสมอภาคในสิทธิมนุษยชนและเพื่อความยุติธรรมของมนุษย์ทุกคน ในขั้นนี้สิ่งที่ “ถูก” และ “ผิด” เป็นสิ่งที่ขึ้นกับมโนธรรมของแต่ละบุคคลที่เลือกยึดถือ

จากทฤษฎีข้างต้นสรุปได้ว่า แต่ละบุคคลจะมีพัฒนาการจริยธรรมเร็วช้าต่างกัน โดยสามารถพิจารณาได้จากเหตุผลเชิงจริยธรรม และเราสามารถส่งเสริมให้มีการพัฒนาระดับจริยธรรมให้สูงขึ้นกว่าเดิมได้ โดยการเปิดโอกาสให้บุคคลเรียนรู้จากการตัดสินใจทางจริยธรรม และอภิปรายร่วมกับผู้อื่น การได้แสดงความคิดเห็นและอภิปรายร่วมกับผู้อื่น จะทำให้บุคคลมีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้นได้

ทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขแบบการกระทำ (Operant conditioning theory)

ทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขแบบการกระทำ (Operant conditioning theory)

ของสกินเนอร์ สรุปได้ดังนี้ (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2552, หน้า 20-21)

1. การกระทำใด ๆ ถ้าได้รับการเสริมแรงจะมีแนวโน้มเกิดขึ้นอีก ส่วนการกระทำที่ไม่มี การเสริมแรงแนวโน้มที่ความถี่ของการกระทำนั้นจะลดลงและหายไปที่สุด
2. การเสริมแรงที่แปรเปลี่ยนทำให้เกิดการตอบสนองกว่าการเสริมแรงที่ตายตัว
3. การลงโทษทำให้เรียนรู้ได้เร็วและลืมเร็ว
4. การให้เสริมแรงหรือให้รางวัลเมื่อมีการแสดงพฤติกรรมที่ต้องการสามารถช่วยปรับ หรือปลูกฝังนิสัยที่ต้องการได้

ดังนั้นในการนำทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขแบบการกระทำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาจิตสาธารณะนั้นอาจทำได้ดังนี้

1. การเสริมแรงทางบวก (Positive reinforcement) เมื่อมีการแสดงออก ซึ่งพฤติกรรม จิตสาธารณะซึ่งอาจใช้ตัวเสริมแรงได้ 4 ประเภท คือ

- 1.1 ตัวเสริมแรงที่เป็นสิ่งของ (Material reinforcer) เป็นตัวเสริมแรงที่ประกอบไปด้วยอาหาร ของที่เล่นได้ และสิ่งของต่าง ๆ เช่น ขนม ของเล่น เสื้อผ้า น้ำหอม รถยนต์ เป็นต้น
- 1.2 ตัวเสริมแรงทางสังคม (Social reinforcer) ตัวเสริมแรงทางสังคม เป็นตัวเสริมแรงที่ไม่ต้องลงทุนซื้อหาอยู่กับตัวเราและค่อนข้างจะมีประสิทธิภาพสูงในการปรับพฤติกรรม แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ คำพูด ได้แก่ คำชมเชย เช่น ดีมาก น่าสนใจมาก ชอบมากเลย ใจเลย

ฉลาดจริง ๆ เป็นความคิดที่ดี เป็นต้น และการแสดงออกทางท่าทาง เช่น ยิ้ม มองอย่างสนใจ การแตะตัว จับมือ เป็นต้น

1.3 ตัวเสริมแรงที่เป็นกิจกรรม (Activity reinforcer) เป็นการใช้อีกิจกรรมหรือพฤติกรรมที่ชอบไปเสริมแรงกิจกรรมหรือพฤติกรรมที่ไม่ชอบ

1.4 ตัวเสริมแรงที่เป็นเบียร์รรถกร (Token reinforcer) โดยการนำเบียร์รรถกรไปแลกเปลี่ยนตัวเสริมแรงอื่น ๆ เช่น ดาว คุปอง โบนัส เงิน คะแนน เป็นต้น

2. การเสริมแรงทางลบ (Negative reinforcement)

เป็นการทำให้ความถี่ของพฤติกรรมคงที่หรือเพิ่มมากขึ้น ซึ่งการเสริมแรงทางลบผู้สอนควรปฏิบัติ คือ ทำทันทีหรือเร็วที่สุดเมื่อพฤติกรรมที่ไม่ต้องการเกิดขึ้น ควรให้มีความรุนแรงพอเหมาะไม่มากหรือน้อยเกินไป ควรให้ผู้ถูกลงโทษรู้ว่าพฤติกรรมใดที่ถูกลงโทษเพราะเหตุใด ควรใช้เหตุผลไม่ใช่อารมณ์ ควรใช้การลงโทษควบคู่กับการเสริมแรงทางบวก ผู้ลงโทษต้องเป็นตัวแทนที่ดีในทุก ๆ ด้าน และการลงโทษควรเป็นวิธีสุดท้าย ถ้าไม่จำเป็นไม่ควรใช้การลงโทษ

กระบวนการพัฒนาจิตพิสัยของบลูม (Bloom)

บลูม (Bloom, 1956) ได้สรุปกระบวนการพัฒนาจิตพิสัย (Affective domain) ของคนไว้ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการรับรู้ (Perceiving or receiving) เป็นการสร้างความสนใจให้บุคคลได้รับรู้และใส่ใจในสิ่งเร้าที่นำมากระตุ้น เพื่อให้บุคคลมีความรู้สึกที่จะยอมรับสิ่งเร้า นั้น และเลือกที่จะสนใจสิ่งเร้า นั้น ๆ เช่น การให้เห็นตัวแบบ การจัดกิจกรรมบริการสังคมดี ๆ การบริจาคเสื้อผ้าช่วยเหลือผู้อื่นในฤดูหนาว เป็นต้น

ขั้นที่ 2 ขั้นการตอบสนอง (Responding) เมื่อบุคคลสนใจแบบอย่างที่ดีในขั้นที่ 1 แล้วจะเกิดทัศนคติต่อสิ่งเร้า นั้นแล้วจะตอบสนองซึ่งได้แก่ การยอมรับสิ่งเร้า นั้น เกิดความรู้สึกอยากตอบสนอง หรือเกิดความพอใจจากการตอบสนองต่อสิ่งเร้า นั้น ดังนั้นในการสอนจึงต้องให้บุคคลได้มีโอกาสตอบสนองต่อสิ่งเร้า นั้นและเกิดความรู้สึกพึงพอใจ ซึ่งจะช่วยพัฒนาความสนใจที่มีอยู่ให้มากขึ้น

ขั้นที่ 3 ขั้นการเห็นคุณค่า (Valuing) เมื่อบุคคลได้ตอบสนองและได้รับความพึงพอใจ บุคคลนั้นจะมีทัศนคติที่ดีและเห็นคุณค่าของสิ่งนั้น เกิดความชื่นชอบและผูกพันต่อสิ่งนั้น

ขั้นที่ 4 ขั้นการจัดระบบ (Organizing) เมื่อบุคคลเห็นคุณค่าของสิ่งนั้นแล้ว เขาจะนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติในระบบชีวิตของตนเองและเชื่อถือในการปฏิบัติต่อไป

ขั้นที่ 5 ขั้นพัฒนาเป็นลักษณะนิสัย (Characterization) เป็นการปฏิบัติจนเป็นกิจนิสัยอย่างสม่ำเสมอ จนพัฒนาเป็นลักษณะนิสัยของตนเอง

ดังนั้นในการพัฒนาคนให้มีจิตพิสัยที่ดีหรือมีจิตสาธารณะจึงต้องเริ่มจากการจัดสิ่งเร้า เพื่อสร้างความสนใจให้แก่คน โดยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้คนได้สนใจ พอใจ แล้วจึงจัดกิจกรรม ให้คนได้ตอบสนอง เพื่อให้เกิดทัศนคติที่ดี ชื่นชอบ พอใจ ต่อสิ่งนั้น บุคคลก็จะนำไปเป็นแนวทาง ปฏิบัติตนและปฏิบัติจนเป็นนิสัยในชีวิตประจำวันในที่สุด

การพัฒนาจิตสาธารณะนั้น อาจต้องประยุกต์ใช้ทฤษฎี แนวคิด และกระบวนการพัฒนา ที่หลากหลายมาช่วยพัฒนาจิตสาธารณะให้คนในชาติ ซึ่งการพัฒนาจิตสาธารณะต้องดำเนินการ อย่างเป็นขั้นตอน โดยการให้ผู้เรียนได้มีโอกาสคิดด้วยตนเอง มีการนำปัญหาของสังคมมาขบคิด แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและวิพากษ์วิจารณ์อย่างต่อเนื่อง ให้แรงเสริม ให้กำลังใจ ให้เห็นตัวแบบ ในสังคมที่ดี ซึ่งจะเป็นการค่อย ๆ ปลุกฝังจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นทีละน้อยอย่างเป็นธรรมชาติและ ยั่งยืน ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาเชิงสังคมของเบนคูรา ซึ่งเป็นทฤษฎีที่อธิบายวิธีการและกระบวนการที่บุคคลได้รับอิทธิพลจากสังคม โดยมีปัจจัยด้าน บุคคล ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม และปัจจัยด้านพฤติกรรมมาสัมพันธ์กัน ในการเรียนรู้พฤติกรรม และการเกิดพฤติกรรมโดยการสังเกตหรือเลียนแบบจากตัวแบบที่เป็นบุคคลจริงและจากตัวแบบ สัญลักษณ์

ตอนที่ 2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ จิตสำนึก จิตสำนึก สาธารณะ จิตสำนึกต่อสังคม และพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

งานวิจัยในประเทศ

ชาย โพรสิตา (2540) ศึกษาเรื่องจิตสำนึกต่อสาธารณะสมบัติ: ศึกษากรณีศึกษา กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครจากประชากรหลัก 3 กลุ่มอาชีพ คือ กลุ่มทำงานราชการ รัฐวิสาหกิจหรืองานสำนักงาน กลุ่มที่ทำงานรับจ้าง งานค้าขาย เล็ก ๆ น้อย ๆ ส่วนตัวและกลุ่มนักศึกษาที่สูงกว่าระดับมัธยม ผลการศึกษาพบว่า ในด้านความเข้าใจ เกี่ยวกับสาธารณะสมบัติ กลุ่มตัวอย่างมีความเข้าใจเกี่ยวกับจิตสำนึกต่อสาธารณะสมบัติ แบ่งเป็นสองระดับ ระดับหนึ่งเป็นจิตสำนึกแบบที่บุคคลไม่ต้องทำอะไรมากเพียงแต่ไม่ทำให้เกิด ความเสียหายหรือไม่ทำลายสาธารณะสมบัติที่ตนใช้ก็พอ อีกระดับหนึ่งเป็นจิตสำนึกแบบบุคคล ลงมือกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งอันแสดงว่าเขามีความรับผิดชอบที่ดีต่อสาธารณะสมบัติ ไม่ว่าจะใช้ หรือไม่ใช้มันก็ตาม เช่น การมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาสาธารณะสมบัติที่ชำรุดเสียหาย การร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดูแลรักษาสาธารณะสมบัติ ในด้านภาพสะท้อนจิตสำนึก ต่อสาธารณะสมบัติ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คิดว่าคนกรุงเทพฯ ส่วนใหญ่ใช้สาธารณะสมบัติ

ด้วยความรับผิดชอบน้อยหรือแทบไม่มีความรับผิดชอบเลย ผู้ตอบส่วนใหญ่มักมีแนวโน้มที่แสดงให้เห็นว่าตนมีพฤติกรรมที่พึงปรารถนา ไม่ได้เบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานของสังคม ในด้านมาตรการเสริมสร้างจิตสำนึกต่อสาธารณะสมบัติ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการศึกษานอกระบบสถานศึกษาโดยสถาบันครอบครัวมีความสำคัญมากที่สุด ในขณะที่การศึกษาในระบบสถานศึกษามีความสำคัญน้อย การรณรงค์ทางสื่อควรจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและมีกลุ่มเป้าหมายที่เจาะจง มาตรการทางกฎหมายต้องเข้มงวด และถ้ามีโทษจะต้องลงโทษอย่างรุนแรง ส่วนด้านนโยบายและการบริหารจัดการ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีมีความสำคัญน้อย

มัลลิกา มัติโก (2541) ศึกษาเรื่อง จิตสำนึกทางสังคมของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาระดับบัณฑิตวิทยาลัยระดับปริญญาโท ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน 43 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า จิตสำนึกทางสังคมของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล ที่มีต่อตนเองและสังคมมีทั้งด้านบวกและด้านลบ กล่าวคือ นักศึกษาส่วนใหญ่มีจิตสำนึกที่ดีต่อการให้คุณค่าของสถาบันทางสังคมวัฒนธรรมไทย ที่มีศาสนาพุทธเป็นแกนหลักค้ำจุนสังคม โดยมีสถาบันครอบครัว โรงเรียน และวัดเป็นตัวกำเนิดจิตสำนึกให้กับบุคคล ในทางตรงกันข้ามนักศึกษามีความเห็นต่อเศรษฐกิจและการเมืองเป็นไปในทางลบ เช่น มีความเห็นว่าการก่อตัวของรัฐเกิดขึ้นจากโครงสร้างอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกัน ลักษณะการบริหารเป็นระบบอุปถัมภ์ การตอบแทนบุญคุณและอภิสิทธิ์ด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม เป็นผลพวงที่เกิดจากปัจจัยด้านสังคม วัฒนธรรมและปัจจัยทางเศรษฐกิจการเมืองเป็นตัวกำหนดที่สำคัญ อย่างไรก็ตามนักศึกษากลุ่มใหญ่เห็นด้วยกับการเปลี่ยนแปลงของสถาบันต่าง ๆ เช่น ระบบการคัดเลือกให้เป็นไปในรูปแบบของความยุติธรรม มีโอกาสเข้าเรียนอย่างเท่าเทียมกัน ทั้งภาครัฐและภาคประชาชน ต้องมีจิตสำนึก ร่วมกันในการพัฒนาประเทศอย่างจริงจัง ซึ่งอาจใช้หลักคำสอนของศาสนา ประเพณีโบราณของการพึ่งพาอาศัย มาเป็นแนวทางการดำเนินงานช่วยให้สมาชิกในสังคมรุ่นต่อ ๆ ไป มีจิตสำนึกที่ดี และเป็นพลังในการพัฒนาประเทศให้ยั่งยืนต่อไป

สุนันท์ ปรีชาชัยสุรัตน์ (2542) ศึกษาเรื่อง การใช้เทคนิคแม่แบบในการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมทางสังคมของนักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคตแตกต่างกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างการใช้เทคนิคแม่แบบและลักษณะมุ่งอนาคตที่มีต่อการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 2) ศึกษาผลของเทคนิคแม่แบบในการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมทางสังคม และ 3) เพื่อศึกษาลักษณะพัฒนาการของพฤติกรรมเชิงจริยธรรมทางสังคมของเด็กที่มีลักษณะมุ่งอนาคตต่างกัน กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดโพธิ์แจ้ง จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 64 คน แบ่งเป็น กลุ่มที่มุ่งอนาคตสูงและต่ำ ได้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 32 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัดพฤติกรรมเชิงจริยธรรมทางสังคม แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคต และเทคนิคแม่แบบสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติทดสอบ t และการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมแบบสองทาง ผลการวิจัยพบว่า 1) มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างการได้รับเทคนิคแม่แบบและลักษณะมุ่งอนาคตต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมทางสังคมด้านความซื่อสัตย์ ความเสมอภาคหรือความยุติธรรม ความเมตตาการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมและความกตัญญูกตเวที อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนที่ได้รับเทคนิคแม่แบบมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมทางสังคมสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) นักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมทางสังคมสูงกว่านักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคตต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีคะแนนพฤติกรรมเชิงจริยธรรมทางสังคมสูงสุด อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุวิมล ว่องวานิช และนางลักษณ์ วิรัชชัย (2543) ศึกษาปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรมระดับบุคคลเพื่อมุ่งความสำเร็จของส่วนรวมของนักศึกษามหาวิทยาลัยใช้วิธีการเก็บข้อมูลหลายวิธี (Multi-Methods) ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพได้จากการสำรวจด้วยแบบสอบถาม การศึกษากรณีตัวอย่าง การจัดประชุมระดมความคิดโดยใช้เทคนิคกลุ่มสมมติภัยในการศึกษาวิธีเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานคร ชั้นปีที่ 4 สังกัดรัฐบาลและเอกชนจำนวน 3,011 คน และอาจารย์มหาวิทยาลัยสังกัดรัฐบาลและเอกชนจำนวน 933 คน การศึกษาจากกรณีตัวอย่างได้ทำการศึกษากับนิสิตนักศึกษาจำนวน 27 คน เป็นนิสิตนักศึกษาที่มีคุณธรรมอยู่ในกลุ่มสูง 10 คน กลุ่มปานกลาง 14 คน และกลุ่มต่ำ 3 คน การศึกษากับกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิโดยการประชุมสัมมนา ประกอบด้วยกลุ่มอาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการสอนและมีโอกาสพัฒนาคุณธรรมแก่นิสิตนักศึกษาจำนวน 16 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ประกอบด้วยแบบวัดคุณธรรม ผลการวิจัยพบว่า ระดับคุณธรรมจากการรายงานตนเองของนักศึกษาไม่ค่อยสอดคล้องกับความคิดเห็นของกลุ่มอาจารย์ ภูมิภานา ในกรุงเทพมหานครและสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยมีแนวโน้มจะมีคุณธรรมต่ำ คุณธรรมด้านความรับผิดชอบและความไม่เห็นแก่ตัว นักศึกษาสาขาวิทยาศาสตร์การแพทย์มีน้อยที่สุด ตัวแปรที่สัมพันธ์ทางบวกกับการมีคุณธรรมคือ การพัฒนาปรับปรุงตนเอง การบำเพ็ญประโยชน์ การได้รับการอบรมเอาใจใส่จากผู้สอน ความอบอุ่นของครอบครัว การพึงพระธรรมะ การได้รับการอบรมความเป็นคนดีจากพ่อแม่ การมีเพื่อนที่ดี การทำบุญทำทาน การเข้าวัดฟังธรรม เพศ เกรดเฉลี่ยสะสม และจำนวนพี่น้อง และตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางลบคือ ภูมิภานา สาขาวิชาที่ศึกษา สังกัดของมหาวิทยาลัย และสถานภาพของครอบครัว

ชนะศึก นิษานนท์ (2544) ได้พัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิงไทยตามการรับรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิง และพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิงไทย รวมทั้งตรวจสอบข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมและกระบวนการกล่อมเกลาทางสังคม กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 540 คน ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ตัวแปรแฝง 4 ตัว ซึ่งวัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 11 ตัว คือ คุณลักษณะที่พึงปรารถนา (3 ตัวแปร) รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู (3 ตัวแปร) กระบวนการขัดเกลาในโรงเรียน (2 ตัวแปร) และกระบวนการหล่อหลอมทางสื่อมวลชน (3 ตัวแปร) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมลิสเรล 8.01 ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิงไทย ตามการรับรู้ของนักเรียน มีทั้งสิ้น 45 คุณลักษณะ ประกอบด้วยคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชาย 9 คุณลักษณะ คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของหญิง 9 คุณลักษณะ และคุณลักษณะที่พึงปรารถนาร่วมกันของชายและหญิง 27 คุณลักษณะ 2) โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการตรวจสอบความตรงมีค่าไค-สแควร์ เท่ากับ 43.68; $p = .082$; $df = 32$; $GFI = .987$; $AGFI = .972$; $RMR = .029$ โดยโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนคุณลักษณะที่พึงปรารถนาได้ร้อยละ 25 ซึ่งปัจจัยด้านกระบวนการขัดเกลาในโรงเรียน (การประพฤติเป็นแบบอย่างของครู ลักษณะการคบเพื่อน) รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู (การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย) และกระบวนการหล่อหลอมจากสื่อมวลชน (ระดับความชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ ระดับความชอบฟังรายการวิทยุที่มีประโยชน์ ระดับความชอบอ่านสิ่งพิมพ์ที่มีประโยชน์) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิงไทย

หฤทัย อาจปรุ (2544) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ภาวะผู้นำ รูปแบบการดำเนินชีวิต และความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตัวเอง กับการมีจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษาพยาบาล เขตกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษาพยาบาล ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ภาวะผู้นำ รูปแบบการดำเนินชีวิตและความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตัวเอง กับการมีจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษาพยาบาล และปัจจัยที่สามารถพยากรณ์การมีจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษาพยาบาล กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1-4 สถาบันการศึกษาพยาบาล เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 510 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามภาวะผู้นำ รูปแบบการดำเนินชีวิต ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และแบบสอบถามการมีจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษาพยาบาล วิเคราะห์

ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยายและสถิติอนุมาน โดยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันและการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1) คะแนนเฉลี่ยการมีจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษาพยาบาล คิดเป็นร้อยละ 76.90 2) ภาวะผู้นำ รูปแบบการดำเนินชีวิตกลุ่มวิชาการ กลุ่มวิชาชีพ กลุ่มก้าวหน้า กลุ่มกิจกรรม ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีจิตสาธารณะ ภูมิปัญญาและรูปแบบการดำเนินชีวิตกลุ่มเก็บตัวมีความสัมพันธ์ทางลบกับการมีจิตสาธารณะของนักศึกษาพยาบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ตัวแปรภาวะผู้นำ รูปแบบการดำเนินชีวิตกลุ่มก้าวหน้า กลุ่มกิจกรรม และความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถร่วมกันพยากรณ์การมีจิตสาธารณะของนักศึกษาพยาบาลได้ร้อยละ 45.60

อัจฉรา โจมแจ่ม (2544) ศึกษาเรื่อง จิตสำนึกของนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ต่อการรวมกลุ่มกิจกรรมเพื่อสังคม กลุ่มตัวอย่าง คือนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำนวนทั้งสิ้น 344 คน ผลการศึกษาพบว่า 1) ความรักที่มีต่อผู้อื่น เป็นปัจจัยผลักดันให้เกิดจิตสำนึกในการรวมกลุ่มกิจกรรมเพื่อสังคมมากที่สุด รองลงมา คือ ปัจจัยผลักดันจากเพื่อนและสภาวะแวดล้อม และปัจจัยผลักดันจากสถานการณ์ทางสังคม 2) ตัวแปรเพศและคะแนนเฉลี่ยสะสมครั้งสุดท้ายมีความสัมพันธ์กับความต้องการแรงเสริมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมของนักศึกษา 3) คณะที่ศึกษามีความสัมพันธ์กับกิจกรรมที่ทำเพื่อสังคม เหตุผลในการรวมกลุ่มและปัจจัยผลักดันให้เกิดจิตสำนึกในการรวมกลุ่มกิจกรรมเพื่อสังคม 4) ตำแหน่งที่ได้รับแต่งตั้งในการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคมมีความสัมพันธ์กับหน้าที่ที่ปฏิบัติในกลุ่มกิจกรรม

กมณา วัชรานินทร์ (2546) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยเชิงเหตุและผลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอาสาสมัครพัฒนาของนักศึกษามหาวิทยาลัย กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษามหาวิทยาลัย จำนวน 360 คน ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า 1) นักศึกษาที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน หรือได้รับการสนับสนุนทางสังคมมาก หรือมีแบบอย่างการอาสา เป็นผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสา และพฤติกรรมอาสา 2) นักศึกษาที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูง มีความเชื่อในอำนาจในตนมาก มีลักษณะอีโก้มาก เป็นผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสา และพฤติกรรมอาสา 3) นักศึกษาที่มีปริมาณการเรียนสังคมศาสตร์ พฤติกรรมศาสตร์มาก เป็นผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสา และพฤติกรรมอาสา มีทัศนคติที่ดีต่องานพัฒนาสังคม และมีความตั้งใจที่จะทำงานอาสาในอนาคต 4) นักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ยต่างกันมีทัศนคติและความตั้งใจที่จะทำงานอาสาในอนาคตแตกต่างกัน

นันท์วัฒน์ ชุนชี (2546) ศึกษาเรื่อง การใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะในนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างการได้รับตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

กับเพศของนักเรียนที่มีต่อจิตสาธารณะและเพื่อเปรียบเทียบจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมกับกลุ่มที่ไม่ได้รับตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนวัดประยูรวงศาวาส จำนวน 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 1 ห้องเรียน แบ่งเป็นเพศชาย 15 คน และเพศหญิง 15 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม แบบแผนการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยการวิเคราะห์ ความแปรปรวนร่วมแบบ 2×2 factor design สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์ ความแปรปรวนร่วมแบบสองทาง ผลการวิจัยพบว่า 1) ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่าง การได้รับตัวแบบ สัญลักษณ์ ผ่านสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมกับเพศที่มีต่อจิตสาธารณะของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนที่ได้รับตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านสื่อหนังสือเรียน เล่มเล็กเชิงวรรณกรรมจะมีจิตสาธารณะสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านสื่อ หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) นักเรียนเพศหญิง มีจิตสาธารณะสูงกว่านักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โกศล มีความดี (2547) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการมีจิตสาธารณะ ของข้าราชการตำรวจโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาและเปรียบเทียบจิตสาธารณะของข้าราชการ ตำรวจที่มีปัจจัยทางจิตสังคมต่างกัน 2) ศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านจิตลักษณะและ สภาพแวดล้อมทางสังคม ที่มีผลต่อจิตลักษณะของข้าราชการตำรวจ 3) ศึกษาปัจจัยด้านจิตลักษณะ ที่สามารถทำนายจิตสาธารณะของข้าราชการตำรวจ กลุ่มตัวอย่างคือ ข้าราชการตำรวจ ผู้เข้ารับ การฝึกเพื่อพิจารณาบรรจุแต่งตั้งเป็นข้าราชการตำรวจสัญญาบัตร ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ ถึง พฤษภาคม 2547 จำนวน 187 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติทดสอบ t (t-test) การวิเคราะห์ ความแปรปรวนสองทาง และการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ผลการศึกษาพบว่า 1) ข้าราชการตำรวจที่มี ลักษณะทางจิตสังคมแตกต่างกันมีจิตสาธารณะไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ข้าราชการตำรวจที่มีจิตลักษณะแตกต่างกันมีจิตสาธารณะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 3) ข้าราชการตำรวจที่มีสภาพแวดล้อมทางสังคมแตกต่างกันมีจิตสาธารณะแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ตัวแปรการรับรู้ความสามารถของตนเองและการสนับสนุนจาก ประชาชน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตสาธารณะและร่วมกันทำนายจิตสาธารณะของข้าราชการ ตำรวจได้ร้อยละ 55.9

ธรรมนันท์กา แจ้งสว่าง (2547) ศึกษาเรื่อง ผลของการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะ ด้วยบทบาทสมมติกับตัวแบบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผล ของการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยบทบาทสมมติกับตัวแบบในนักเรียนชั้นประถมศึกษา

ปีที่ 3 และศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างที่ได้รับ โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยบทบาทสมมติกับ ตัวแบบ และเพศ ของนักเรียนที่มีต่อจิตสาธารณะ กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนสาธิตสถาบันราชภัฏสงขลา จังหวัดสงขลา จำนวน 68 คน โดยแบ่งเป็น กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 1 ห้องเรียน เป็นเพศชาย 17 คน เพศหญิง 17 คน แบบแผน ในการวิจัยเป็นการวิจัยกึ่งทดลองแบบ 2×2 factor design วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ ความแปรปรวนสองทางโดยใช้คะแนนก่อนการทดลองเป็นตัวแปรร่วม ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนที่ได้รับ โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยบทบาทสมมติกับตัวแบบ มีจิตสาธารณะสูงกว่า นักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างที่ได้รับ โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยบทบาทสมมติกับตัวแบบกับเพศที่มีต่อจิตสาธารณะของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มูทิตา หวังคิด (2547) ทำการศึกษาเรื่อง การแก้ปัญหาโดยนำเสนอสถานการณ์ผ่าน สื่อคอมพิวเตอร์ เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะในนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการฝึกทักษะการแก้ปัญหา และเพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างการฝึกทักษะการแก้ปัญหาที่ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่มีต่อการพัฒนาจิตสาธารณะในนักเรียน กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา จำนวน 72 คน แบ่งเป็น กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 36 คน แบ่งเป็นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง 12 คน ปานกลาง 12 คน และต่ำ 12 คน โดยใช้แผนการทดลอง factor design แบบ 3×2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูล คือ การวิเคราะห์ 2-way Ancova ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนที่ได้รับการฝึกทักษะ การแก้ปัญหาโดยนำเสนอสถานการณ์ผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ มีจิตสาธารณะสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้ รับการฝึกอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 2) นักเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน ทั้งในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีจิตสาธารณะไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 3) ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างการฝึกทักษะการแก้ปัญหาโดยนำเสนอสถานการณ์ผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีต่อจิตสาธารณะของนักเรียนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ (2547) ศึกษาเรื่อง รูปแบบการพัฒนานักเรียนระดับ ประถมศึกษาให้มีจิตสาธารณะ: การศึกษาระยะยาว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลการใช้ รูปแบบการพัฒนาจิตสาธารณะ โดยใช้ตัวแบบผ่านการเล่านิทานที่มีต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 2) ศึกษาความคงทนของจิตสาธารณะในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับ รูปแบบการพัฒนาจิตสาธารณะโดยใช้ตัวแบบผ่านการเล่านิทานผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนที่ใช้ รูปแบบการพัฒนาจิตสาธารณะโดยใช้ตัวแบบผ่านการเล่านิทานจะเริ่มมีจิตสาธารณะมากขึ้น

กว่าเดิมถึงระดับปานกลางในระยะครบรอบการทดลองที่ 3 และเพิ่มถึงระดับมากในระยะครบรอบการทดลองที่ 5 และลดลงบ้างในระยะการทดลองที่ 6 2) นักเรียนที่ใช้รูปแบบการพัฒนาจิตสาธารณะโดยใช้ตัวแบบผ่านการเล่านิทานจะมีจิตสาธารณะมากกว่านักเรียนที่ไม่ใช้รูปแบบพัฒนาจิตสาธารณะโดยใช้ตัวแบบผ่านการเล่านิทาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) นักเรียนที่ใช้รูปแบบการพัฒนาจิตสาธารณะโดยใช้ตัวแบบผ่านการเล่านิทานจะมีความคงทนของจิตสาธารณะมากกว่ากลุ่มที่ไม่ได้ใช้รูปแบบการพัฒนาจิตสาธารณะโดยใช้ตัวแบบผ่านการเล่านิทานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุภัทรา ภูษิตรัตนาวลี (2547) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาจิตสำนึกต่อสังคมของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับจิตสำนึกต่อสังคมและวิเคราะห์ปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาจิตสำนึกต่อสังคมของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กลุ่มตัวอย่าง คือ นิสิตระดับปริญญาตรีของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2547 จำนวนทั้งสิ้น 342 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยายและสถิติอนุมาน ด้วยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุ และการศึกษาเชิงคุณภาพจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 8 คน ที่มีคะแนนจิตสำนึกต่อสังคมในระดับสูงและระดับต่ำอย่างละ 4 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีจิตสำนึกต่อสังคมในระดับสูง 2) ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตสำนึกต่อสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 คือ กระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาจากครอบครัว ครูอาจารย์ เพื่อน สื่อมวลชน ความสนใจในการทำกิจกรรม ความสม่ำเสมอในการเข้าร่วมกิจกรรม แบบอย่างจากบุคคลสำคัญ เวลาที่ใช้ในการติดตามข่าวสาร ภูมิปัญญาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สื่อวิทยุ 3) ปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาจิตสำนึกต่อสังคมของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีจำนวน 9 ตัวแปร ได้แก่ กระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาจิตสำนึกต่อสังคมจากเพื่อน ความสม่ำเสมอในการทำกิจกรรม กระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาจิตสำนึกต่อสังคมจากครอบครัว กระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาจิตสำนึกต่อสังคมจากสื่อมวลชน ความสนใจในการทำกิจกรรม บุคคลที่มีอิทธิพลในการคิดทำประโยชน์ต่อสังคม (บุคคลในสังคม) บุคคลที่มีอิทธิพลในการคิดทำประโยชน์ต่อสังคม (บิดา) สถานภาพของครอบครัว (พ่อแม่อยู่ด้วยกัน) และภูมิปัญญา (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) โดยตัวแปรทั้ง 9 สามารถทำนายระดับจิตสำนึกต่อสังคมของนิสิต ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้ร้อยละ 51.2 ผลการศึกษาเชิงคุณภาพจากกลุ่มตัวอย่างนิสิตจำนวน 8 คน ที่มีคะแนนจิตสำนึกต่อสังคมระดับสูงจำนวน 4 คน และระดับต่ำ 4 คน ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาจิตสำนึก

ต่อสังคมของนิสิตคือ ครอบครัว กลุ่มเพื่อน ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมและการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ

บุญทัน ภูบาล (2549) ได้ศึกษาการใช้ชีวิตที่คนละครุ่นเจ็ดเป็นต้นแบบเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการใช้ชีวิตที่คนละครุ่นเจ็ดเป็นต้นแบบ มีการเปลี่ยนแปลงของคะแนนจิตสาธารณะเฉลี่ยโดยรวม ก่อนการใช้ชีวิตที่คนละครุ่น ระหว่างการใช้ชีวิตที่คนละครุ่นและหลังการใช้ชีวิตที่คนละครุ่นเจ็ดเป็นต้นแบบในแต่ละช่วงสัปดาห์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยคะแนนจิตสาธารณะเฉลี่ยโดยรวมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตลอดช่วงระยะเวลา 4 สัปดาห์ และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการใช้ชีวิตที่คนละครุ่นเจ็ดเป็นต้นแบบ มีการเปลี่ยนแปลงของคะแนนจิตสาธารณะเฉลี่ยโดยแยกตามรายองค์ประกอบของจิตสาธารณะ 3 องค์ประกอบ ก่อนการใช้ชีวิตที่คนละครุ่น ระหว่างการใช้ชีวิตที่คนละครุ่น และหลังการใช้ชีวิตที่คนละครุ่นในแต่ละช่วงสัปดาห์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยคะแนนจิตสาธารณะเฉลี่ยทั้ง 3 องค์ประกอบมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตลอดช่วงระยะเวลา 4 สัปดาห์

ปฏิมากร ศิริเศษะ (2549) ศึกษาปัจจัยทางสังคม ลักษณะทางจิต และลักษณะทางชีวสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เอื้อสังคมตามหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้มาด้วยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน รวม 400 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ผลการวิจัยพบว่า การเป็นต้นแบบของครูด้านสังคหวัตถุ 4 การถ่ายทอดความรู้ด้านสังคหวัตถุ 4 ของครู การอบรมเลี้ยงดูตามแนวพุทธ ปรึกษาเชิงอารมณ์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม ตามหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมตามหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อรพินทร์ ชูชม, อัจฉรา สุขารมณ และอุษา ศรีจินดารัตน์ (2549) ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์ปัจจัยทางจิตสังคมที่สัมพันธ์กับจิตสำนึกทางปัญญาและคุณภาพชีวิตของเยาวชนไทย โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเสนอและตรวจสอบรูปแบบความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของจิตสำนึกทางปัญญาของเยาวชนวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ประจำปีการศึกษา 2547 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตกรุงเทพมหานคร เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามและแบบวัด ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยทางจิตสังคม ได้แก่ การถ่ายทอดทางปัญญาสังคม-อารมณ์ของบิดามารดา การปลูกฝังอบรมทางปัญญาสังคม-อารมณ์

จากทางโรงเรียน การเห็นแบบอย่างทางอารมณ์และพฤติกรรมจากเพื่อน และการควบคุมตนเอง ร่วมกันพยากรณ์จิตสำนึกทางปัญญาได้ร้อยละ 69 การถ่ายทอดทางปัญญาสังคม-อารมณ์ของบิดา มารดามีอิทธิพลต่อจิตสำนึกทางปัญญาของเยาวชนวัยรุ่นมากที่สุด ปัจจัยทางจิตสังคมและจิตสำนึก ทางปัญญาสามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมเอื้อสังคมได้ร้อยละ 60 ความสามารถในการแก้ปัญหาได้ ร้อยละ 32 และคุณภาพชีวิตของเยาวชนวัยรุ่นได้ร้อยละ 69 แสดงว่าวัยรุ่นหญิง มีจิตสำนึกทางปัญญาสูงกว่าวัยรุ่นชาย

ธนิดา ทองมีเหลือ และคณะ (2550) ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะ ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กลุ่มตัวอย่างคือ นิสิตระดับปริญญาตรี ที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2549 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยทางจิตได้แก่ เอกลักษณะแห่งตน ลักษณะมุ่งอนาคต และปัจจัยทางสังคม ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล และสัมพันธภาพ ระหว่างเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตสาธารณะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พรพรหม พรรกพวก (2550) ศึกษาเรื่องปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะ ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ในสหวิทยาเขตกรุงเทพตะวันออก กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปร การรับรู้ความสามารถของตน การคล้อยตามผู้อื่น สัมพันธภาพ ระหว่างนักเรียนกับครู สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย กับจิตสาธารณะ กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 ของโรงเรียน มัธยมวัดหนองจอก ในสหวิทยาเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 412 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วย แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ความสามารถ ของตน และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู มีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตสาธารณะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรการรับรู้ความสามารถของตน การคล้อยตามผู้อื่น สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน การอบรมเลี้ยงดูแบบ ประชาธิปไตย สามารถร่วมกันทำนายจิตสาธารณะได้ร้อยละ 48.20

เจษฎา หนูรุ่น (2551) ศึกษาเรื่องปัจจัยจิตลักษณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสาธิต ในสังกัดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยจิตลักษณะ ได้แก่ เหตุผล เจริญธรรม ลักษณะมุ่งอนาคต ความเชื่ออำนาจในตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ค่านิยมความเป็นไทย สถิติปัญญา ประสบการณ์ทางสังคม และสุขภาพจิต ที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียน โดยแบ่ง เป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการใช้ ด้านการถือปฏิบัติ และด้านการเคารพสิทธิ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสาธิตในสังกัดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2551 จำนวน 405 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การถดถอยพหุคูณ

แบบตัวแปรตามพหุนาม (MMR) และตัวแปรตามเอกนาม (MR) ผลการวิจัยพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยระหว่างปัจจัยจิตลักษณะรายด้านกับจิตสาธารณะโดยรวมมีค่าเท่ากับ .572 สามารถอธิบายร่วมกันได้ 32.7% โดยปัจจัยจิตลักษณะที่ส่งผลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคต สุขภาพจิต ค่านิยมความเป็นไทยและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีค่าน้ำหนักความสำคัญเท่ากับ .213, .203, .178 และ .148 ตามลำดับ ส่วนสติปัญญาและความเชื่ออำนาจในตนส่งผลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าน้ำหนักความสำคัญเท่ากับ .108 และ .107 เมื่อพิจารณาจิตสาธารณะรายด้าน พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยระหว่างปัจจัยจิตลักษณะกับจิตสาธารณะ 3 ด้าน มีค่าวิลคอส์แลมปีดา (Λ) เท่ากับ .609 และค่าสหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยจิตลักษณะรายด้านกับจิตสาธารณะด้านการใช้ ด้านการถือเป็นหน้าที่ และด้านการเคารพลีขามีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .478, .504 และ .540 ตามลำดับ ซึ่งทุกด้านมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อ้อมใจ วงษ์มณฑา (2553) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยภาพรวมและจำแนกตามปัจจัยสภาพแวดล้อมทางสังคมที่แตกต่างกัน ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางสังคมที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักศึกษาและศึกษาแนวทางการเสริมสร้างจิตสาธารณะให้นักศึกษา กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 1-4 ที่กำลังศึกษาอยู่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ปีการศึกษา 2552 ภาคเรียนที่ 2 จำนวน 400 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า ระดับจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางสังคมที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักศึกษา ที่เป็นตัวพยากรณ์ได้ดีคือด้านการเรียนรู้ด้วยตนเองและเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น ร้อยละ 26.40 และสามารถรวมเป็นตัวพยากรณ์ร่วมกับการสนับสนุนจากครอบครัวได้ร้อยละ 30.20 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนแนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะ ได้แก่มหาวิทยาลัยควรปรับปรุงหลักสูตร ด้วยการเพิ่มรายวิชาการเมืองการปกครอง โดยเน้นเนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่พลเมือง ควรมีกิจกรรมการรณรงค์เพื่อสร้างจิตสำนึกสาธารณะ ควรจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่ส่งเสริมให้นักศึกษาทั้งไทยพุทธและไทยมุสลิมได้มีกิจกรรมร่วมกัน ควรเน้นการเรียนการสอนที่เป็นลักษณะของกิจกรรมมากขึ้น จัดให้มีการเรียนการสอนแบบร่วมมือ

ชนิดา นันทะวัน (2554) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถ

ของตน ลักษณะมุ่งอนาคต เหตุผลเชิงจริยธรรม ค่านิยมความเป็นไทย ความเชื่ออำนาจในตน อัตมโนทัศน์ ค่านิยมบุคคลทางครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ การคล้อยตามผู้อื่นกับจิตสาธารณะ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาคปกติ คณะครุศาสตร์ ที่เรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จำนวน 291 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) ผลการศึกษา พบว่า ลักษณะมุ่งอนาคต เหตุผลเชิงจริยธรรม อัตมโนทัศน์ ค่านิยมบุคคลทางครอบครัว มีความสัมพันธ์กับจิตสาธารณะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยตัวแปร ค่านิยมบุคคลทางครอบครัว ลักษณะมุ่งอนาคต ค่านิยมความเป็นไทย อัตมโนทัศน์ สามารถร่วมกันทำนายจิตสาธารณะได้ร้อยละ 41.7

งานวิจัยต่างประเทศ

Ma, Shek, Cheung and Lam (2000) ศึกษาอิทธิพลจากครู เพื่อน และพ่อแม่ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางสังคมของวัยรุ่นจีนในฮ่องกง เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ จากกลุ่มตัวอย่างชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-4 ที่สมัครใจให้ข้อมูล จำนวน 71 คน ผลการศึกษาพบว่า 1) นักเรียนชายที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีการกระทำผิดมากกว่ากลุ่มเก่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่พบความแตกต่างในนักเรียนหญิง 2) การแสดงพฤติกรรมทางสังคมที่ดี ในนักเรียนชายที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงได้รับอิทธิพลจากพ่อแม่มากกว่ากลุ่มต่ำ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่มีเล็กน้อยในกลุ่มผู้หญิง 3) กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมทางสังคมของนักเรียนหญิงที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงแตกต่างจากกลุ่มต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่มีความแตกต่างในกลุ่มนักเรียนชาย 4) นักเรียนหญิงในกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ พ่อแม่มีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมทางสังคมมากกว่าเพื่อนนักเรียน 5) การได้รับอิทธิพลที่ดีจากพ่อแม่การมีความสัมพันธ์ที่ระหว่างพ่อแม่กับนักเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมเอื้อสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ 6) การมีสัมพันธภาพในทางลบกับเพื่อนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกระทำผิดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน ในทิศทางบวกมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเอื้อสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 7) นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มกระจายตัวมีแนวโน้มที่จะมีปัญหาทางสังคมและจิตใจมากกว่ากลุ่มอื่น

Ma (2003) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางสังคมของครอบครัว อิทธิพลจากเพื่อน และความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนกับพฤติกรรมเอื้อสังคมของนักเรียนชาวจีน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 232 คน

ผลการศึกษาพบว่า 1) ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมเอื้อสังคมในนักเรียนหญิงมีค่าสูงกว่านักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 2) พฤติกรรมเอื้อสังคมมีความสัมพันธ์ทางตรงในทิศทางบวกกับสิ่งแวดล้อมทางสังคมของครอบครัว 3) พฤติกรรมเอื้อสังคมมีความสัมพันธ์ทางตรงกับอิทธิพลทางบวกจากเพื่อน และมีความสัมพันธ์ตรงข้ามกับอิทธิพลทางลบจากเพื่อน 4) พฤติกรรมเอื้อสังคมมีความสัมพันธ์ทางตรงกับการได้รับพฤติกรรมเอื้อสังคมจากเพื่อนสนิทและพฤติกรรมเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน ก็ได้รับจากพฤติกรรมเห็นแก่ตัวของเพื่อนสนิทเช่นกันและ 5) สิ่งแวดล้อมทางสังคมที่ดี อิทธิพลทางบวกจากเพื่อน ความสัมพันธ์ที่ดีในกลุ่มเพื่อนมีแนวโน้มเพิ่มพฤติกรรมเอื้อสังคมในนักเรียน

Keer (2003) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ของครอบครัวกับพฤติกรรมที่เอื้อสังคมและพฤติกรรมเห็นแก่ตัวในวัยรุ่นลาติโน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านครอบครัวกับพฤติกรรมของวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างคือ วัยรุ่นลาติโน จำนวนทั้งสิ้น 446 คน วิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์หาคออยพหุ ผลการศึกษาพบว่า 1) การถูกควบคุมจากพ่อแม่ในระดับมากและความเกี่ยวข้องในครอบครัวมีความสัมพันธ์ในทางลบกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหา 2) วัฒนธรรมสังคม การสนับสนุนช่วยเหลือของครอบครัว มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเอื้อสังคมในระดับมาก โดยสรุป สภาพแวดล้อมของครอบครัวเป็นตัวป้องกันพฤติกรรมปัญหา และสนับสนุนพฤติกรรมเอื้อสังคมในวัยรุ่นลาติโน

จากการศึกษางานวิจัยข้างต้น พบว่า ส่วนใหญ่เป็นการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับประถมศึกษา และนักศึกษาระดับอุดมศึกษา รูปแบบการศึกษาส่วนใหญ่เป็นการหาความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะ นอกจากนี้ยังพบว่า งานวิจัยที่ศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีน้อยมาก ทำให้ขาดองค์ความรู้กับนักเรียนในกลุ่มนี้ จากความเป็นมาข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษากับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบกับมีข้อมูลของตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรจิตสาธารณะอยู่พอสมควร ผู้วิจัยจึงเลือกที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อที่จะได้นำไปพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนให้ดีขึ้นต่อไป

ตอนที่ 3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีจิตสาธารณะ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะของ เจษฎา หนูรุ่ง (2551) ชนะศิก นิชานนท์ (2544) พรพรม พรคพวก (2550) ปฎิมากร ศิริเตชะ (2549) สุภัทรา ภูษิตรัตนาวลี (2547) ซึ่งทำการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมจิตสาธารณะด้านต่าง ๆ ในรูปแบบที่แตกต่างกัน พบว่า ครอบครัว ครูอาจารย์ เพื่อน และสื่อมวลชน มีผลต่อพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะ ดังนั้น

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีจิตสาธารณะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของ แบนดูรา (Bandura, 1977; 1986) และจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์จนพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนมีดังนี้ ปัจจัยด้านนักเรียน ได้แก่ การรับรู้ความสามารถของตนเอง และลักษณะมุ่งอนาคต ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ ความเป็นแบบอย่างจากพ่อแม่ และการอบรมเลี้ยงดู ปัจจัยด้านโรงเรียน/ ครู ได้แก่ ความเป็นแบบอย่างจากครู และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ปัจจัยด้านเพื่อน ได้แก่ ความเป็นแบบอย่างจากเพื่อน และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ปัจจัยด้านสังคม ได้แก่ ความเป็นแบบอย่างจากบุคคลสำคัญ และการรับข่าวสารจากสื่อมวลชน

1. ปัจจัยด้านนักเรียน หมายถึง คุณลักษณะ ความรู้ความสามารถ ความคิด ความรู้สึก การรับรู้เกี่ยวกับตนเองของนักเรียนแต่ละบุคคล ที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ วัดจากตัวแปรสังเกตได้ คือ การรับรู้ความสามารถของตนและลักษณะมุ่งอนาคต

1.1 การรับรู้ความสามารถของตนเอง

การรับรู้ความสามารถของตนเอง หมายถึง การที่บุคคลตัดสินใจเกี่ยวกับความสามารถของตนเองที่จะจัดการและดำเนินการกระทำพฤติกรรมให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในสถานการณ์ที่บางครั้งอาจมีความคลุมเครือ ไม่ชัดเจน มีความแปลกใหม่ที่ไม่สามารถทำนายสิ่งที่เกิดขึ้นได้ซึ่งสภาพการณ์เหล่านี้มักจะทำให้บุคคลเกิดความเครียดได้ การรับรู้ความสามารถของตนเองนี้มีได้อยู่กับทักษะที่บุคคลมีอยู่ในขณะนั้นเท่านั้น หากแต่ยังขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของบุคคลว่าเขาสามารถทำอะไรได้ด้วยทักษะที่มีอยู่ (ประทีป จินฉิ่ง, 2540, หน้า 5)

การรับรู้ความสามารถของตนเอง มาจากทฤษฎีปัญญาสังคม (Social cognitive theory) ของ แบนดูรา (Bandura) ซึ่งได้ผสมผสานการเรียนรู้ทางสังคมเข้ากับพฤติกรรมที่เกิดจากความรู้อย่างเข้าใจ (Cognitive behavior) กล่าวคือ บุคคลจะเรียนรู้ว่าอะไรคือสิ่งที่สนับสนุนอะไรคือสิ่งที่ขัดขวางหรือสร้างแรงกดดันต่อตนเอง ซึ่งมีผลให้บุคคลเลือกแสดงพฤติกรรมให้เหมาะสมกับตนเอง การเกิดพฤติกรรมของบุคคลจึงประกอบด้วยปัจจัย 3 ประการ ได้แก่

- 1) ปัจจัยภายในตัวบุคคล (Internal factor)
- 2) เงื่อนไขเชิงพฤติกรรม (Behavior condition)
- 3) เงื่อนไขเชิงสภาพแวดล้อม (Environmental condition)

โดยพฤติกรรมของบุคคลจะเกิดขึ้นในลักษณะเป็นเหตุปัจจัยซึ่งกันและกัน (Reciprocal determinism) กล่าวคือ พฤติกรรมของบุคคลอาจเกิดจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมและปัจจัยภายในบุคคล เช่น การรับรู้ ความเชื่อ ขณะเดียวกันปัจจัยภายในตัวบุคคลก็ได้รับอิทธิพลจากพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกและเงื่อนไขของสภาพแวดล้อม (วัลภา สบายยิ่ง, 2542, หน้า 35)

ซึ่งปัจจัยทั้ง 3 ประการดังกล่าวเกี่ยวข้องกับเหตุปัจจัยซึ่งกันและกัน ดังนั้นจึงสามารถสรุป การแสดงพฤติกรรมของบุคคลว่าเกิดจากการรับรู้ความสามารถของตนเอง 2 ด้าน คือ

1) ความคาดหวังในความสามารถ (Efficacy expectancy) หมายถึง ความมั่นใจของ บุคคลว่าจะกระทำ หรือแสดงพฤติกรรมเพื่อเผชิญกับสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ได้มากน้อย เพียงใด

2) ความคาดหวังในผลของการกระทำ (Outcome expectancy) หมายถึง ความมั่นใจ ของบุคคลต่อการกระทำหรือพฤติกรรมของตนว่าการกระทำนั้น จะนำไปสู่ผลลัพธ์สุดท้ายที่ตนเอง คาดหวังไว้มากน้อยเพียงใด (กัสรา จารุสุตินธ์, 2542, หน้า 18-19)

นอกจากนี้ Bandura เชื่อว่าการรับรู้ความสามารถของตนเองมีความสำคัญและมีผล ต่อการกระทำของบุคคล มีผลต่อการเลือกกิจกรรม การใช้ความพยายาม ความอดทนในการทำงาน การคิดปฏิบัติการทางอารมณ์ของบุคคล และยังเห็นว่าความสามารถของคนเรานั้นไม่ตายตัว หากยืดหยุ่นตามสถานการณ์ ดังนั้นสิ่งที่กำหนดประสิทธิภาพของการแสดงออกจึงขึ้นอยู่กับ การรับรู้ความสามารถของตนเองในสภาวะการณ์นั้น ๆ (ประทีป จินฉิ่ง, 2540, หน้า 5)

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง

ชนิษฐา สุวรรณนิศย์ (2533) กล่าวว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถของ ตนเอง มีดังนี้

1. ประสบการณ์ที่บุคคลได้รับ กล่าวคือ เมื่อบุคคลแสดงพฤติกรรมแล้วประสบ ความสำเร็จจะทำให้บุคคลมีการรับรู้ว่าคุณมีความสามารถและพัฒนาความคาดหวังเกี่ยวกับ ความสามารถของตนเพิ่มขึ้น

2. การที่บุคคลเห็นผู้อื่นเป็นตัวอย่าง กล่าวคือ บุคคลประเมินความสามารถของตนเอง ส่วนหนึ่งภายใต้อิทธิพลจากการ ได้เห็นความสำเร็จของผู้อื่น และผู้ที่รับรู้ความสามารถของตนเอง อย่างถูกต้องจะใช้สติปัญญาในการพิจารณาความสามารถของตนในการที่จะกระทำสิ่งต่าง ๆ มากกว่าที่จะทำตามตัวอย่าง

3. ระดับของการอนุมานสาเหตุของผลกระทำ กล่าวคือ เมื่อบุคคลทำงานแล้วประสบ ความสำเร็จและบุคคลเชื่อว่าความสำเร็จที่เกิดขึ้นนั้นมาจากความสามารถของตนเองทำให้บุคคล รับรู้ว่าคุณมีความสามารถ และมีความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตนเพิ่มขึ้น

4. การพูดชักจูงจากผู้อื่น เป็นการที่บุคคลพิจารณาเกี่ยวกับความสามารถของตนเอง โดยได้รับอิทธิพลจากการพูดชักจูงของบุคคลอื่น ซึ่งบุคคลนั้นเป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อเขา ทำให้บุคคล พัฒนาความมั่นใจในความสามารถของตนเองและเป็นแรงจูงใจให้บุคคลแสดงพฤติกรรม ตามที่ตนเองรับรู้

5. ความวิตกกังวล กล่าวคือ ผู้ที่มีความวิตกกังวลสูงจะไม่มี ความมั่นใจว่าจะสามารถควบคุมสถานการณ์ได้ เกิดเป็นความท้อแท้ เบื่อหน่าย ไม่พยายามที่จะพัฒนาความสามารถของตนเองและจะคาดหวังความสามารถของตนต่ำในที่สุด

6. การตั้งเป้าหมาย กล่าวคือ เมื่อบุคคลมีการตั้งเป้าหมายจะทำให้บุคคลเกิดแรงจูงใจที่จะแสดงพฤติกรรมและพยายามให้บรรลุเป้าหมายที่ได้ตั้งเอาไว้

7. ทักษะ กล่าวคือ เมื่อบุคคลมีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูงในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง บุคคลก็จะมีทักษะหรือความสามารถที่จะแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ อย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จในเรื่องนั้น ๆ สูงเช่นกัน

ดังนั้นการรับรู้ความสามารถของตนเองมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคล บุคคลจะมีวิธีการกระทำอย่างไร มีความพยายามเพียงใด อดทนต่ออุปสรรคและความล้มเหลวได้มากน้อยเพียงใด มีแบบแผนการคิดที่จะขัดขวางหรือให้กำลังใจตนเอง มีความเครียดเพียงใดในการจัดการกับเหตุการณ์ที่ยากลำบาก เป็นต้น

อิทธิพลของการรับรู้ความสามารถของตนเองที่มีต่อการแสดงพฤติกรรม

อิทธิพลของการรับรู้ความสามารถของตนเองที่มีต่อการแสดงพฤติกรรม

(วิลาศลักษณ์ ชั่ววัลลี, 2542, หน้า 31-32) มีดังต่อไปนี้

1. กระบวนการรู้คิด (Cognitive process) การรับรู้ความสามารถของตนมีผลกระทบต่อแบบแผนการคิดที่สามารถส่งเสริมหรือบั่นทอนผลการปฏิบัติงาน บุคคลจะตีความสถานการณ์และคาดการณ์ในอนาคตความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง คนที่เชื่อว่าตนเองมีความสามารถสูงจะมองสถานการณ์ที่พบว่าเป็น โอกาสและมองภาพความสำเร็จเป็นสิ่งที่น่ากระทำ

2. กระบวนการจูงใจ (Motivation process) ความสามารถที่จะจูงใจตนเองและกระทำตามที่ตั้งเป้าหมายมีพื้นฐานมาจากกระบวนการคิดและความเชื่อในความสามารถของตนก็จะมีบทบาทสำคัญในการคิดที่เป็นพื้นฐานของแรงจูงใจบุคคลที่รับรู้ความสามารถของตนเองและตั้งเป้าไว้สูงจะมีแรงจูงใจในการกระทำและจะปฏิบัติงานได้ดีกว่าคนที่สงสัยในความสามารถของตน

3. กระบวนการด้านความรู้สึก (Affective process) การรับรู้ความสามารถของตนมีผลกระทบต่อประสบการณ์ทางอารมณ์โดยผ่านการควบคุมตนทางด้านการคิด การกระทำและความรู้สึกในด้านการคิด ความเชื่อในความสามารถของตนมีอิทธิพลต่อความสนใจและการตีความเหตุการณ์ในชีวิตที่อาจให้ความรู้สึกในทางบวกหรือทางลบ และมีผลต่อการรับรู้ว่าคุณมีความสามารถที่จะควบคุมความคิดทางลบที่เกิดขึ้นได้หรือไม่ด้วย ด้านการกระทำ การรับรู้ความสามารถของตนจะจัดการกับสภาวะทางอารมณ์โดยการส่งเสริมการกระทำที่มีประสิทธิผล

เพื่อเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมในลักษณะที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ได้ ส่วนความรู้สึกจะเกี่ยวข้องกับกรรับรู้ว่าคุณสามารถทำให้สภาวะทางอารมณ์ของคุณที่ไม่ดีให้ดีขึ้นได้หรือไม่

4. กระบวนการเลือก (Selection process) บุคคลมีแนวโน้มที่จะหลีกเลี่ยงกิจกรรมและสภาพการณ์ที่เขาเชื่อว่ายากเกินความสามารถของตนและบุคคลจะกระทำกิจกรรมและเลือกสิ่งแวดล้อมที่เขาแน่ใจว่ามีความสามารถที่จะจัดการได้ ผู้ที่ยังมีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูงจะเลือกกิจกรรมที่ยังมีความท้าทาย

ทั้งนี้และทั้งนั้นกระบวนการทั้ง 4 ที่ได้กล่าวมาข้างต้นจะทำงานร่วมกัน

ในการดำเนินการกำกับพฤติกรรม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พรพรหม พรรคพวก (2550) ทำการศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลกระทบต่อจิตสาธารณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ในสหวิทยาเขตกรุงเทพมหานคร เขตวันออก กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่าการรับรู้ความสามารถของตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตสาธารณะของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($\beta = .633$)

โกศล มีความดี (2547) ทำการศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการมีจิตสาธารณะของข้าราชการตำรวจ ผลการศึกษา พบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตสาธารณะของข้าราชการตำรวจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการรับรู้ความสามารถของตนเองนี้เป็นตัวแปรที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดในการทำนายการมีจิตสาธารณะของข้าราชการตำรวจ ($\beta = .663$)

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้ความหมายของ การรับรู้ความสามารถของตนเอง หมายถึง การที่นักเรียนรับรู้ และตัดสินใจเกี่ยวกับความสามารถของตนเองที่จะแสดงจิตสาธารณะต่อผู้อื่นและสังคม ว่านักเรียนจะสามารถดำเนินการให้สำเร็จตามความตั้งใจและเป้าหมายที่วางไว้ และมีความมั่นใจมากน้อยเพียงใด

1.2 ลักษณะมุ่งอนาคต

ความหมายของลักษณะมุ่งอนาคต

ได้มีนักจิตวิทยาและนักการศึกษาให้ความหมายของลักษณะมุ่งอนาคตไว้ดังนี้ เคย์ (Kay, 1975) เชื่อว่า บ่อเกิดของลักษณะมุ่งอนาคตนั้นอยู่ที่ลักษณะความมั่นคงของสังคม ของบุคคล บุคคลจะต้องเคยได้รับประสบการณ์ว่าสิ่งที่ตนรอคอยนั้น ตนได้รับจริง ๆ ในที่สุด ส่วนการฝึกเด็กให้อดใจได้นั้นเป็นสิ่งที่กระทำกันในรอบครัวโดยทั่วไปไม่ว่าฐานะเช่นไร แต่การที่เด็กจะเรียนรู้ว่าควรอดใจรอได้นั้น ส่วนมากจะเกิดในรอบครัวที่มีฐานะปานกลางและฐานะสูงเท่านั้น เพราะครอบครัวที่มีฐานะยากจนย่อมไม่สามารถจะหาสิ่งของให้เด็กตามสัญญา

ได้มากนักทำให้เด็กหมดความเชื่อถือเกี่ยวกับอนาคต และจะเป็นการเพาะลักษณะมุ่งปัจจุบันแทน นอกจากนี้การเคยประสบกับความสำเร็จต่าง ๆ ในชีวิตก็เป็นสิ่งที่เคยเชื่อว่าจะช่วยให้บุคคลมีลักษณะมุ่งอนาคตสูง ทำให้บุคคลเกิดความมานะพยายามในการที่จะทำสิ่งต่าง ๆ เพราะมีความหวังว่าจะทำได้สำเร็จ ดังที่เคยประสบมาแล้ว ฉะนั้นลักษณะมุ่งอนาคตจึงเกิดจากการเรียนรู้ทางสังคมนั่นเอง

เซกจิเนอร์และฮาลาบี (Seginer & Halabi, 1991) ได้ให้ความหมาย การมุ่งอนาคตว่าเป็นการทำนายอนาคตซึ่งประกอบขึ้นด้วยการวางแผน ความปรารถนา ความหวัง และความกลัวที่เกี่ยวข้องกับความน่าจะเป็นของเหตุการณ์ และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับเนื้อหาที่มีสาระ สำคัญรวมทั้งจินตนาการส่วนตัวของแต่ละบุคคลที่ได้มาจากสถานการณ์ความต้องการและค่านิยมของเขา และสามารถทำนายล่วงหน้าเกี่ยวกับพฤติกรรมที่แสดงออกและบอกได้ทั้งการจูงใจด้านอารมณ์ และคุณสมบัติด้านสติปัญญา

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจักษ์ปัจฉิม (2520) ได้ให้ความหมายลักษณะมุ่งอนาคต คือ ความมีพลังจิตที่กล้าแข็ง มีความสามารถในการคาดการณ์ไกล และความอดใฝ่รอได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ เป็นลักษณะที่มีน้อยในอาชญากร และยูวอาชญากร

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524, หน้า 24) ให้ความหมายของ ลักษณะมุ่งอนาคต (Future orientation) ว่าหมายถึง ความสามารถในการควบคุมตนเองของบุคคล ซึ่งแสดงออกเป็นพฤติกรรมของการอดใฝ่รอได้ในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น การรอรับรางวัลที่ใหญ่กว่าในอนาคตแทนรางวัลเล็กน้อยซึ่งได้รับในทันที หรือการงดบำบัดความต้องการในปัจจุบันของตนเพราะเล็งเห็นผลร้ายที่จะเกิดตามมา หรือการเพียรพยายามในปัจจุบันเพื่อจุดมุ่งหมายที่ยิ่งใหญ่ในอนาคต ลักษณะมุ่งอนาคตนี้ตรงข้ามกับลักษณะมุ่งปัจจุบัน และอาจถือว่าเป็นลักษณะบุคลิกภาพของบุคคลได้

สมดุล ชาญนุวงศ์ (2533, หน้า 51) ได้ให้ความหมายลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนสูง คือ 1) สามารถวางแผนล่วงหน้าได้ โดยคาดการณ์ถึงผลดีและผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ 2) สามารถอดใฝ่รอได้ 3) มีความเชื่อมั่นในผลของการกระทำว่า ทำดีย่อมได้ผลดีตอบแทน 4) เป็นบุคคลที่สามารถอธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ อย่างสมเหตุสมผล 5) สามารถงดเว้นจากการกระทำบางชนิดที่สังคมไม่ยอมรับ หรือเป็นผลเสียต่อสุขภาพได้

จากการศึกษาเอกสารดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึงความสามารถในการคาดการณ์ไกลจากการกระทำเกี่ยวกับการเรียนของนักเรียน สามารถวางแผนด้านการเรียนของตนเองในอนาคตได้ และมองเห็นผลดีผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต มีความเพียรพยายาม ปฏิบัติตามแผนที่ได้วางไว้ และสามารถอดทนใฝ่รอได้ในผลการปฏิบัตินั้น

ความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคต

มิสเชล (Mischel, 1966; 1974) ได้ทำการทดลองวิจัยพบว่า ลักษณะมุ่งอนาคตมีความสัมพันธ์กับลักษณะอื่น ๆ ของบุคคลอีกมาก เช่น ความรับผิดชอบทางสังคม การมุ่งสัมฤทธิ์ผล การปรับตัว ความฉลาด และสถานะทางสังคม วัฒนธรรม และครอบครัว ลักษณะมุ่งอนาคตจะมีเพิ่มมากขึ้นตามอายุ และลักษณะนี้ถึงแม้จะสัมพันธ์กับสติปัญญา แต่ไม่สัมพันธ์กับความสามารถทางวาจา

ไรท์ (Wright, 1975, p. 298) ให้ความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคตว่า ผู้ที่มีลักษณะนี้สูงจะเป็นผู้ที่จะสามารถปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ ไม่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ของศาสนาและกฎหมายและเป็นผู้มีจริยธรรมสูง

ไพโรจน์ โตะเทศ (2531, หน้า 21-22) ให้ความสำคัญว่าลักษณะมุ่งอนาคตปลูกฝังให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ฝึกให้ผู้เรียนมีความพร้อมที่จะเข้าถึงการเปลี่ยนแปลงในสังคม ตลอดจนเน้นให้ผู้เรียนเข้าใจเหตุการณ์ต่าง ๆ ทั้งอดีต ปัจจุบันและอนาคต และให้รู้จักวางแผนล่วงหน้าได้

ปัจจัยที่ส่งเสริมลักษณะมุ่งอนาคต

พรณี ชูชัย เชนจิต (2522, หน้า 21-23) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมลักษณะมุ่งอนาคตดังนี้

1. เด็กต้องได้รับแรงเสริมในทางบวกจากครู คือ ครูจะต้องเป็นผู้ชี้แนะนำช่องทางให้เด็กรู้จักตั้งเป้าหมายหาแนวทางเลือกสำหรับชีวิตจริง ๆ มิใช่เพื่อฝัน
2. ในการเรียนการสอน ครูต้องกระตุ้นให้กำลังใจและส่งเสริมให้เด็กคิด คือครูต้องมีกิจกรรมการสอนที่มีลักษณะมุ่งอนาคต เด็กจึงจะมีลักษณะมุ่งอนาคตด้วย
3. เด็กจะต้องได้รับการยอมรับความคิดเห็น คือ ในการแสดงความคิดเห็นในลักษณะมุ่งอนาคต ซึ่งแฝงไว้ด้วยคำนิยาม การประเมินผลของครูจะต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีความมั่นใจในความคิด และแสดงออกในรูปพฤติกรรมให้เป็นที่ยอมรับของเพื่อน สิ่งเหล่านี้เป็นหน้าที่ของครูที่จะต้องเอาใจใส่ดูแล โดยใช้หลักจิตวิทยาเข้ามาเกี่ยวข้อง
4. ครูควรจัดสิ่งแวดล้อมภายในการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้เด็กมีความมั่นใจกล้าตัดสินใจ ให้โอกาสเด็กคิดแก้ปัญหา ทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองและอยู่ภายในบรรยากาศที่อบอุ่น ซึ่งจะเป็นแนวทางที่ส่งเสริมลักษณะมุ่งอนาคตของเด็กได้ดี

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชนิดา นันทะวัน (2554) ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะมุ่งอนาคตเป็นตัวแปรพากรณ์ ที่ดีที่สุด ที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรีทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

เจษฎา หนูรุ่ม (2551) ทำการศึกษาปัจจัยจิตลักษณะที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของ นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสาธิตในสังกัดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะมุ่ง อนาคตมีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตสาธารณะของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้ความหมายของ ลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง ความสามารถในการคาดการณ์ไกลจากการกระทำเกี่ยวกับการเรียนของนักเรียน สามารถวางแผน ด้านการเรียนของตนเองในอนาคตได้ และมองเห็นผลดีผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต มีความเพียร พยายามปฏิบัติตามแผนที่ได้วางไว้ และสามารถอดทนได้ รอได้ ในผลการปฏิบัตินั้น

2. ปัจจัยด้านครอบครัว หมายถึง ลักษณะหรือพฤติกรรมของบิดามารดาที่แสดงออก ต่อนักเรียน ต่อสังคมหรือสาธารณะ รวมทั้งการสนับสนุน การให้คำแนะนำ และการอบรมเลี้ยงดู ของพ่อแม่ วัตถุประสงค์ได้แก่คือ ความเป็นแบบอย่างจากพ่อแม่และการอบรมเลี้ยงดู

2.1 ความเป็นแบบอย่างจากพ่อแม่

แบนดูรา (Bandura, 1986) กล่าวว่า ตัวแบบที่เป็นบุคคลจริง ๆ (Live model) คือ ตัวแบบที่บุคคลได้มีโอกาสสังเกตและปฏิสัมพันธ์โดยตรงทำให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ เช่น พ่อ แม่ ผู้ปกครอง

สุกานดา นิมทองคำ (2535) ได้กล่าวถึงแบบอย่างจากพ่อแม่ หมายถึง ปริมาณ การได้รับการถ่ายทอดพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม โดยการอบรมสั่งสอนหรือการที่พ่อแม่ประพฤติตน เป็นแบบอย่าง

สุภัทรา ภูษิตรัตนาวลี (2547) ได้กล่าวถึงกระบวนการพัฒนาจิตสำนึกจากพ่อแม่ หมายถึง การประพฤติเป็นแบบอย่างในการมีส่วนช่วยให้ผู้คนในสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลง ในทิศทางที่ดีขึ้น

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยให้ความหมายของ ความเป็นแบบอย่างจากพ่อแม่ หมายถึง การที่นักเรียนได้เห็นพฤติกรรมที่มีส่วนในการช่วยเหลือ การเสียสละ และความมุ่งมั่นเพื่อผู้อื่น และสังคมจากพ่อแม่

2.2 การอบรมเลี้ยงดู

แนวคิดเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู

การอบรมเลี้ยงดูมีความสำคัญต่อมนุษย์มากเนื่องจากมนุษย์มีช่วงเวลาที่เป็นทารกยาวนาน ทำให้พ่อและแม่ต้องคอยอบรมเลี้ยงดู โดยนักจิตวิทยาพัฒนาการเชื่อว่าประสบการณ์ที่เด็กได้รับจากวิธีอบรมเลี้ยงดูมีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางบุคลิกภาพ ค่านิยม ทัศนคติของเด็กและความเชื่อ โดยพ่อแม่มีส่วนสำคัญในการปลูกฝังบุคลิกภาพให้แก่เด็ก เพราะเป็นผู้อบรมให้เด็กรู้จักแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เหมาะสมตามสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมนั้น ๆ ดังที่ ฮอร์ตันและฮันต์ (Horton & Hunt, 1980, pp. 196-199) ได้อธิบายหน้าที่ของครอบครัวดังนี้

1. หน้าที่ควบคุมบำบัดความต้องการทางเพศ
2. หน้าที่สร้างสรรค์สมาชิกใหม่
3. หน้าที่อบรมสั่งสอนระเบียบของสังคมในด้านค่านิยม ปทัสถาน วัฒนธรรม

และพัฒนาบุคลิกภาพ

4. หน้าที่ให้ความรักความอบอุ่น
5. หน้าที่กำหนดสถานภาพ
6. หน้าที่ปกป้องคุ้มครองหรือดูแลผู้เยาว์
7. หน้าที่ทางเศรษฐกิจ

เลวิน (Levin, 1983, p. 413) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของพ่อแม่ที่มีต่อบุตรดังนี้

1. รักษาสุขภาพและทำให้ลูกอยู่รอด
2. ช่วยเหลือทางการเงิน
3. สอนค่านิยม วัฒนธรรม ศีลธรรม ศาสนา ความพอใจในตนเองและให้เด็ก

รู้จักตนเอง

ความหมายของการอบรมเลี้ยงดู

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจนึก (2520) ได้กล่าวถึงการอบรมเลี้ยงดูว่า การที่บิดา มารดาหรือผู้ดูแลเด็กปฏิบัติต่อตนเองและผู้อื่นในทำนองต่าง ๆ ดังนั้นการอบรมเลี้ยงดูก็คือ การที่ผู้เลี้ยงดูกับเด็กมีการติดต่อเกี่ยวข้องกับกัน อันเป็นทางให้ผู้เลี้ยงดูสามารถให้รางวัลหรือลงโทษการกระทำต่าง ๆ ทำให้เด็กได้เลียนแบบผู้เลี้ยงดู

นันทา แทนธานี (2534) ให้ความหมายว่า การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การที่ผู้ปกครองปฏิบัติต่อเด็กเพื่อสนองความต้องการที่จำเป็นของเด็กทั้งทางร่างกายและจิตใจเพื่อให้เด็กมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี นอกจากนี้ยังมีการให้คำแนะนำสั่งสอน อบรมให้เด็กมีพฤติกรรมที่เหมาะสม

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า เด็กจะมีพฤติกรรมอย่างไรการอบรมเลี้ยงดูเป็นสิ่งสำคัญ เด็กแต่ละคนมีพฤติกรรมแตกต่างกันจะมีการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน

ประเภทและลักษณะของการอบรมเลี้ยงดู

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524) ได้กล่าวถึงวิธีการอบรมเลี้ยงดูไว้ 5 แบบ คือ

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน หมายถึง การที่บิดามารดาปฏิบัติตนต่อบุตรด้วยความรักใคร่เอาใจใส่ในทุกข์สุขของบุตร นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์สนม การสนับสนุนช่วยเหลือและการให้ความสำคัญแก่บุตร
2. การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล หมายถึง การที่บิดามารดาได้อธิบายเหตุผลให้แก่บุตร ในขณะที่มีการส่งเสริมหรือขัดขวางการกระทำของบุตรหรือลงโทษบุตร นอกจากนี้บิดามารดาที่ใช้วิธีการนี้ยังให้รางวัลและลงโทษบุตรอย่างเหมาะสมกับการกระทำของบุตรมากกว่าจะปฏิบัติตามอารมณ์ของตนเอง
3. การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตมากกว่าทางกาย หมายถึง การลงโทษที่บิดามารดาปฏิบัติต่อเด็กโดยการดูค่า การริบวัตถุสิ่งของ การงดแสดงความรักใคร่เมตตา และการตัดสิทธิ์ต่าง ๆ มากกว่าจะลงโทษโดยการเฆี่ยนตี
4. การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม หมายถึง การออกคำสั่งให้เด็กทำตามแล้วผู้ใหญ่คอยตรวจตราใกล้ชิดว่าเด็กคอยทำตามหรือไม่ ถ้าเด็กไม่ทำตามก็จะลงโทษ ส่วนการควบคุม หมายถึง การปล่อยให้เด็กรู้จักตัดสินใจเองว่าควรทำ หรือไม่ทำอะไร และเปิดโอกาสให้เด็กเป็นตัวของตัวเองบ่อยครั้ง โดยไม่เข้าไปยุ่งกับเด็กมากนัก ผู้ใหญ่มักสับสนเกี่ยวกับการควบคุมเด็ก และการทำตนใกล้ชิดเด็ก 2 วิธีต่างกัน ระหว่างวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตมากกว่าทางกายกับวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม

5. การอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเอง หมายถึง การเปิดโอกาสให้เด็กได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันด้วยตนเอง ภายใต้การแนะนำและการฝึกฝนจากบิดามารดา หรือผู้เลี้ยงดูอื่น ๆ ซึ่งจะทำให้เด็กช่วยตัวเองได้รวดเร็ว และไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่นมากและนานจนเกินไป

กวินทร์ ธรรมนุต (2522, หน้า 27-30) แบ่งการอบรมเลี้ยงดูเป็น 3 ลักษณะ คือ

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่ร่วมกันรับผิดชอบเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน การตัดสินใจใด ๆ ภายในครอบครัวเกิดขึ้นจากการเห็นชอบของสมาชิกทุกคนในครอบครัว โดยถือเอาความสุขของส่วนรวมเป็นใหญ่ ลูกมีโอกาสใช้ความสามารถเต็มที่และรับผิดชอบต่อกิจกรรมต่าง ๆ ของครอบครัว มีโอกาสหัดคิดริเริ่มและตัดสินใจจากสิ่งเล็กไปสู่งานใหญ่พ่อแม่สนองความต้องการพื้นฐานของลูก ให้ความรักความเอาใจ

ใส่และให้โอกาสที่จะคบหาสมาคมกับเพื่อน เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นทุกคนมีส่วนออกเสียงและให้ความเห็น ถ้าเกิดการขัดแย้งกันขึ้นก็เปิดโอกาสให้ทุกคนได้ใช้เหตุผลในการโต้แย้ง

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด ส่วนใหญ่พ่อจะเป็นหัวหน้าครอบครัวเป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัว มีอำนาจเด็ดขาดในครอบครัว ตั้งกฎเกณฑ์ให้ลูกปฏิบัติตามสิทธิหน้าที่ จะจัดการกับสมาชิกในครอบครัวตามที่ตนเองปรารถนา การตัดสินใจใด ๆ ของครอบครัวลูกไม่มีสิทธิออกเสียงด้วยความต้องการของลูกไม่ได้รับการตอบสนองเสมอไป พ่อแม่ไม่แสดงความรักใคร่ต่อลูก ความเอาใจใส่ต่อกันมีน้อย ทุกคนปฏิบัติตามภารกิจของครอบครัวตามที่ ลูกไม่ได้รับอนุญาตให้ออกไปไหนไกลบ้าน ผลการอบรมเลี้ยงดูแบบนี้ลูกมักขาดความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับพ่อแม่ ทำให้ขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ขี้อาย ไม่เป็นตัวของตัวเอง ขาดความอบอุ่น ไม่มั่นคงปลอดภัย ไม่สามารถตัดสินใจด้วยตนเองในบางเรื่องเพราะไม่เคยได้รับการตัดสินใจด้วยตัวเองมาก่อน

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย การอบรมเลี้ยงดูลักษณะนี้ พ่อแม่มีความคิดเห็นไปคนละทางตามความเห็นชอบของตน พ่อแม่ไม่สนใจซึ่งกันและกัน และไม่สนใจลูกเท่าที่ควร มักจะเชื่อว่าเด็กจะดีดีเองจะซำก็ซำเอง ทำให้ไม่ค่อยสนใจรับผิดชอบในการอบรมสั่งสอนลูกเกี่ยวกับความประพฤติ เมื่อเกิดปัญหาเฉพาะหน้าขึ้นกับลูกก็ไม่ช่วยเหลือแนะนำ พ่อแม่มักจะใช้อำนาจรุนแรงกับลูก ทำโทษโดยใช้อารมณ์ปราศจากเหตุผล เด็กที่เกิดมาในบรรยากาศเช่นนี้จะรู้สึกขาดความอบอุ่นจากพ่อแม่ มองโลกในแง่ร้าย ไม่ไว้วางใจผู้อื่น ไม่มีโอกาสได้เรียนรู้หรือฝึกฝนให้มีคุณธรรม ขาดความมีระเบียบวินัย และความซื่อสัตย์ มีการเรียนรู้กฎเกณฑ์จากผู้ใหญ่มากขึ้น เด็กจะยึดตนเองเป็นจุดศูนย์กลาง คือดี และช่างปฏิเสธ

เซอร์ลอค (Hurlock, 1978, pp. 402-403 อ้างถึงใน สมพิศ แซ่เฮง, 2546, หน้า 8-9) ได้แบ่งรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเป็น 3 แบบ ดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกดขี่ (Autocratic rearing) หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่บุตรรู้สึกว่ามีอำนาจก้าวร้าวเรื่องส่วนตัวของตน ยับยั้งการก้าวร้าวทำให้ตนเองรู้สึกผิด เมื่อแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ถูกบังคับให้ทำตามความต้องการของบิดามารดา และบิดามารดาใช้คำพูดที่ทำให้ตนเองรู้สึกอับอาย

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (Democratic rearing) หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่บุตรรู้สึกว่ามีอำนาจปฏิบัติต่อตนเองอย่างยุติธรรม บิดามารดามีความอดทน ไม่ตามใจจนเกินไปและไม่เข้มงวดกดขี่จนเกินไป ยอมรับความสามารถและความคิดเห็นของบุตร ให้ความร่วมมือแก่บุตรตามโอกาสอันควร

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย (Permissive rearing) หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่บุตรรู้สึกว่าเขาเองได้รับการตามใจ และไม่ได้รับการเอาใจใส่คำแนะนำช่วยเหลือจากบิดามารดาเท่าที่ควร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุมาลี จันทร์ชลอ (2541) ได้ศึกษารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของนักเรียน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนรัฐบาล เอกชน และโรงเรียนสาธิต สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และทบวงมหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2539 ทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด จำนวน 1,517 คน ผลการศึกษาพบว่า การเลี้ยงดูแบบทอดทิ้ง หรือแบบปล่อยปละละเลยมีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบ ความเอื้อเฟื้อ และความสามารถในการคิดหาเหตุผล ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรับผิดชอบ

วิวาห์วัน มูลสถาน (2523) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูและความมีวินัยในตนเอง ผลการศึกษาพบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบเข้มงวดกวดขัน และแบบปล่อยปละละเลย สามารถร่วมกันพยากรณ์ความมีวินัยในตนเองได้ และมีอำนาจในการพยากรณ์ร้อยละ 14.95

ชมพูนุท ศรีเสาวลักษณ์ (2530) ได้ศึกษาการอบรมเลี้ยงดูกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลางที่ 11/7 กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในนักเรียนที่มีอายุ 12 และ 14 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ในอายุ 16 ปี ไม่พบว่ามีความสัมพันธ์กัน

มาริสสา รัฐปัดย์ (2532) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ผลการศึกษาพบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีความสัมพันธ์กันทางบวก แต่การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน แบบรักและตามใจ และแบบปล่อยปละละเลยมีความสัมพันธ์ทางลบกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู พบว่าการอบรมเลี้ยงดูมีความสัมพันธ์กับปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ พฤติกรรมของนักเรียน ความมีวินัยในตนเอง การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดู หมายถึง วิธีการที่บิดามารดา หรือผู้ปกครองปฏิบัติต่อเด็กทั้งทางวาจาและการกระทำ

3. ปัจจัยด้านโรงเรียน/ ครู หมายถึง คุณลักษณะของครู การอบรมสั่งสอน การปลูกฝัง ตลอดจนความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างนักเรียนกับครูที่มีความเกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ ของนักเรียน วัตถุประสงค์ได้คือ ความเป็นแบบอย่างจากครูและสัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับครู

3.1 ความเป็นแบบอย่างจากครู

โรงเรียนเป็นตัวแทนทางสังคมที่จัดให้มีการศึกษาอย่างเป็นทางการ มีแบบแผนและจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ รวมทั้งถ่ายทอดความเชื่อ ค่านิยม ทศนคติ และเพิ่มพูนประสบการณ์ด้านต่าง ๆ เพื่อพัฒนานักเรียนไปสู่ความสำเร็จในด้านอารมณ์ สังคม และสติปัญญา นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นที่การสร้างจิตสำนึกภายใน คือ การพัฒนาจิตใจที่เป็นรากฐานของความเป็นมนุษย์ มีจิตสำนึกต่อสังคมส่วนรวม ซึ่งสามารถปลูกฝังจาก การอบรมสั่งสอน การประพฤติเป็นแบบอย่างของครู ตลอดจนมีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง (กรมวิชาการ, 2539; ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัจจกร, 2543; สือพลัง, 2542; สุพจน์ ทราขแก้ว, 2546)

แนวทางในการจัดสภาพการณ์เพื่อพัฒนา และปลูกฝังคุณลักษณะที่ดีให้กับนักเรียนสามารถทำได้ดังนี้

1. การจัดสิ่งแวดล้อมที่สะอาด สงบและสวยงาม เพื่อให้นักเรียนรับไปเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตและนำไปจัดเป็นสภาพแวดล้อมของตนเองและครอบครัว
2. ครูแสดงแบบอย่างที่ดีอยู่เป็นประจำ ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนเกิดความศรัทธาและเห็นสิ่งที่ดีอยู่ตลอดเวลาและนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติตน
3. ในการสอนควรสร้างสถานการณ์จำลองให้เด็กได้ฝึกการตัดสินใจ ตลอดจนได้ตระหนักถึงความดี ความชั่ว และจริยธรรมที่พึงประสงค์ด้วยตัวเอง
4. การสอนโดยใช้เทคนิคกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อให้นักเรียนเกิดความตระหนักว่าในชีวิตจริงนั้น คนเราต้องพึ่งพาอาศัยกัน ต้องยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และเรียนรู้วิถีทางของการอยู่ร่วมกันและช่วยเหลือกัน
5. ครูควรเป็นผู้ให้กำลังใจแก่นักเรียนที่ปฏิบัติดี ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนมีกำลังใจที่จะทำดีต่อไป และเกิดความมั่นใจว่าสิ่งที่ทำนั้นเป็นสิ่งที่ดีและถูกต้อง

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546)

ให้ความหมาย ของคำว่า แบบอย่าง หมายถึง ตัวอย่างที่จะอ้างเป็นบรรทัดฐานได้

ปฏิมากร ศิริเดชะ (2549) ให้ความหมาย ตัวแบบของครูด้านสังคหวัตถุ 4 หมายถึง ปริมาณการรับรู้ของนักเรียนในการเป็นแบบอย่างของครูด้านสังคหวัตถุ 4 และแสดงออกให้นักเรียนได้เห็นการปฏิบัติตามหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 มากน้อยเพียงใด

อรพินทร์ ชูชม และคณะ (2549) ให้ความหมาย การประพุดิเป็นแบบอย่างของครู หมายถึง การที่ครูปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในการแสดงพฤติกรรมที่เห็นอกเห็นใจผู้อื่น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชนะศึก นิษานนท์ (2544) ทำการศึกษาคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิง ตามการรับรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร พบว่า การปฏิบัติตัวของครู ตามจรรยาบรรณครู มีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิง โดยได้ให้ความหมายของการประพุดิตัวของครูตามจรรยาบรรณครู หมายถึง ความประพุดิ การกระทำ หรือพฤติกรรมของครูตามจรรยาบรรณครู พ.ศ.2539 ของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา กระทรวงศึกษาธิการ

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยให้ความหมายของ การประพุดิเป็นแบบอย่างของครู หมายถึง การที่นักเรียนได้เห็นพฤติกรรมและการปฏิบัติตนในด้านการให้ความช่วยเหลือ การเสียสละ และการให้ความสนใจผู้อื่นและส่วนรวมของครู

3.2 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูเป็นพฤติกรรมที่ครูปฏิบัติต่อนักเรียน และนักเรียนปฏิบัติต่อครู ทั้งในและนอกห้องเรียนเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

นริศรา ริชาร์ดสัน (2546) ให้ความหมาย สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู หมายถึง การที่ครูและนักเรียนปฏิบัติต่อกันทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ได้แก่ การที่ครูให้ความสนใจ มีความสัมพันธ์ที่ดี ทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกเป็นกันเอง และสร้างบรรยากาศแห่งความอบอุ่น โดยที่นักเรียนให้ความเคารพ เชื่อฟังคำสั่งสอนของครู มีการซักถามเกี่ยวกับปัญหา การเรียน ปัญหาส่วนตัว

ปฏิมากร ศิริเดชะ (2549) ให้ความหมาย สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู หมายถึง การปฏิบัติตนหรือการแสดงออกต่อกันของครูกับนักเรียนในลักษณะที่เป็นมิตร โดยให้การสนับสนุนช่วยเหลือ สร้างความเข้าใจที่ดีต่อกัน มีความใกล้ชิดสนิทสนม โดยที่ครูสามารถให้ความช่วยเหลือและเป็นที่ยังได้เมื่อนักเรียนต้องการ

พรพรหม พรรคพวก (2550) ให้ความหมาย สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู หมายถึง พฤติกรรมที่ครูปฏิบัติต่อนักเรียนและพฤติกรรมที่นักเรียนปฏิบัติต่อครู ทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียนเพื่อก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. พฤติกรรมที่ครูปฏิบัติต่อนักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน ได้แก่ ให้ความสนใจ ต่อนักเรียน ให้ความเป็นกันเอง ให้ความรัก ความเอาใจใส่ ให้คำปรึกษา และข้อชี้แนะแก่นักเรียน ทั้งในด้านการเรียนการสอน และด้านส่วนตัวที่นักเรียนมาขอคำปรึกษา

2. พฤติกรรมที่นักเรียนปฏิบัติต่อครูทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ได้แก่ ให้ความเคารพเชื่อฟังในครูผู้สอน ตั้งใจและสนใจกระทำในสิ่งที่ครูอบรมสั่งสอน และซักถามครู เมื่อมีข้อสงสัยด้านการเรียนและด้านส่วนตัว

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2538, หน้า 129) กล่าวว่า ครูเป็นผู้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของนักเรียน ถ้าครูสอนให้นักเรียนรู้และกระทำแต่สิ่งดี ๆ นักเรียนก็จะเป็นคนดี มีค่านิยมทางดีอยู่กับตัว ทั้งนี้เพราะผลจากครูปลูกฝังค่านิยมให้แก่เด็กนักเรียน

อัจฉรา สุขารมณ (2541, หน้า 45) กล่าวว่า ครูที่จะทำหน้าที่อบรมเด็กให้ได้ผลดี ควรเป็นครูที่รักและหวังดีต่อเด็ก และเด็กต้องมีความรักใคร่และศรัทธาในตัวครูด้วย ครูจึงจะสามารถปลูกฝังและส่งเสริมสิ่งดี ๆ ให้แก่เด็กและเป็นการป้องกันปัญหาทางจิตใจที่อาจจะเกิดกับเด็กด้วย โดยสิ่งที่ครูปฏิบัติต่อนักเรียนจะส่งผลต่อจิตใจของนักเรียนในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านการให้รางวัล
2. ด้านการลงโทษ
3. ด้านการเป็นตัวแบบของครู
4. ด้านการควบคุมเด็กให้มีพฤติกรรมที่พึงปรารถนา
5. ด้านการตามใจเด็ก

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พรพรหม พรรคพวก (2550) ได้ศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ในสหวิทยาเขตกรุงเทพมหานครตะวันออก ผลการศึกษาพบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูส่งผลทางบวกต่อจิตสาธารณะด้านการหลีกเลี่ยงการใช้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วิสัย วิมลรัตน์ (2534) ได้ศึกษารูปแบบที่เหมาะสมในการทำนายความรับผิดชอบในการศึกษาเล่าเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบความมีวินัยทางสังคม แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มโนภาพแห่งตน บรรยากาศและสภาพแวดล้อมในโรงเรียน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรับผิดชอบในการศึกษาเล่าเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู จะมีส่วนช่วยให้เด็กเรียนได้ดีและมีความสามารถปรับตัวได้สูง ส่งเสริมให้เด็กมีความคิดที่อิสระ กล้าแสดงออก กล้าแสดงความคิดเห็น กระตุ้นให้เด็กเกิดความกระตือรือร้นและเกิดความสนใจในการทำงาน สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้ความหมายของ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู หมายถึง การปฏิบัติหรือการแสดงออกของครูกับนักเรียนที่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์

ที่ดีต่อกัน โดยที่นักเรียนให้ความเคารพและปฏิบัติตามคำแนะนำของครู และครูคอยให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ ให้ความรัก ความเอาใจใส่ และเป็นที่ยึดได้เมื่อนักเรียนต้องการ

4. ปัจจัยด้านเพื่อน หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน คุณลักษณะและการแสดงพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะของเพื่อน ที่มีความเกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะของนักเรียน วัตถุประสงค์ที่ปรารถนาได้คือ ความเป็นแบบอย่างจากเพื่อนและสัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

4.1 ความเป็นแบบอย่างจากเพื่อน

กลุ่มเพื่อนประกอบด้วยบุคคลที่มีอายุและฐานะทางวัฒนธรรมทางสังคมที่เหมือนกัน เป็นกลุ่มที่บ่งบอกถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลทางอ้อมในการจัดเกลาทางสังคมของบุคคลในด้านกฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับ ตลอดจนมีอิทธิพลในด้านอารมณ์ ความคิด ทักษะที่บุคคลจำเป็นต้องทำเพื่อให้เพื่อนยอมรับ การประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดีของเพื่อน การผลักดันจากกลุ่มเพื่อนจะทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และปฏิบัติตามได้ (ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัจจกร, 2543; สุพจน์ ทรายแก้ว, 2546)

เพื่อนมีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและค่านิยมของเด็กวัยเรียน เพื่อนจะเป็นทั้งผู้ที่ทำให้แรงเสริมและในขณะเดียวกันจะเป็นผู้ประเมิณพฤติกรรมด้วยการติชม ดังนั้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนจึงมีความสำคัญกับเด็กในวัยนี้ กลุ่มเพื่อนนับเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลในการชักนำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ เนื่องจากกลุ่มเพื่อนเป็นกลุ่มบุคคล ที่กลุ่มวัยรุ่นของสังคมมีความเชื่อมั่นมากกว่ากลุ่มบุคคลอื่น ๆ (สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2544; อัจฉรา โฉมแจ่ม, 2544)

อรพินทร์ ชูชม และคณะ (2549) ได้ให้ความหมาย ความเป็นแบบอย่างจากเพื่อน หมายถึง การแสดงอารมณ์ ความรู้สึก และพฤติกรรมที่เหมาะสมของเพื่อนในเรื่องต่าง ๆ ที่นักเรียนสังเกตเห็นได้ และสามารถซึมซับ เรียนรู้และทำตามได้

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ให้ความหมายของ ความเป็นแบบอย่างจากเพื่อน หมายถึง การที่นักเรียนได้รับการถ่ายทอดความรู้สึกอารมณ์ และพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการให้ความช่วยเหลือ การเสียสละ การเอาใจใส่ในการพัฒนาสังคมและส่วนรวมจากเพื่อนสนิทหรือเพื่อนในกลุ่ม

4.2 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน เป็นพฤติกรรมที่นักเรียนปฏิบัติต่อเพื่อน ทั้งในและนอกห้องเรียน ในการอยู่ร่วมกัน การทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน การให้ความช่วยเหลือ ฟังพาท้าทายกัน ทั้งด้านวิชาการและด้านทั่ว ๆ ไป

ฟรานซ์ และหลุยส์ (Frances & Louise, 1955, p. 249) กล่าวว่า เพื่อนที่แวดล้อมของเด็กจะส่งผลต่อเด็กในด้านพฤติกรรม ค่านิยม และด้านเจตคติของเด็ก

ฮอฟแมน (Hoffman, 1966, pp. 225-226) กล่าวว่า โครงสร้างสังคมภายในห้องเรียนทำให้เด็กเรียนรู้ถึงค่านิยมของสังคม เจตคติต่อสิ่งต่าง ๆ และเลียนแบบบุคลิกภาพของเพื่อน ซึ่งจะได้รับเพียงใดขึ้นอยู่กับสัมพันธภาพกับเพื่อน

เฮิร์ลล็อก (Hurlock, 1978, p. 441) กล่าวว่า เพื่อนมีอิทธิพลต่อเด็กโดยเด็กจะยอมรับเอาค่านิยมและความสนใจของกลุ่มเพื่อนมาเป็นของตนเอง

สุพัตรา สุภาพ (2545, หน้า 18) ได้กล่าวถึงเพื่อนว่า เพื่อนมีความสำคัญต่อวัยรุ่นมาก เป็นวัยที่อยากให้เพื่อนยอมรับ เพราะฉะนั้นจึงพยายามทำตามเพื่อน แม้บางครั้งจะขัดต่อความรู้สึกส่วนตัวก็ตาม โดยกลุ่มเพื่อนมีความสำคัญดังนี้

1. สอนอำนาจที่ไม่ใช่ของใคร โดยเฉพาะ โดยเป็นการเรียนรู้กฎเกณฑ์ต่าง ๆ จากการมีส่วนร่วมด้วย
2. กลุ่มเพื่อนช่วยไม่ให้วัยรุ่นได้ทดลองข้อกำหนดหรือกฎเกณฑ์ของผู้ใหญ่ถ่ายทอดระเบียบวิธีและคุณค่าต่าง ๆ ที่สนับสนุน

งามตา วนิทานนท์ (2534, หน้า 168-170) ได้กล่าวถึงกลุ่มเพื่อนว่าเพื่อนจะมีอิทธิพลสูงสุดในช่วงวัยรุ่น โดยมีลักษณะเป็นการถ่ายทอดทางสังคมและการชักจูงที่อาศัยความสมัครใจในการยอมรับ โดยสมาชิกจะต้องยอมรับและปฏิบัติตามค่านิยมของกลุ่ม นอกจากนี้กลุ่มเพื่อนยังเป็นทางออกของเด็กที่ต้องการความเป็นอิสระจากการควบคุม กลุ่มเพื่อนสอนประสบการณ์ในเรื่องความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกัน กลุ่มเพื่อนให้ความรู้ที่ครอบครัวไม่สามารถให้ได้ กลุ่มเพื่อนทำให้เด็กได้สัมผัสกับค่านิยมและประสบการณ์ของครอบครัวอื่น และกลุ่มเพื่อนเป็นแบบอย่างแก่เด็ก

สุนน อมรวิวัฒน์ (2540, หน้า 149-151) กล่าวว่า การคบเพื่อนเป็นเรื่องที่จำเป็นสำหรับวัยรุ่น ซึ่งทำให้วัยรุ่นพยายามทำตนให้เป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน ทำตามแบบเพื่อน และได้กล่าวถึงความสำคัญของการคบเพื่อนไว้ดังนี้

1. การแบ่งกลุ่มเพื่อน
2. การพัฒนาพื้นฐานทางอารมณ์ โดยวัยรุ่นจะเข้ากลุ่มที่มีลักษณะเหมือนตนเอง
3. การหาภาพพจน์ตนเอง โดยวัยรุ่นจะเข้ากลุ่มที่มีลักษณะเหมือนตนเอง
4. ใช้เป็นที่พักพิง โดยวัยรุ่นมักจะผ่อนคลายความผูกพันกับพ่อแม่ลง ไป ทำให้วัยรุ่นใช้เพื่อนเป็นที่ปลอดภัย ให้ความช่วยเหลือ และมักต้องการความยอมรับของเพื่อน ทำให้วัยรุ่นยอมรับเอาค่านิยม พฤติกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มมาเป็นของตน เพื่อให้เป็นไปตามเอกลักษณ์ประจำกลุ่ม

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2543, หน้า 225) กล่าวถึงสาเหตุที่วัยรุ่นรวมกลุ่ม เพราะกลุ่มเพื่อนมักจะมีอารมณ์ร่วมกัน มีเจตคติและค่านิยมคล้ายคลึงกันจึงไปด้วยกันได้

นริศรา ริชาร์ดสัน (2546) ให้ความหมาย สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน หมายถึง การปฏิบัติที่นักเรียนและเพื่อน ปฏิบัติต่อกันทั้งในและนอกห้องเรียนเพื่อทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ได้แก่ การช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ความหวังใจซึ่งกันและกัน การแสดงความไว้วางใจซึ่งกันและกัน และการทำกิจกรรมร่วมกันด้วยความเต็มใจ เพื่อทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

ปฏิมากร ศิริเดชะ (2549) ให้ความหมาย สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน หมายถึง การแสดงพฤติกรรมโต้ตอบกันระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ในการให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนเพื่อนเมื่อเพื่อนต้องการ โดยการเอาใจใส่แสดงความหวังใจเมื่อเพื่อนมีความทุกข์ รวมทั้งมีการแบ่งปันกัน

ชนิดา ทองมีเหลือ และคณะ (2550) ให้ความหมาย สัมพันธภาพระหว่างเพื่อน หมายถึง ความผูกพันเกี่ยวข้องกันระหว่างบุคคลต่อบุคคล หรือบุคคลต่อกลุ่ม มีความรู้สึกที่ดี และแสดงออกต่อกันในทางที่ดี เป็นความเข้าใจซึ่งกันและกันทั้งทางตรงและทางอ้อม และทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน

พรพรหม พรรดพวก (2550) ให้ความหมาย สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน หมายถึง ความสัมพันธ์ที่นักเรียนและเพื่อนปฏิบัติต่อกันทั้งในและนอกห้องเรียน ในการอยู่ร่วมกับเพื่อนนักเรียนด้วยกัน มีความหวังใจซึ่งกันและกัน ให้กำลังใจ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน การให้ความช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยกันทั้งด้านวิชาการและด้านทั่ว ๆ ไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชนิดา ทองมีเหลือ และคณะ (2550) ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยทางจิต ได้แก่ เอกลักษณ์แห่งตน ลักษณะมุ่งอนาคต และปัจจัยทางสังคม ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล และสัมพันธภาพระหว่างเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตสาธารณะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พรพรหม พรรดพวก (2550) ศึกษาเรื่องปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ในสหวิทยาเขตกรุงเทพมหานครตะวันออก กรุงเทพมหานคร พบว่า ตัวแปรการรับรู้ความสามารถของตน การคล้อยตามผู้อื่นสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย สามารถร่วมกันทำนายจิตสาธารณะ ได้ร้อยละ 48.20

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน พบว่า การที่นักเรียนได้คบหาบุคคล และทำให้นักเรียนประพฤติตนตามการกระทำของเพื่อน การยอมรับและปฏิบัติตามพฤติกรรมของกลุ่มทั้งในด้านดีและไม่ดี รวมทั้งรับเอาค่านิยม ความเชื่อ และเจตคติของกลุ่มมาเป็นของตนเอง และเนื่องจากเพื่อนมีอิทธิพลอย่างมาก สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้ความหมายของสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน หมายถึง ความผูกพัน ความรู้สึก ที่ดี การแสดงออกและการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับผู้อื่นและสังคมที่เกิดขึ้นระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

5. ปัจจัยด้านสังคม หมายถึง คุณลักษณะและพฤติกรรมของบุคคลในสังคมที่เกี่ยวข้องกับการให้ความช่วยเหลือ การเสียสละและการเอาใจใส่ในการพัฒนาสังคม วัตถุประสงค์ได้คือ ความเป็นแบบอย่างจากบุคคลสำคัญและการรับข่าวสารจากสื่อมวลชน

5.1 ความเป็นแบบอย่างจากบุคคลสำคัญ

บุคคลในสังคมเป็นปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมของนักเรียน สังคมและชุมชนมีส่วนในการสร้างจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมของนักเรียน โดยการเป็นแบบอย่างที่ดีให้การสนับสนุนผู้ที่มีคุณธรรม สร้างกฎหมายเอื้อต่อคุณธรรม เพื่อพัฒนาเป็นสังคมที่เข้มแข็ง ตลอดจนร่วมกันรับผิดชอบและช่วยเหลือบุคคลในสังคม (ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัจจร, 2543; กรมวิชาการ, 2539)

แบนดูรา (Bandura, 1977; 1986) มีความเชื่อว่าอิทธิพลที่มีผลต่อการแสดงพฤติกรรมของบุคคล คือ การที่นักเรียนได้เห็นพฤติกรรมของบุคคลอื่นอันเป็นต้นแบบของสังคม ได้แก่ ผู้นำประเทศ ศิลปิน ดารา และบุคคลสาธารณะ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546) ให้ความหมาย บุคคล หมายถึง คน ส่วนคำว่า สำคัญ หมายถึง เป็นพิเศษกว่าธรรมดา ดังนั้นคำว่า บุคคลสำคัญน่าจะหมายถึง คนที่มีลักษณะพิเศษมากกว่าบุคคลทั่วไป

ปรารธนา กระแสสินธุ์ (2544) ให้ความหมาย บุคคลสำคัญทางสังคม หมายถึง บุคคลที่เด็กนึกถึงและให้ความสำคัญเป็นลำดับแรกเมื่อเกิดเหตุการณ์ขึ้นกับเด็ก

สวนา พรพัฒน์กุล (2525, หน้า 2-7) กล่าวว่า บุคคลที่เด็กจะเลียนแบบนั้นเริ่มต้นจากคนใกล้ชิดที่สุดแล้วค่อย ๆ ห่างออกไปจากตัวเด็กตามพัฒนาการทางสังคม ซึ่งสามารถแบ่งออกได้ดังนี้

1. เลียนแบบจากพ่อแม่และครู ในช่วงที่เด็กเริ่มเลียนแบบได้ เด็กจะเลียนแบบบุคคลใกล้ชิดที่สุด คือ พ่อ แม่ ซึ่งมีความหมายถึงผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องดูแลเด็กแทนพ่อแม่ด้วย เมื่อเด็กเติบโตขึ้น เด็กไปโรงเรียนใช้เวลาครึ่งหนึ่งของชีวิตในแต่ละวันอยู่กับครู ดังนั้นความสำคัญของครู

ในการเป็นตัวแบบจึงพอ ๆ กับพ่อแม่ ผู้ปกครองและครูจึงควรเป็นตัวแบบที่ดี แต่ต้องไม่แสวงแสดงบทบาทของตัวแบบให้แก่เด็ก

2. เลียนแบบจากตัวแบบที่เด็กชอบ จะต้องเป็นตัวแบบที่ก่อให้เกิดความพอใจแก่เด็ก อาจเป็นเพื่อนและบุคคลอื่น ๆ ที่แวดล้อมเขาอยู่

3. เลียนแบบจากตัวแบบที่ตรงกับความสนใจ การเลียนแบบจะเกิดขึ้นเมื่อตัวแบบนั้นตรงความสนใจ

4. เลียนแบบจากผู้กล้าหาญ ไม่ว่าจะเป็นเด็กหญิงหรือเด็กชายย่อมจะมีผู้กล้าหาญที่ตนยกย่อง และพอใจจะเลียนแบบตาม ตัวแบบอาจมาจากเรื่องจริงหรือไม่จริงก็ได้

5. เลียนแบบจากตัวละคร ซึ่งเป็นตัวละครในนิยาย ภาพยนตร์ และในโทรทัศน์ จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเป็นแบบอย่างจากบุคคลสำคัญพบว่า การที่นักเรียนได้เห็นพฤติกรรมของบุคคลที่มีบทบาทในสังคม เช่น ผู้นำประเทศ ศิลปิน ดารา บุคคลสาธารณะ ให้การช่วยเหลือ เสียสละต่อผู้อื่นและสังคม ตลอดจนการมุ่งมั่นในการแก้ปัญหาของสังคม มีผลต่อพฤติกรรมจิตสาธารณะ สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้ความหมายของความเป็นแบบอย่างจากบุคคลสำคัญ หมายถึง การที่นักเรียนได้เห็นพฤติกรรมของบุคคลที่มีบทบาทในสังคม เช่น ผู้นำประเทศ ศิลปิน ดารา บุคคลสาธารณะ ให้การช่วยเหลือเสียสละต่อผู้อื่นและสังคม ตลอดจนการมุ่งมั่นในการแก้ปัญหของสังคม

5.2 การรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546) สื่อมวลชน หมายถึง สื่อกลางที่นำข่าวสาร สาร และเนื้อหาสาระทุกประเภทไปสู่มวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และภาพยนตร์

สื่อมวลชน เป็นเครื่องมือสำคัญและมีส่วนในการขัดเกลาทางสังคมในด้านต่าง ๆ ได้แก่ คุณค่า ความเชื่อ แบบอย่างความประพฤติ จิตสำนึกที่ถูกต้องให้แก่คนในสังคม นอกจากนี้ สื่อมวลชนยังมีส่วนในการขัดเกลาทางสังคมโดยการช่วยสอนในด้านต่าง ๆ เช่น บทบาทการอยู่ในสังคม การสร้างค่านิยม ทศนคติ และกำหนดบรรทัดฐานของพฤติกรรม (ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัจจร, 2543; สื่อพลัง, 2542; สุพจน์ ทราญแก้ว, 2546)

แบนดูรา (Bandura, 1986) มีความเชื่อว่าการเรียนรู้ส่วนใหญ่ของคนเรานั้น เกิดขึ้นจากตัวแบบ ซึ่งตัวแบบสัญลักษณ์ (Symbolic model) ที่นำเสนอผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ การ์ตูนหรือหนังสืออนินยานั้น นับวันจะมีอิทธิพลต่อมนุษย์มากขึ้น มนุษย์ทุกวัยเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ มากมายทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมผ่านสื่อเหล่านี้ สิ่งที่เป็นรูปธรรม ได้แก่ ทรงผมหรือกิริยาอาการที่แปลกใหม่ และที่เป็นนามธรรม ได้แก่ เจตคติ และค่านิยมต่าง ๆ ซึ่งตัวแบบเหล่านี้ทำหน้าที่

ในการสร้างพฤติกรรมใหม่ หรือเสริมสร้างพฤติกรรมที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น และทำหน้าที่ยับยั้งการเกิดพฤติกรรมในกรณีที่มีผู้สังเกตเห็นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชนพบว่า การรับข่าวสารของนักเรียนที่แตกต่างกันทำให้เกิดการเลียนแบบ ส่งผลให้มีพฤติกรรมที่แตกต่างกันไป ในการรับข่าวสาร เก็บจำข่าวสาร กระทำและการจูงใจ การมีตัวแบบภาพผ่านสื่อต่าง ๆ คือ วิทยุ โทรทัศน์ วิทยุทัศน์ หนังสือ นั้นมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ให้ความหมายของ การรับข่าวสารจากสื่อมวลชน หมายถึง พฤติกรรมเลียนแบบจากการรับข่าวสารจากสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ ได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อจิตสาธารณะมีดังนี้ ปัจจัยด้านนักเรียน ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านโรงเรียน/ ครู ปัจจัยด้านเพื่อน และปัจจัยด้านสังคม/ชุมชน โดยปัจจัยทั้ง 5 ด้านมีความสัมพันธ์ต่อกันที่จะหล่อหลอมบุคคลให้เกิดจิตสาธารณะซึ่งเป็นพฤติกรรมที่สังคมต้องการต่อไป

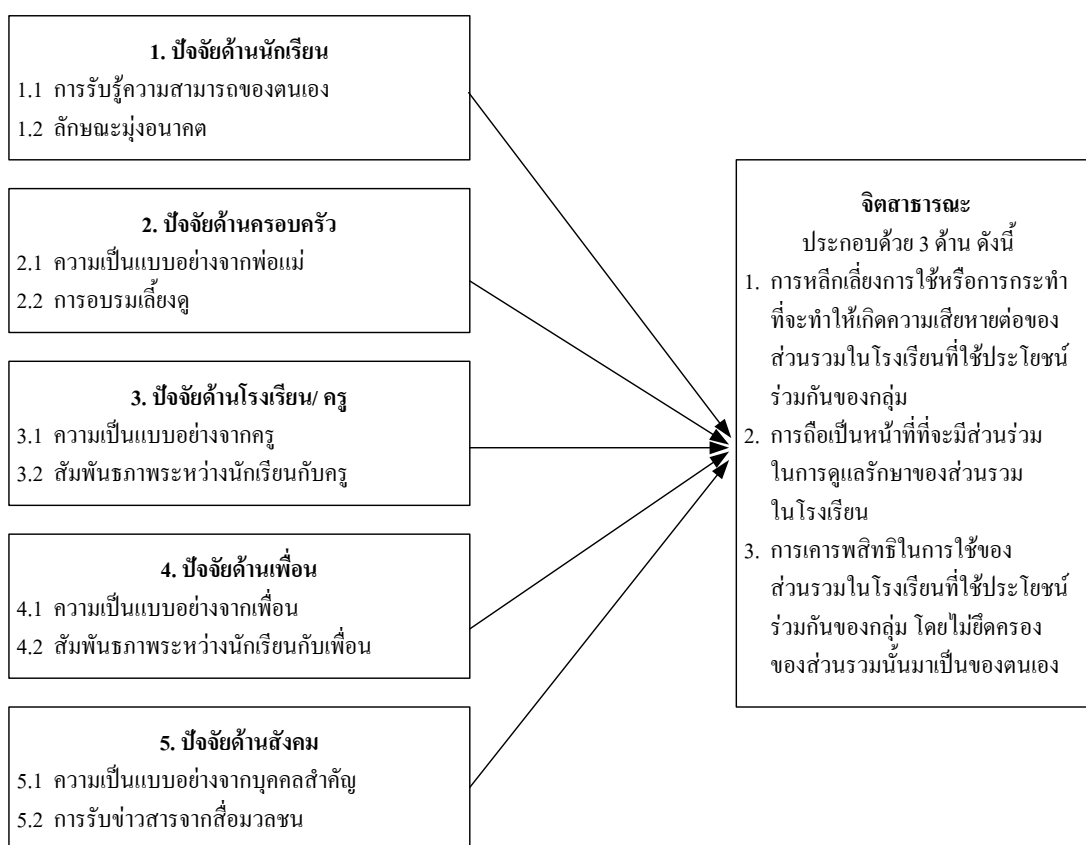
จากแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของ แบนดูรา (Bandura, 1986) ที่กล่าวว่า พฤติกรรมของบุคคลมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันระหว่างปัจจัยด้านบุคคล และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม โดยเชื่อว่าปัจจัยทั้ง 3 มีลักษณะร่วมกำหนดซึ่งกันและกัน ซึ่งทิศทางของการแสดงพฤติกรรมขึ้นอยู่กับความคิด ความเชื่อ ความรู้สึก เป้าหมาย ความตั้งใจ และการรับรู้ตนเองของบุคคล นอกจากนี้ยังพบว่า ความคาดหวัง ความเชื่อ อารมณ์ และความสามารถทางสติปัญญาของบุคคลสามารถเปลี่ยนแปลง และพัฒนาตามอิทธิพลทางสังคมที่ให้ข้อมูลผ่านตัวแบบ การสอน และการชักจูงทางสังคม โดยตัวแบบที่มีอิทธิพลต่อบุคคลและพฤติกรรมของบุคคล สามารถจำแนกได้เป็น ปัจจัยด้านนักเรียน ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านโรงเรียน/ ครู ปัจจัยด้านเพื่อน และปัจจัยด้านสังคม/ ชุมชน ซึ่งแต่ละคนจะตอบสนองต่อสิ่งเร้าต่างกันตามสภาพแวดล้อมทางสังคม ลักษณะทางกายภาพของบุคคล นอกจากนี้การกำกับตนเอง และการรับรู้ความสามารถของตนเองก็มีผลต่อพฤติกรรมของบุคคล แต่แบนดูราได้ให้แนวคิดเพิ่มเติมว่าปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม และพฤติกรรมมีความสัมพันธ์กันก็จริง แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าทั้งสามปัจจัยจะมีอิทธิพลในการกำหนดซึ่งกันและกันอย่างเท่าเทียมกัน บางปัจจัยอาจมีอิทธิพลมากกว่าอีกบางปัจจัย และอิทธิพลของปัจจัยทั้งสามนั้น ไม่ได้เกิดขึ้นพร้อม ๆ กัน ต้องอาศัยเวลาในการที่ปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งจะมีผลต่อการกำหนดปัจจัยอื่น ๆ

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้น สามารถนำมาวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะได้คือ ปัจจัยด้านนักเรียน ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านโรงเรียน/ ครู ปัจจัยด้านเพื่อน และปัจจัยด้านสังคม ดังรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะ

นักวิชาการ/ นักวิจัย	ปัจจัยด้านนักเรียน		ปัจจัยด้านครอบครัว		ปัจจัยด้านโรงเรียน/ ครู		ปัจจัยด้านเพื่อน		ปัจจัยด้านสังคม	
	การรับรู้ความสามารถของตนเอง	ลักษณะมุ่งอนาคต	ความเป็นแบบอย่างจากพ่อแม่	การอบรมเลี้ยงดู	ความเป็นแบบอย่างจากครู	สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู	ความเป็นแบบอย่างจากเพื่อน	สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน	ความเป็นแบบอย่างจากบุคคลสำคัญ	การรับข่าวสารจากสื่อมวลชน
ชาย โพธิ์สิตา (2540)			✓	✓	✓					
มัลลิกา มัติโก (2541)			✓	✓	✓					
สุนันท์ ปรีชาชัยสุรัตน์ (2542)		✓								
ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัจจร (2543)									✓	✓
สุวิมล ว่องวานิช			✓	✓	✓					
และนงลักษณ์ วิรัชชัย (2543)										
ชนะศึก นิษานนท์ (2544)				✓	✓					✓
หฤทัย ออาจปฐ (2544)	✓									
อัจฉรา โคมแจ่ม (2544)								✓		
กมณา วัชรานินทร์ (2546)				✓						
โกศล มีความดี (2547)	✓									
สุภัทรา ภูษิตรัตนาวลี (2547)			✓		✓		✓		✓	
ปฏิมากร ศิริเดชะ (2549)				✓	✓					
อรพินทร์ ชูชม และคณะ (2549)							✓			
ธนิดา ทองมีเหลือ และคณะ (2550)		✓		✓				✓		
พรพรหม พรคพวก (2550)	✓					✓		✓		
เจษฎา หนูรุ่น (2551)		✓								
ขนิดา นันทะวัน (2554)		✓								
Ma et al. (2000)			✓			✓				
Ma (2003)							✓			
Keer (2003)				✓						
รวม	3	4	5	8	6	2	3	3	2	2

จากแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของ แบนดูรา (Bandura, 1986) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำมาใช้ในการกำหนดเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะ โดยเลือกใช้ตัวแปรที่มีนักวิชาการและนักวิจัยได้กล่าวไว้ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปนำมาสรุปเป็นตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะ ได้แก่ การรับรู้ความสามารถของตนเอง ลักษณะมุ่งอนาคต ความเป็นแบบอย่างจากพ่อแม่ การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ความเป็นแบบอย่างจากครู สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ความเป็นแบบอย่างจากเพื่อน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ความเป็นแบบอย่างจากบุคคลสำคัญ และการรับข่าวสารจากสื่อมวลชน และสามารถเขียนเป็นโมเดลได้ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 โมเดลปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะที่ได้จากการทบทวนเอกสาร

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ซึ่งเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระหรือตัวแปรต้น

ที่ทำหน้าที่พยากรณ์ตั้งแต่ 2 ตัวขึ้นไป กับตัวแปรตาม 1 ตัว ในการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณนั้น จะต้องหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple correlation coefficient) เพื่อให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระหรือตัวแปรต้นกับตัวแปรตามว่ามีความสัมพันธ์กันเช่นใด สำหรับการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ จะต้องหาสมการถดถอยเพื่อใช้ในการพยากรณ์ของตัวแปรตาม (Y) และหาค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน รวมทั้งค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple correlation) เพื่อหาความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงที่เป็นไปได้สูงสุดระหว่างตัวแปรอิสระหรือตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2553)

จุดมุ่งหมายของการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ คือ การสร้างสมการเชิงเส้น (เส้นตรง) เพื่อพยากรณ์ตัวแปรเกณฑ์ (ตัวแปรตาม) โดยใช้กลุ่มตัวอย่างพยากรณ์ (ตัวแปรต้น) รวมทั้งมีการหาตัวแปรพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์ตัวแปรเกณฑ์ที่ดีที่สุด

ลักษณะของข้อมูล

ตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ตัวแปรพยากรณ์ (ตัวแปรต้น) ตั้งแต่ 2 ตัวขึ้นไป และตัวแปรเกณฑ์ (ตัวแปรตาม) จำนวน 1 ตัวแปร ลักษณะของข้อมูลของตัวแปรพยากรณ์จะวัดในระดับมาตราอันตรภาคขึ้นไป หรือตัวทวิ (0, 1) หรือตัวแปรหุ่น (Dummy variable) ส่วนตัวแปรเกณฑ์หรือตัวแปรตามวัดในระดับมาตราอันตรภาคขึ้นไป เช่นเดียวกัน

หลักเบื้องต้นของการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ในการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณมีความแตกต่างจากการวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย โดยจะมีตัวแปรต้นมากกว่า 1 ตัวขึ้นไป ทั้งนี้เพราะในโลกของความเป็นจริง จะมีตัวแปรที่สามารถทำนายหรือพยากรณ์ตัวแปรอื่น ๆ ได้มากกว่าหนึ่งตัวแปร จึงทำให้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณสามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากกว่า ซึ่งการวิเคราะห์แบบนี้นอกจากจะพิจารณาว่าตัวแปรต้นหลายตัวน่าจะมีอิทธิพลต่อตัวแปรตามแล้วยังพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นที่มีต่อกันด้วย ในทางคณิตศาสตร์การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณมีสมการดังนี้

$$\hat{Y} = a + b_1X_1 + b_2X_2 + b_3X_3 + \dots + b_kX_k$$

เมื่อ \hat{Y} แทน คะแนนของตัวแปรเกณฑ์ที่ได้จากการพยากรณ์โดยตัวพยากรณ์

$$X_1, X_2, X_3, \dots, X_k$$

b_i แทน สัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ที่ i

X_i แทน คะแนนของตัวพยากรณ์ที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลตัวที่ i

a แทน ค่าคงที่ (Y-intercept)

นอกจากนั้นจะต้องทดสอบนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ทดสอบนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์การถดถอย และทดสอบนัยสำคัญของตัวแปรที่เพิ่มเข้ามาในสมการถดถอย

ในการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ สิ่งที่ต้องการหา คือ

1. สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ

2. สมการถดถอยพหุคูณ

3. ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์

1. สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple correlation coefficient)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple correlation coefficient) เป็นสถิติที่ใช้ในการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นตั้งแต่ 2 ตัวขึ้นไป กับตัวแปรตาม 1 ตัว เขียนแทนด้วยสัญลักษณ์ คือ R หรือ $R_{Y \dots 12 \dots k}$ มีความหมายว่าเป็นค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวแปรตาม Y กับกลุ่มตัวแปรต้น ตั้งแต่ตัวที่ 1 ถึงตัวที่ k ดังนั้น ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณจึงช่วยให้ทราบถึงความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงที่เป็นไปได้สูง ระหว่างกลุ่มตัวแปรต้นหลายตัวกับตัวแปรตาม 1 ตัว

ข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์สหสัมพันธ์พหุคูณ

ข้อตกลงเบื้องต้นในการวิเคราะห์สหสัมพันธ์พหุคูณ มี 3 ประการที่สำคัญ คือ

1. คะแนน Y มีการแจกแจงเป็นโค้งปกติทุกค่าของ X ไม่ว่า X จะกระจายเป็นโค้งปกติหรือไม่ก็ตาม เพราะเกี่ยวกับการทดสอบนัยสำคัญที่ต้องใช้การทดสอบ F หรือ t

2. คะแนน Y มีความแปรปรวนเท่ากันที่แต่ละจุด X

3. ความคลาดเคลื่อนจากการทำนาย (e) มีการแจกแจงเป็นแบบปกติ และเป็นความคลาดเคลื่อนแบบสุ่ม (Random) และมีความแปรปรวนเท่ากันทุกจุดของ X

การหาค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ

การคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ในกรณีที่มีตัวพยากรณ์ตั้งแต่ 2 ตัวขึ้นไปได้แก่

$$R_{Y \dots 12 \dots k} = \sqrt{\beta_1 r_{y1} + \beta_2 r_{y2} + \dots + \beta_k r_{yk}}$$

เมื่อ $R_{y..12..k}$ แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่าง
ตัวแปรเกณฑ์ (Y) กับตัวพยากรณ์ตัวที่ 1 ถึง k ตามลำดับ
 $\beta_1, \beta_2, \dots, \beta_k$ แทน สัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ที่ 1 ถึง k
ตามลำดับ
 $r_{y1}, r_{y2}, \dots, r_{yk}$ แทน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่าง
ตัวแปรเกณฑ์ (Y) กับตัวพยากรณ์ที่ 1 ถึง k ตามลำดับ

การทดสอบนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ

หลังจากการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณแล้ว จะต้องมีการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติเพื่อตรวจสอบว่า ตัวพยากรณ์ทุกตัวรวมกันมีความสัมพันธ์กับตัวแปรเกณฑ์อย่างเชื่อมั่นหรือไม่ สถิติที่ใช้ในการทดสอบนัยสำคัญคือ สถิติทดสอบเอฟ (F-test) มีสูตร ดังนี้

$$F = \left(\frac{n-k-1}{k} \right) \left(\frac{R^2}{1-R^2} \right) \quad df_1 = k, \quad df_2 = n-k-1$$

เมื่อ F แทน ค่าสถิติที่มีการแจกแจงแบบเอฟ
R แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
n แทน จำนวนข้อมูล (คู่)
k แทน จำนวนตัวพยากรณ์

2. สมการถดถอยพหุคูณ

เมื่อทำการศึกษาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณแล้วมีผลปรากฏว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณมีนัยสำคัญทางสถิติ นั้นหมายความว่า ตัวพยากรณ์ทุกตัวรวมกันมีความสัมพันธ์กับตัวแปรเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ หรือมีความสัมพันธ์กันจริง ซึ่งสามารถนำไปสร้างสมการถดถอยพหุคูณ (Multiple regression equation) หรือสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

2.1 สมการถดถอยพหุคูณในรูปคะแนนดิบหรือสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณจะทำให้ได้สมการพยากรณ์เชิงเส้น (เส้นตรง)
ในรูปคะแนนดิบ ดังนี้

$$\hat{Y} = a + b_1X_1 + b_2X_2 + b_3X_3 + \dots + b_kX_k$$

เมื่อ \hat{Y} แทน คะแนนของตัวแปรเกณฑ์ที่ได้จากการพยากรณ์โดยตัวพยากรณ์

$$X_1, X_2, X_3, \dots, X_k$$

b_i แทน สัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ที่ i

X_i แทน คะแนนของตัวพยากรณ์ที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลตัวที่ i

a แทน ค่าคงที่ (Y-intercept)

2.2 สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

ถ้าคะแนนพยากรณ์ทุกตัวเปลี่ยนเป็นรูปคะแนนมาตรฐานและต้องการจะพยากรณ์ในรูปของคะแนนมาตรฐานแล้วสมการพยากรณ์จะเขียนได้ดังนี้

$$\hat{Z} = \beta_1 Z_1 + \beta_2 Z_2 + \beta_3 Z_3 + \dots + \beta_k Z_k$$

เมื่อ \hat{Z} แทน คะแนนพยากรณ์ในรูปของคะแนนมาตรฐานของตัวแปรเกณฑ์ (ตัวแปรตาม)

$\beta_1, \beta_2, \dots, \beta_k$ แทน ค่าน้ำหนักเบต้า หรือสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปของคะแนนมาตรฐานของตัวแปรพยากรณ์ ตัวที่ 1 ถึงตัวที่ k ตามลำดับ

Z_1, Z_2, \dots, Z_k แทน คะแนนมาตรฐานของตัวพยากรณ์ (ตัวแปรต้น) ตัวที่ 1 ถึง ตัวที่ k ตามลำดับ

k แทน จำนวนของตัวพยากรณ์

จากสูตรนี้ต้องคำนวณหาค่า β_i ทุกตัว β_i คำนี้อาจคำนวณได้จากสูตร

$$\beta_i = \frac{S_i}{S_y} b_i$$

เมื่อ β_i แทน ค่า Beta weight

S_i แทน ค่า Standard deviation ของตัวพยากรณ์

b_i แทน ค่าน้ำหนักของคะแนนดิบ

S_y แทน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรเกณฑ์ (Y)

ค่าน้ำหนักเบต้า มีหน่วยเป็นคะแนนมาตรฐาน ค่า β จะเป็นค่าคงที่แสดงว่า เมื่อตัวพยากรณ์ (X) ตัวนั้นเปลี่ยนไป 1 หน่วยคะแนนมาตรฐาน จะทำให้ค่าตัวแปรเกณฑ์ (ตัวแปรตาม) เปลี่ยนไป β หน่วยคะแนนมาตรฐาน

3. ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ (Standard error of estimate)

การคำนวณเพื่อหาค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานการพยากรณ์ เขียนแทนด้วยสัญลักษณ์ SE_{est} เป็นค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของส่วนที่เหลือ (Residual) หรือค่า d_i ซึ่งคำนวณได้จากสูตร

$$d_i = Y - \hat{Y}$$

เมื่อ Y แทน คะแนนจริงของตัวแปรเกณฑ์

\hat{Y} แทน คะแนนพยากรณ์ของตัวแปรเกณฑ์

ถ้าหาก Y และค่า \hat{Y} ไม่เท่ากัน แสดงว่ามีความคลาดเคลื่อนเกิดขึ้น และถ้าหาก Y และค่า \hat{Y} มีค่าแตกต่างกันมาก หมายความว่า ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ก็จะมีค่ามาก และถ้าใกล้เคียงกัน ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ก็จะมีค่าน้อย สูตรในการคำนวณเป็นดังนี้

$$SE_{est} = \sqrt{\frac{SS_{res}}{n-k-1}}$$

เมื่อ SE_{est} แทน ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์

SS_{res} แทน ผลรวมของกำลังสองของส่วนที่เหลือ ($\sum d_i^2$)

n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

k แทน จำนวนตัวพยากรณ์หรือตัวแปรต้น

ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย

ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย เขียนแทนด้วยสัญลักษณ์ SE_{b_i} สามารถคำนวณได้จากสูตร ดังนี้

$$SE_{b_i} = \sqrt{\frac{SS_{est}^2}{SS_{x_i}(1-R_i^2)}}$$

เมื่อ SE_{b_i} แทน ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของของสัมประสิทธิ์การถดถอยของ b_i

SS_{est}^2 แทน กำลังสองของความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์

SS_{xi} แทน ผลรวมกำลังสองของความเบี่ยงเบนของตัวแปรพยากรณ์ตัวที่ i

R_i^2 แทน กำลังสองของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวพยากรณ์ตัวที่ i ซึ่งจะใช้เป็นตัวแปรตามกับตัวแปรพยากรณ์อื่น ๆ ที่เหลือ

การคัดเลือกตัวแปรเพื่อการพยากรณ์

วิธีคัดเลือกตัวแปรพยากรณ์เข้าสู่สมการถดถอยมีอยู่หลายวิธี เช่น

1. การวิเคราะห์การถดถอยแบบปกติ (Enter regression)
2. การวิเคราะห์การถดถอยแบบคัดเลือกออก (Remove regression)
3. การวิเคราะห์การถดถอยแบบเดินหน้า (Forward regression)
4. การวิเคราะห์การถดถอยแบบถดถอยหลัง (Backward regression)
5. การวิเคราะห์การถดถอยแบบขั้นบันได (Stepwise regression)
6. การวิเคราะห์การถดถอยแบบมาตรฐาน (Simultaneous regression)
7. การวิเคราะห์การถดถอยแบบขั้นตอนระดับลดหลั่น (Hierarchical stepwise

regression)

การวิเคราะห์การถดถอยแบบขั้นตอนระดับลดหลั่น (Hierarchical stepwise regression)

การวิเคราะห์การถดถอยแบบขั้นตอนระดับลดหลั่นเป็นการใช้กรอบแนวคิดสำหรับการวิจัยเป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวแปร โดยอาศัยการวิเคราะห์แบบนำเข้า (Enter selection) ในการคัดเลือกตัวแปรตามลำดับก่อนหลัง ซึ่งการจะดำเนินการแบบนี้ได้นักวิจัยจะต้องมีการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นอย่างดี เพื่อสร้างกรอบแนวคิดที่มีหลักฐานสนับสนุนสมการถดถอยที่ได้จากการวิเคราะห์ด้วยวิธีการนี้ จะทำให้ได้สมการถดถอยที่ถูกต้องตามทฤษฎี และมีความสัมพันธ์กับกรอบแนวคิดการวิจัยที่วางไว้ เนื่องจากวิธีการวิเคราะห์นี้กำหนดให้นักวิจัยสามารถนำตัวแปรเข้าสู่สมการทำนายได้ที่ละขั้น ทำให้นักวิจัยเห็นปรากฏการณ์ที่แท้จริงของตัวแปรตามกรอบแนวคิด โดยวิธีการคือจะมีตัวแปรอิสระจำนวนหนึ่งที่แบ่งออกเป็นชุด ๆ แต่ละชุดอาจมีจำนวนตัวแปรไม่เท่ากันได้ ตัวแปรในแต่ละชุดเป็นตัวแปรในเรื่องเดียวกัน ในขั้นต่อมาต้องตัดสินใจว่าต้องการจะเอาตัวแปรอิสระชุดใดเข้าไปก่อน ชุดใดเข้าไปเป็นชุดที่สองร่วมกับชุดแรก และชุดใดเป็นชุดสุดท้ายที่จะเข้าไปรวมกับชุดอื่น ๆ ที่ได้เข้าไปแล้ว ในการเรียงอันดับการเพิ่มตัวแปรอิสระทีละชุดขึ้นอยู่กับแนวคิดและความต้องการของผู้วิจัย

เงื่อนไขของการวิเคราะห์การถดถอยแบบขั้นตอนระดับลดหลั่น

ก. ตัวแปรตามเป็นตัวแปรเชิงปริมาณ คือ มีการวัดระดับช่วงหรืออัตราส่วน

ข. ตัวแปรอิสระเป็นตัวแปรเชิงปริมาณ และมีการวัดระดับช่วงหรืออัตราส่วน

หรือมีค่าเป็น 1, 0

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์การถดถอยแบบขั้นตอนระดับลดหลั่น (Hierarchical stepwise regression) ซึ่งเป็นเทคนิคการวิเคราะห์หลายตัวแปรเทคนิคหนึ่งที่น่าสนใจมาก เพราะมีการจำแนกกลุ่มของตัวแปรอิสระเป็นกลุ่ม ๆ ตามที่นักวิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วจึงคัดเลือกตัวแปรใส่เข้าไปในสมการตามลำดับก่อนหลังของตัวแปรตามกรอบแนวคิดสำหรับการวิจัย ซึ่งส่งผลให้การวิเคราะห์ข้อมูลมีความตรงสูง ได้สมการถดถอยที่ถูกต้องตามทฤษฎี และมีโมเดลการวิจัยกับโมเดลการวิเคราะห์เป็นแบบเดียวกันเมื่อเทียบกับการวิเคราะห์ถดถอยปกติ และการวิเคราะห์ถดถอยแบบขั้นตอน โดยให้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เป็นตัวคัดเลือก (วิจัยวุฒิ อยู่ในศิลป, 2556, หน้า 28-38) ประกอบกับการวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการปลูกฝังพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียน พบว่าสิ่งที่มีอิทธิพลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนนั้นมีหลายปัจจัย และแต่ละปัจจัยมีความสัมพันธ์กัน ผู้วิจัยได้คัดเลือกตัวแปรอิสระจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้ 12 ตัวแปร และจำแนกเป็นกลุ่ม ๆ ได้ทั้งหมด 5 ด้าน คือ ปัจจัยด้านนักเรียน ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านโรงเรียน/ ครู ปัจจัยด้านเพื่อน และปัจจัยด้านสังคม แล้วจึงคัดเลือกตัวแปรแต่ละด้านใส่เข้าไปในสมการตามลำดับ ตามกรอบแนวคิดการวิจัย โดยนำปัจจัยด้านนักเรียนเข้าเป็นลำดับที่ 1 ปัจจัยด้านครอบครัว เป็นลำดับที่ 2 ปัจจัยด้านโรงเรียน/ ครู และปัจจัยด้านเพื่อน เป็นลำดับที่ 3 และปัจจัยด้านสังคม เป็นลำดับสุดท้าย จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์สมการถดถอย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive research) ใช้วิธีดำเนินการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ เป็นการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตในภาคตะวันออก มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยกับจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อสร้างสมการทำนายความเป็นผู้มีจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นและเพื่อศึกษาปรากฏการณ์เชิงตัวแปรที่สามารถทำนายความเป็นผู้มีจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น วิธีดำเนินการวิจัยแยกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ และตอนที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ มีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตในภาคตะวันออก ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 2 โรงเรียน มีประชากรทั้งสิ้น 949 คน จำแนกเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 296 คน (10 ห้องเรียน) นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 326 คน (11 ห้องเรียน) และนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 327 คน (11 ห้องเรียน) รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนประชากรของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตในภาคตะวันออก

ชื่อโรงเรียน	มัธยมศึกษาปีที่ 1		มัธยมศึกษาปีที่ 2		มัธยมศึกษาปีที่ 3		รวม (คน)
	จำนวน ห้อง	จำนวน นักเรียน	จำนวน ห้อง	จำนวน นักเรียน	จำนวน ห้อง	จำนวน นักเรียน	
โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา	7	204	7	219	7	218	641
โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ โครงการการศึกษาพหุภาษา ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา	3	92	4	107	4	109	308
รวมทั้งหมด	10	296	11	326	11	327	949

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตในภาคตะวันออก ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 282 คน จำแนกเป็น นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 92 คน (4 ห้องเรียน) นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 98 คน (4 ห้องเรียน) และนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 92 คน (4 ห้องเรียน) ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster random sampling) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นที่ 1 สํารวจข้อมูลประชากรของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตในภาคตะวันออก ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 แล้วจัดทำกรอบการสุ่ม (Sampling frame) ดังตารางที่ 3

ขั้นที่ 2 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จากการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการของ Cohen ด้วยโปรแกรม G*Power version 3.1.6 ที่ระดับความเชื่อมั่น .05, Effect size $f^2 = 0.15$, power $(1-\beta) = 0.95$ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 184 คน แต่จากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยพิจารณาจากวัตถุประสงค์ของการวิจัยตามแนวคิดของบอลเลน (Bollen, 1989 อ้างถึงใน นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) เสนอว่า ขนาดของกลุ่มตัวอย่างควรพิจารณาควบคู่ไปกับจำนวนพารามิเตอร์อิสระที่ต้องการประมาณค่า ถ้ามีจำนวนมากควรจะต้องมีขนาดของกลุ่มตัวอย่างเพิ่มมากขึ้นด้วย และแนวคิดของ ชูเมคเกอร์และโลแมกซ์ แฮร์แบล็ค บาบีน และแอนเดอร์สัน (Schumacker & Lomax, 1996; Hair, Black, Babin, & Anderson, 2010 อ้างถึงใน นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) ได้เสนอแนะกฎแห่งความชัดเจน (Rule of thumb) ที่นักสถิติวิเคราะห์ตัวแปรพหุใช้กันอย่างแพร่หลาย คือ ใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 10-20 คน ต่อตัวแปรในการวิจัยหนึ่งตัวแปร ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ใช้ตัวแปรอิสระจำนวน 12 ตัวแปร ดังนั้นจึงได้กลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำจำนวน 240 คน

ขั้นที่ 3 ทำการสุ่มห้องเรียนแต่ละระดับชั้น ด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster random sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling unit)

จากการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 240 คน แต่เนื่องจากผู้วิจัยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม และเพื่อความถูกต้องของข้อมูลยิ่งขึ้นจึงเก็บข้อมูลจริงจากนักเรียน 360 คน และได้แบบสอบถามกลับมาและสมบูรณ์จำนวน 282 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 78.33 ซึ่งยังถือว่าสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำ

ตารางที่ 4 จำนวนกลุ่มตัวอย่างของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตในภาคตะวันออก

ชื่อโรงเรียน	ระดับชั้น/ ห้องเรียน	จำนวนนักเรียน แต่ละห้อง	จำนวนแบบสอบถาม ที่สมบูรณ์
โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา	ม.1/1	34	20
	ม.1/4	32	27
	ม.1/5	27	18
	ม.2/2	36	31
	ม.2/3	33	24
	ม.2/7	25	20
	ม.3/1	36	29
	ม.3/6	24	16
โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โครงการการศึกษาพหุภาษา ศูนย์วิจัยและ พัฒนาการศึกษา	ม.1/1	31	27
	ม.2/2	28	23
	ม.3/1	26	24
	ม.3/4	28	23
รวม	12 ห้อง	360 คน	282 ฉบับ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 1 ชุด ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Check list) จำนวน 3 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียน โดยผู้วิจัยพัฒนามาจากแบบสอบถามของ ฉัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์ (2550) ได้ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของจิตอาสาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งสร้างแบบสอบถามโดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ของแบนดูรา (Bandura, 1977) เป็นกรอบในการสร้าง มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามอยู่ระหว่าง .70-.92 ผู้วิจัยทำการคัดเลือกข้อคำถามที่มีความสอดคล้องและครอบคลุมกับนิยามศัพท์เฉพาะ แล้วปรับแก้ข้อความให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 60 ข้อ ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านนักเรียน ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านโรงเรียน/ ครู ปัจจัยด้านเพื่อน และปัจจัยด้านสังคม มีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า 5 ระดับ โดยในแต่ละระดับมีความหมายและเกณฑ์การให้คะแนนแบ่งเป็น 2 กรณี ดังนี้

กรณีที่ 1 ประเภทข้อความที่เป็นเชิงบวก มีความหมายและเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

5	หมายถึง	จริง	นักเรียนเห็นด้วยกับข้อความนั้นมากที่สุด
4	หมายถึง	ค่อนข้างจริง	นักเรียนเห็นด้วยกับข้อความนั้น
3	หมายถึง	ไม่แน่ใจ	นักเรียนมีความคิดเห็นต่อข้อความนั้นในลักษณะเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยเท่ากัน
2	หมายถึง	ค่อนข้างไม่จริง	นักเรียนไม่เห็นด้วยกับข้อความนั้น
1	หมายถึง	ไม่จริง	นักเรียนไม่เห็นด้วยกับข้อความนั้นมากที่สุด

กรณีที่ 2 ประเภทข้อความที่เป็นเชิงลบ มีความหมายและเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

1	หมายถึง	จริง	นักเรียนเห็นด้วยกับข้อความนั้นมากที่สุด
2	หมายถึง	ค่อนข้างจริง	นักเรียนเห็นด้วยกับข้อความนั้น
3	หมายถึง	ไม่แน่ใจ	นักเรียนมีความคิดเห็นต่อข้อความนั้นในลักษณะเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยเท่ากัน
4	หมายถึง	ค่อนข้างไม่จริง	นักเรียนไม่เห็นด้วยกับข้อความนั้น
5	หมายถึง	ไม่จริง	นักเรียนไม่เห็นด้วยกับข้อความนั้นมากที่สุด

สำหรับเกณฑ์การแปลความหมาย คะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.00-5.00 คะแนน

แปลโดยใช้เกณฑ์ดังต่อไปนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 100)

คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
4.50-5.00	มีความเห็นด้วยในระดับสูงมาก
3.50-4.49	มีความเห็นด้วยในระดับสูง
2.50-3.49	มีความเห็นด้วยในระดับปานกลาง
1.50-2.49	มีความเห็นด้วยในระดับต่ำ
1.00-1.49	มีความเห็นด้วยในระดับต่ำที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

โดย ผู้วิจัยพัฒนามาจากแบบสอบถามของ พรพรหม พรรคพวก (2550) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ในสหวิทยาเขตกรุงเทพมหานครวันออกกรุงเทพมหานคร ซึ่งสร้างแบบสอบถามโดยใช้ข้อคำถามประกอบของการมีจิตสำนึกสาธารณะจากคำนิยามความหมายของ ชาย โทธิสิตา (2540) เป็นกรอบในการสร้าง มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .227-.704 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามอยู่ระหว่าง .835-.860 ผู้วิจัยทำการคัดเลือกข้อคำถามที่มีความสอดคล้องและครอบคลุมกับนิยามศัพท์เฉพาะ แล้วปรับแก้ข้อความให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ โดยในแต่ละระดับมีความหมายและเกณฑ์ในการให้คะแนนแบ่งเป็น 2 กรณี ดังนี้

กรณีที่ 1 ประเภทข้อความที่เป็นพฤติกรรมทางบวก มีความหมายและเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

5 หมายถึง มีการปฏิบัติทุกครั้ง	นักเรียนปฏิบัติตามข้อความนั้นทุกครั้ง
4 หมายถึง มีการปฏิบัติบ่อยครั้ง	นักเรียนปฏิบัติตามมากกว่าไม่ปฏิบัติตามข้อความนั้น
3 หมายถึง มีการปฏิบัติเป็นบางครั้ง	นักเรียนปฏิบัติและไม่ปฏิบัติตามข้อความนั้นเท่า ๆ กัน
2 หมายถึง มีการปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง	นักเรียนไม่ปฏิบัติตามมากกว่าปฏิบัติตามข้อความนั้น
1 หมายถึง ไม่เคยปฏิบัติ	นักเรียนไม่เคยปฏิบัติตามข้อความนั้นเลย

กรณีที่ 2 ประเภทข้อความที่เป็นพฤติกรรมทางลบ มีความหมายและเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

1 หมายถึง มีการปฏิบัติทุกครั้ง	นักเรียนปฏิบัติตามข้อความนั้นทุกครั้ง
2 หมายถึง มีการปฏิบัติบ่อยครั้ง	นักเรียนปฏิบัติตามมากกว่าไม่ปฏิบัติตามข้อความนั้น

3 หมายถึง มีการปฏิบัติเป็นบางครั้ง	นักเรียนปฏิบัติและไม่ปฏิบัติตาม ข้อความนั้นเท่า ๆ กัน
4 หมายถึง มีการปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง	นักเรียนไม่ปฏิบัติมากกว่าปฏิบัติตาม ข้อความนั้น
5 หมายถึง ไม่เคยปฏิบัติ	นักเรียนไม่เคยปฏิบัติตามข้อความนั้นเลย

สำหรับเกณฑ์การแปลความหมายพฤติกรรมจิตสาธารณะ คะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง
1.00-5.00 คะแนน แปลโดยใช้เกณฑ์ดังต่อไปนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 100)

คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
4.50-5.00	มีพฤติกรรมจิตสาธารณะอยู่ในระดับสูงมาก
3.50-4.49	มีพฤติกรรมจิตสาธารณะอยู่ในระดับสูง
2.50-3.49	มีพฤติกรรมจิตสาธารณะอยู่ในระดับปานกลาง
1.50-2.49	มีพฤติกรรมจิตสาธารณะอยู่ในระดับต่ำ
1.00-1.49	มีพฤติกรรมจิตสาธารณะอยู่ในระดับต่ำมาก

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดและโครงสร้างของตัวแปรที่ต้องการวัด

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดโครงสร้างของแบบสอบถามในแต่ละมิติ ดังตารางที่ 4 ผู้วิจัยพัฒนาแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียน จากแบบสอบถามของ ธีรณิชากร ศรีบริบูรณ์ (2550) และแบบสอบถามเกี่ยวกับจิตสาธารณะ พัฒนามาจากแบบสอบถามของ พรพรหม พรรคพวก (2550) โดยทำการคัดเลือกข้อคำถามที่มีความสอดคล้องและครอบคลุมกับนิยามศัพท์เฉพาะแล้วนำมาปรับข้อความให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 3 นำแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของข้อคำถาม ความเหมาะสมของปริมาณข้อคำถาม ความชัดเจนของภาษา และรูปแบบของแบบสอบถาม แล้วนำมาปรับปรุง

ขั้นตอนที่ 4 นำแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน โดยแบ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล ด้านจิตวิทยา และผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับนักเรียนและการจัดกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียน ตรวจสอบองค์ประกอบและตัวชี้วัดจิตสาธารณะและคุณภาพของเครื่องมือด้านความตรงเชิงเนื้อหา โดยพิจารณาในเรื่องความครอบคลุมของโครงสร้างของเนื้อหา ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดมุ่งหมายที่ต้องการวัดตรงตามนิยามศัพท์เฉพาะ

ตารางที่ 5 โครงสร้างของแบบสอบถามที่ต้องการวัดในแต่ละมิติ

เนื้อหา	ประเด็นหลัก	จำนวน ข้อ	ประเด็นย่อย	จำนวน ข้อ	ข้อที่
ตอนที่ 1	สถานภาพของผู้ตอบ	3	1.1 สถานภาพทั่วไป	3	1-3
ตอนที่ 2	ปัจจัยด้านนักเรียน	10	2.1 การรับรู้ความสามารถของตนเอง	5	1-5
			2.2 ลักษณะมุ่งอนาคต	5	6-10
	ปัจจัยด้านครอบครัว	20	3.1 ความเป็นแบบอย่างจากพ่อแม่	5	11-15
			3.2 การอบรมเลี้ยงดู	15	16-30
	ปัจจัยด้านโรงเรียน/ครู	10	4.1 ความเป็นแบบอย่างจากครู	5	31-35
			4.2 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู	5	36-40
	ปัจจัยด้านเพื่อน	10	5.1 ความเป็นแบบอย่างจากเพื่อน	5	41-45
			5.2 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน	5	46-50
	ปัจจัยด้านสังคม	10	6.1 ความเป็นแบบอย่างจากบุคคลสำคัญ	5	51-55
			6.2 การรับข่าวสารจากสื่อมวลชน	5	56-60
ตอนที่ 3	จิตสาธารณะของ นักเรียน	30	2.1 การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่ จะทำให้เกิดความเสียหายต่อของส่วนรวม ในโรงเรียนที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม	10	1-10
			2.2 การถือเป็นที่ที่ที่มีส่วนร่วมใน การดูแลรักษาของส่วนรวมในโรงเรียน	10	11-20
			2.3 การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมใน โรงเรียนที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่มโดย ไม่ยึดครองของส่วนรมนั้นมาเป็นของตนเอง	10	21-30
รวมทั้งฉบับ				90	

ขั้นตอนที่ 5 ปรับปรุงข้อคำถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ ภาษาที่ใช้ในแบบสอบถามไม่ชัดเจน มีข้อความปฏิเสธซ้อนปฏิเสธ ข้อคำถามที่ยาวเกินไป ข้อคำถามที่ไม่ตรงกับนิยามศัพท์เฉพาะ และข้อคำถามที่มีความซ้ำซ้อน จากนั้นคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า .50 ขึ้นไป โดย ศิริชัย กาญจนวาสิ (2544) กำหนดว่าเกณฑ์ที่ใช้ตัดสินความตรงเชิงเนื้อหาที่คำนวณได้ต้องมากกว่า .50 ขึ้นไป จึงจะถือได้ว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับข้อความที่จะวัด ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง .60-1.00 (ภาคผนวก ค)

ขั้นตอนที่ 6 นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้ง ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะแล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ”

มหาวิทยาลัยบูรพา จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item total correlation) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ด้วยวิธีการประมาณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) พบว่า แบบสอบถามมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .23-.77 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ มีค่า .90

ตารางที่ 6 ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามจำแนกตามคุณลักษณะที่มุ่งวัด

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	จำนวนข้อ	อำนาจจำแนก	ความเชื่อมั่น
1. ปัจจัยด้านนักเรียน	1.1 การรับรู้ความสามารถของตนเอง	5	.38-.65	.66
	1.2 ลักษณะมุ่งอนาคต	5	.36-.67	.81
2. ปัจจัยด้านครอบครัว	2.1 ความเป็นแบบอย่างจากพ่อแม่	5	.23-.57	.70
	2.2 การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล	5	.29-.65	.82
	2.3 การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน	5	.37-.74	.67
	2.4 การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย	5	.38-.64	.70
3. ปัจจัยด้านโรงเรียน/ครู	3.1 ความเป็นแบบอย่างจากครู	5	.32-.77	.75
	3.2 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู	5	.24-.45	.84
4. ปัจจัยด้านเพื่อน	4.1 ความเป็นแบบอย่างจากเพื่อน	5	.27-.57	.59
	4.2 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน	5	.42-.70	.70
5. ปัจจัยด้านสังคม	5.1 ความเป็นแบบอย่างจากบุคคลสำคัญ	5	.48-.62	.84
	5.2 การรับข่าวสารจากสื่อมวลชน	5	.38-.73	.81
6. พฤติกรรมจิต สาธารณะ	6.1 การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความเสียหายต่อของส่วนรวม ในโรงเรียนที่ใช้ประโยชน์ ร่วมกันของกลุ่ม	10	.44-.64	.56
	6.2 การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวมในโรงเรียน	10	.42-.75	.72
	6.3 การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมในโรงเรียนที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่มโดยไม่ยึดครองของส่วนรมนั้นมาเป็นของตนเอง	10	.32-.73	.70
รวมทั้งฉบับ		90		.90

การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

1. ติดต่อขอความร่วมมือจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยมีจดหมายนำจากภาควิชาการวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์ มหาวิทยาลัยบูรพา
2. จัดเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้พร้อมและเพียงพอกับจำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
3. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2558 ถึงวันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2558
4. เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเสร็จแล้ว นำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ในการตอบ ได้แบบสอบถามจำนวน 282 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 78.33 นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาลงรหัส เพื่อนำไปวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งการวิเคราะห์ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย โดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's correlation coefficient)
3. สร้างสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน เพื่อพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการวิเคราะห์การถดถอยแบบขั้นตอนระดับคดหลั่น (Hierarchical stepwise regression)

ตอนที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อาจารย์ที่รู้จักและเกี่ยวข้องกับนักเรียนกรณีศึกษา คัดเลือกอาจารย์ที่จะสัมภาษณ์แบบเจาะจง จำนวน 4 คน ได้แก่ อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์แนะแนว และอาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับการทำกิจกรรมของนักเรียน เป็นผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์อาจารย์อย่างไม่เป็นทางการ (Informal interview) โดยการตั้งคำถามตามประเด็นที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยมีประเด็นคำถามดังนี้

1. นักเรียนที่มีจิตสาธารณะสูงและต่ำ สามารถรับรู้ความสามารถของตนเองได้ดีเพียงใด มีความมั่นใจในตนเอง กล้าคิดกล้าตัดสินใจเพียงใด แตกต่างกันอย่างไรร
2. นักเรียนที่มีจิตสาธารณะสูงและต่ำ พ่อแม่/ ผู้ปกครอง เลี้ยงดูนักเรียนอย่างไร แตกต่างกันหรือไม่ พ่อแม่ได้เข้ามามีบทบาทในโรงเรียนหรือไม่ มีฐานะครอบครัวเป็นอย่างไร ส่วนใหญ่ให้การสนับสนุนในการทำกิจกรรมหรือไม่ อย่างไร
3. อาจารย์คิดอย่างไรกับบทบาทของสื่อมวลชนในปัจจุบัน มีผลต่อการแสดงพฤติกรรมจิตสาธารณะหรือไม่ นักเรียนที่มีจิตสาธารณะสูงและต่ำ มีการรับข่าวสารเป็นอย่างไร แตกต่างกันหรือไม่

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้แบบสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (Informal interview) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) แล้วนำเสนอโดยวิธีบรรยาย

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยกับ จิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อสร้างสมการทำนายความเป็นผู้มีจิตสาธารณะ ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นและเพื่อศึกษาปรากฏการณ์เชิงตัวแปรที่สามารถทำนายความเป็นผู้มีจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปร

1. จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีจิตสาธารณะของนักเรียน
2. ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย ค่าความเบ้

และความโด่งของตัวแปร

ตอนที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในการทำนายความเป็นผู้มี

จิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบขั้นตอนระดับลดหลั่นของปัจจัยที่ส่งผล

ต่อการมีจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์เพื่อศึกษาปรากฏการณ์เชิงตัวแปร

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้การทำความเข้าใจผลการวิเคราะห์ข้อมูลตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และความหมายที่ใช้แทนค่าสถิติและตัวแปรต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

สัญลักษณ์หรืออักษร	ความหมาย
Mean	ค่าเฉลี่ย
Max	ค่าสูงสุด
Min	ค่าต่ำสุด
SD	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
CV	สัมประสิทธิ์การกระจาย
Sk	ค่าความเบ้
Ku	ค่าความโด่ง

สัญลักษณ์หรืออักษร	ความหมาย
p	ค่าความน่าจะเป็นทางสถิติ
B	สัมประสิทธิ์การถดถอย
β	สัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน
R	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	ค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย
SE B	ค่าความคลาดเคลื่อนของการประมาณค่าตัวแปร
F	ค่าสถิติทดสอบ F ที่ใช้ทดสอบนัยสำคัญของ R^2
\widehat{PM}	ค่าของตัวแปรตามที่ได้จากการทำนาย
\widehat{Z}	คะแนนมาตรฐานของตัวแปรตามที่ได้จากการทำนาย
SELF	การรับรู้ความสามารถของตนเอง
FUTR	ลักษณะมุ่งอนาคต
PAR_M	ความเป็นแบบอย่างจากพ่อแม่
REAS	การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล
STRC	การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน
NEGL	การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย
TEA_M	ความเป็นแบบอย่างจากครู
REL_T	สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู
FRI_M	ความเป็นแบบอย่างจากเพื่อน
REL_F	สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน
IMP_M	ความเป็นแบบอย่างจากบุคคลสำคัญ
MD_NEWS	การรับข่าวสารจากสื่อมวลชน
PM	จิตสาธารณะของนักเรียน

ตอนที่ 1 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปร

1. จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีจิตสาธารณะของนักเรียน

ตารางที่ 7 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีจิตสาธารณะของนักเรียน

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ	Mean	SD
1. เพศ				
ชาย	131	46.50	3.80	0.41
หญิง	151	53.50	4.03	0.39
2. เกรดเฉลี่ยสะสม				
0.00-1.99	21	7.50	3.72	0.36
2.00-2.99	96	34.00	3.84	0.43
3.00-4.00	165	58.50	4.00	0.39
3. ระดับชั้นเรียน				
มัธยมศึกษาปีที่ 1	92	32.60	3.91	0.44
มัธยมศึกษาปีที่ 2	98	34.80	4.01	0.39
มัธยมศึกษาปีที่ 3	92	32.60	3.84	0.39

จากตารางที่ 7 จำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 282 คน เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เพศชายจำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 46.50 และเพศหญิงจำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 53.50 มีผลการเรียนเฉลี่ยสะสม 0.00-1.99 จำนวน 21 คน 2.00-2.99 จำนวน 96 คน และ 3.00-4.00 จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 7.50, 34.00 และ 58.50 ตามลำดับ จำแนกเป็นชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 92 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 98 คน และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 32.60, 34.80 และ 32.60 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยการมีจิตสาธารณะของนักเรียน พบว่า นักเรียนหญิงมีจิตสาธารณะสูงกว่านักเรียนชาย โดยมีค่าเท่ากับ 4.03 และ 3.80 ตามลำดับ นักเรียนที่มีผลการเรียนเฉลี่ยสะสม 3.00-4.00 มีค่าเฉลี่ยการมีจิตสาธารณะสูงสุด รองลงมาคือ ผลการเรียนเฉลี่ยสะสม 2.00-2.99 และ 0.00-1.99 ตามลำดับ โดยมีค่าเฉลี่ยการมีจิตสาธารณะเท่ากับ 4.00, 3.84 และ 3.72 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาจากระดับชั้นที่นักเรียนเรียนอยู่ พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีจิตสาธารณะสูงสุด รองลงมาคือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยมีค่าเท่ากับ 4.01, 3.91 และ 3.84 ตามลำดับ

2. ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย ค่าความเบ้ และความโค้งของตัวแปร

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย ค่าความเบ้ และความโด่งของตัวแปร

ตัวแปร	Max	Min	Mean	SD	CV	Sk	Ku
ตัวแปรทำนาย							
1. การรับรู้ความสามารถของตนเอง	5.00	2.20	3.93	0.52	0.13	-0.37	-0.52
2. ลักษณะมุ่งอนาคต	5.00	1.40	4.04	0.61	0.15	-0.72	0.92
3. ความเป็นแบบอย่างจากพ่อแม่	5.00	2.00	3.73	0.60	0.16	-0.43	0.05
4. การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล	5.00	1.40	4.20	0.70	0.17	-1.11	1.33
5. การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน	4.60	1.00	2.44	0.87	0.36	0.27	-0.73
6. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย	5.00	1.00	1.72	0.77	0.45	1.42	2.32
7. ความเป็นแบบอย่างจากครู	5.00	1.20	4.00	0.71	0.18	-0.62	0.19
8. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู	5.00	1.60	3.55	0.71	0.20	-0.27	-0.30
9. ความเป็นแบบอย่างจากเพื่อน	5.00	1.00	3.27	0.71	0.22	-0.10	-0.09
10. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน	5.00	1.00	3.94	0.71	0.18	-0.87	1.14
11. ความเป็นแบบอย่างจากบุคคลสำคัญ	5.00	1.40	3.60	0.81	0.23	-0.34	-0.24
12. การรับข่าวสารจากสื่อมวลชน	5.20	1.40	3.86	0.68	0.18	-0.59	0.83
ตัวแปรตาม							
จิตสาธารณะของนักเรียน	4.83	2.77	3.92	0.41	0.10	-0.12	-0.42

จากตารางที่ 8 แสดงค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย ค่าความเบ้และความโด่งของตัวแปร ดังนี้

ในจำนวน 12 ตัวแปร พบว่า ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล มีค่า 4.20 และตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย มีค่า 1.72

ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าตั้งแต่ 0.52 ถึง 0.87 ตัวแปรที่มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงสุด คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน มีค่า 0.87 และตัวแปรที่มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานน้อยที่สุดคือ การรับรู้ความสามารถของตนเอง มีค่า 0.52

ค่าสัมประสิทธิ์การกระจายของตัวแปร พบว่า ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์การกระจายสูงสุด คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย มีค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย เท่ากับ 0.45

และตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์การกระจายต่ำสุด คือ การรับรู้ความสามารถของตนเอง มีค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย เท่ากับ 0.13

สำหรับการแจกแจงของตัวแปร เมื่อพิจารณาความเบ้ของตัวแปร พบว่า ส่วนใหญ่ มีการแจกแจงในลักษณะเบ้ซ้าย (ค่าความเบ้มีค่าเป็นลบ) แสดงว่าคะแนนของข้อมูลส่วนใหญ่ สูงกว่าคะแนนเฉลี่ย ตัวแปรที่มีความเบ้สูงสุด คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย มีค่า 1.42 และตัวแปรที่มีความเบ้ต่ำสุด คือ ความเป็นแบบอย่างจากเพื่อน มีค่า -0.10 และเมื่อพิจารณาจากค่า ความโค้งของตัวแปร พบว่า ส่วนใหญ่มีความโค้งมากกว่าโค้งปกติ (ความโค้งมีค่าเป็นบวก) แสดงว่าตัวแปรส่วนใหญ่มีการกระจายของข้อมูลค่อนข้างน้อย ตัวแปรที่มีความโค้งสูงสุด คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย มีค่า 2.32 และตัวแปรที่มีความโค้งต่ำสุด คือ ความเป็นแบบอย่างจากพ่อแม่ มีค่า .05 ถ้ามีค่าความเบ้มากกว่า 2.00 และมีค่าความโค้งมากกว่า 7.00 แสดงว่า ลักษณะการแจกแจงของข้อมูลไม่เป็นแบบปกติ (West, Finch, & Curan, 1995) สรุปได้ว่า การวิจัยในครั้งนี้มีลักษณะการแจกแจงข้อมูลแบบปกติ

ตอนที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในการทำนายจิตสาธารณะของ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทำนายจิตสาธารณะของนักเรียน มัธยมศึกษาตอนต้น ทั้ง 12 ตัวแปร ปรากฏดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทำนายจิตสาธารณะของนักเรียน มัธยมศึกษาตอนต้น

ตัวแปร	SELF	FUTR	PAR_M	REAS	STRC	NEGL	TEA_M	REL_T	FRI_M	REL_F	IMP_M	MD_NEWS	PM
SELF	1.000												
FUTR	.406**	1.000											
PAR_M	.382**	.237**	1.000										
REAS	.204**	.222**	.401**	1.000									
STRC	.015	-.009	-.041	-.397**	1.000								
NEGL	-.022	.021	-.286**	-.399**	.274**	1.000							
TEA_M	.211**	.137*	.238**	.274**	-.046	-.161**	1.000						
REL_T	.251**	.206**	.285**	.273**	.031	-.114*	.615**	1.000					
FRI_M	.358**	.179**	.365**	.229**	-.141**	-.103*	.190**	.232**	1.000				
REL_F	.370**	.271**	.333**	.338**	-.200**	-.154**	.156**	.260**	.429**	1.000			
IMP_M	.353**	.316**	.334**	.223**	-.014	-.118*	.210**	.294**	.367**	.338**	1.000		
MD_NEWS	.429**	.318**	.463**	.301**	-.137*	-.182**	.218**	.234**	.430**	.439**	.466**	1.000	
PM	.536**	.250**	.284**	.171**	-.107*	-.101*	.254**	.219**	.298**	.205**	.295**	.394**	1.000

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ตัวแปร	SELF	FUTR	PAR_M	REAS	STRC	NEGL	TEA_M	REL_T	FRI_M	REL_F	IMP_M	MD_NEWS	PM
Mean	3.934	4.041	3.735	4.199	2.443	1.718	3.996	3.547	3.265	3.935	3.595	3.855	3.923
SD	0.5210	0.614	0.602	0.705	0.868	0.766	0.712	0.710	0.713	0.711	0.811	0.675	0.413

**p < .01, *p < .05

จากตารางที่ 9 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ทั้ง 12 ตัวแปร พบว่า ตัวแปรการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล และตัวแปรสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรอื่นมากที่สุด ส่วนตัวแปรการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรอื่นน้อยที่สุด

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทำนายด้วยตนเอง พบว่า ตัวแปรที่มีค่าสูงสุดคือ ตัวแปรความเป็นแบบอย่างจากครูกับตัวแปรสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู มีค่าเท่ากับ .615 ส่วนตัวแปรที่มีค่าต่ำสุด คือ ตัวแปรลักษณะมุ่งอนาคตกับตัวแปรการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน มีค่าเท่ากับ -.009

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทำนายกับตัวแปรจิตสาธารณะ พบว่า ตัวแปรทำนายทุกตัวมีความสัมพันธ์กับตัวแปรจิตสาธารณะในทิศทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้น ตัวแปรการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย มีความสัมพันธ์กับตัวแปรจิตสาธารณะในทิศทางลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบขั้นตอนระดับลดหลั่นของปัจจัยที่ส่งผล

ต่อการมีจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมด พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์คู่ใดมีค่ามากกว่า .80 เมื่อพิจารณาจากค่า Tolerance พบว่า มีค่าระหว่าง .56-.77 และค่า VIF มีค่าระหว่าง 1.29 - 1.79 แสดงว่าการวิเคราะห์ครั้งนี้ไม่มีปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงเชิงพหุ (Multicollinearity) ดังนั้น จึงทำการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ด้วยการวิเคราะห์การถดถอยแบบขั้นตอนระดับลดหลั่น (Hierarchical stepwise regression) โดยผู้วิจัยคัดเลือกตัวแปรใส่เข้าในสมการตามลำดับก่อนหลังตามกรอบแนวคิดการวิจัย โดยนำตัวแปรปัจจัยด้านนักเรียนเข้าสมการเป็นชุดที่ 1 เนื่องจากเป็นปัจจัยภายใน เป็นสำนึกที่เกิดจากภายในของแต่ละบุคคล

นำตัวแปรปัจจัยด้านครอบครัวเข้าสมการเป็นชุดที่ 2 เนื่องจากครอบครัวเป็นสิ่งที่ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุดและมีอิทธิพลต่อตัวนักเรียน นำตัวแปรปัจจัยด้านโรงเรียน/ ครูและปัจจัยด้านเพื่อนเข้าสมการเป็นชุดที่ 3 เนื่องจากเป็นปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพลรองลงมาจากรอบครัว และตัวแปรปัจจัยด้านสังคม นำเข้าสมการเป็นชุดสุดท้าย เนื่องจากเป็นสิ่งแวดล้อมภายนอกที่เป็นตัวแบบสัญลักษณ์ซึ่งมีอิทธิพลรองลงมาจากรอบครัวที่เป็นบุคคลที่ใกล้ชิด ซึ่งจากขั้นตอนที่กล่าวมาข้างต้น ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยและค่าสถิติที่ได้จากการวิเคราะห์การถดถอยแบบขั้นตอน ระดับผลหลังของปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

ตัวแปร	r	Step I			สัดส่วน	Step II			สัดส่วน	Step III			สัดส่วน	Step IV			สัดส่วน
		B	SE B	β	การเพิ่ม/ลด	B	SE B	β	การเพิ่ม/ลด	B	SE B	β	การเพิ่ม/ลด	B	SE B	β	การเพิ่ม/ลด
SELF	.536	.413	.044	.520**	-0.030	.396	.046	.498**	-0.042	.377	.048	.475**	-0.046	.353	.048	.444**	-0.065
FUTR	.250	.026	.037	.039	-0.844	.025	.038	.037	-0.051	.027	.038	.041	0.108	.009	.038	.014	-0.659
PAR_M	.284					.054	.041	.079	-0.722	.037	.042	.053	-0.329	.008	.043	.012	-0.774
REAS	.171					-.021	.037	-.036	-1.211	-.032	.038	-.055	-0.528	-.033	.037	-.056	-0.018
STRC	-.107					-.053	.027	-.111*	-0.037	-.056	.027	-.117*	-0.054	-.053	.027	-.111*	0.051
NEGL	-.101					-.028	.031	-.051	0.495	-.025	.030	-.046	0.098	-.019	.030	-.036	0.217
TEA_M	.254									.073	.037	.125	-0.508	.067	.037	.116	-0.072
REL_T	.219									.006	.038	.010	-0.954	.004	.038	.007	-0.300
FRI_M	.298									.057	.034	.099	-0.668	.036	.034	.061	-0.384
REL_F	.205									-.044	.035	-.076	-1.371	-.064	.035	-.110	-0.447
IMP_M	.295													.025	.030	.049	-0.834
MD_NEWS	.394													.099	.039	.161*	-0.591
R				.537				.557				.579				.596	
R ²				.289				.310				.335				.356	
Adjust R ²				.283				.295				.311				.327	
R ² change				.289				.021				.025				.020	
F				56.591				2.136				2.594				4.227	
Constant				2.192				2.327				2.184				2.150	
Durbin-Watson																	1.919

**p < .01, *p < .05

เครื่องหมายลบ (-) แสดงทิศทางของปริมาณของอิทธิพล

จากตารางที่ 10 ตัวแปรเกี่ยวกับปัจจัยด้านนักเรียน ที่นำเข้าไปในโมเดลเป็นชุดแรก มีจำนวน 2 ตัว ได้แก่ การรับรู้ความสามารถของตนเองและลักษณะมุ่งอนาคต พบว่าค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรทั้ง 2 ตัวมีค่าลดลง โดยมีค่าลดลงจากค่าสัมประสิทธิ์

สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้ง 2 กับการมีจิตสาธารณะของนักเรียน มีสัดส่วนลดลงประมาณ 0.030 และ 0.844 ตามลำดับ ทั้งนี้ตัวแปรทั้ง 2 ตัวร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการมีจิตสาธารณะของนักเรียนได้ร้อยละ 28.90 โดยตัวแปรการรับรู้ความสามารถของตนเอง อธิบายความแปรปรวนของตัวแปรตามได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนตัวแปรอื่นที่เหลือไม่สามารถอธิบายได้

เมื่อนำกลุ่มตัวแปรปัจจัยด้านครอบครัว เข้าไปในโมเดลเป็นชุดที่ 2 จำนวน 4 ตัว ได้แก่ ความเป็นแบบอย่างจากพ่อแม่ การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย พบว่า การนำตัวแปรดังกล่าวเข้าไปในโมเดลทำให้สัมประสิทธิ์การถดถอยของการรับรู้ความสามารถของตนเองมีค่าลดลงจากขั้นตอนแรกประมาณ 0.042 เท่าของค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรนี้ในการวิเคราะห์ขั้นตอนแรก ส่วนตัวแปรลักษณะมุ่งอนาคต มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยลดลง 0.051 เท่า

สำหรับตัวแปรชุดที่ 2 ที่นำเข้าไปในโมเดล พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย มีสัมประสิทธิ์การถดถอยสูงขึ้นเมื่อเทียบกับค่าเดิม โดยมีค่าเพิ่มขึ้นประมาณ 0.495 เท่า ส่วนตัวแปรอื่น ๆ ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล ความเป็นแบบอย่างจากพ่อแม่และการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน มีสัมประสิทธิ์การถดถอยลดลงประมาณ 1.211, 0.722 และ 0.037 เท่าตามลำดับ

ผลการนำตัวแปรอิสระทั้ง 6 ตัว เข้าโมเดลในขั้นตอนนี้ พบว่า ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนการมีจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ได้ร้อยละ 31.00 เพิ่มขึ้นจากเดิมร้อยละ 2.10 เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองและการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน อธิบายความแปรปรวนของการมีจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ ส่วนตัวแปรอื่น ๆ ที่เหลือไม่สามารถอธิบายได้

เมื่อนำกลุ่มตัวแปรปัจจัยด้านโรงเรียน/ ครู และปัจจัยด้านสังคม เข้าไปในโมเดลเป็นชุดที่ 3 จำนวน 4 ตัว ได้แก่ ความเป็นแบบอย่างจากครู สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ความเป็นแบบอย่างจากเพื่อน และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน พบว่า ตัวแปรที่อยู่ในโมเดลขั้นที่ 1 และ 2 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยสูงขึ้นจำนวน 2 ตัว ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคตและการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเพิ่มขึ้น คิดเป็นสัดส่วนกับค่าเดิมประมาณ 0.108 และ 0.098 เท่า ตามลำดับ ส่วนตัวแปร การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล ความเป็นแบบอย่างจากพ่อแม่ การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และการรับรู้ความสามารถของตนเอง มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยลดลงคิดเป็นสัดส่วนกับค่าเดิม ประมาณ 0.528, 0.329, 0.054 และ 0.046 เท่า ตามลำดับ

สำหรับตัวแปรชุดที่ 3 ที่นำเข้าไปในโมเดล พบว่า ตัวแปรทุกตัวที่นำเข้าไปมีสัมประสิทธิ์การถดถอยลดลงเมื่อเทียบกับค่าเดิม โดยตัวแปรสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนลดลงมากที่สุดคิดเป็นสัดส่วนจากค่าเดิม ประมาณ 1.371 เท่า รองลงไปเป็นสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ความเป็นแบบอย่างจากเพื่อน และความเป็นแบบอย่างจากครู มีค่าประมาณ 0.954, 0.668 และ 0.508 ตามลำดับ

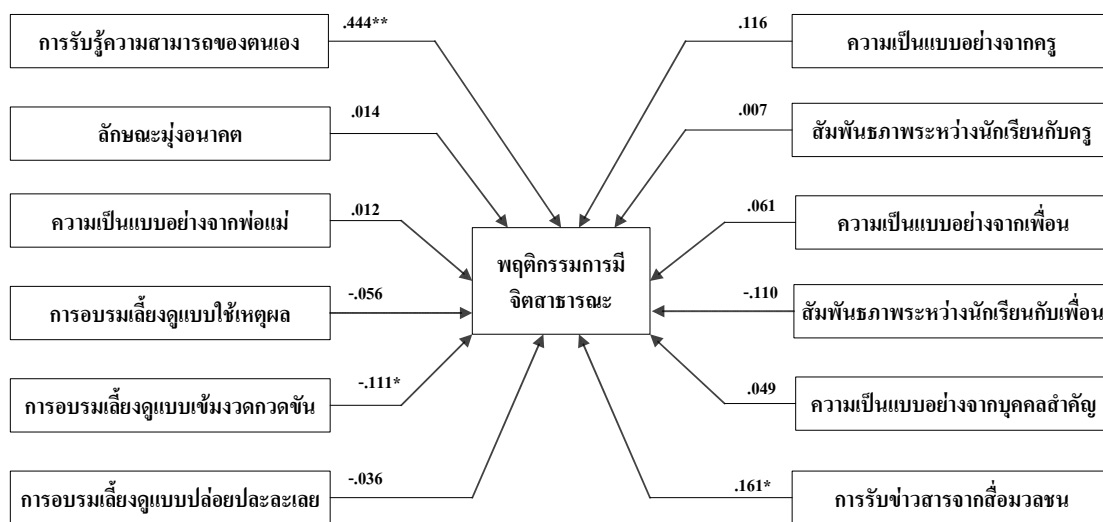
ผลการนำตัวแปรอิสระทั้ง 10 ตัว เข้าโมเดลในขั้นตอนนี้ พบว่า ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการมีจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นได้ร้อยละ 33.50 เพิ่มขึ้นจากเดิมร้อยละ 2.50 เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองและการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน อธิบายความแปรปรวนของการมีจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ

ในขั้นตอนสุดท้ายเมื่อนำกลุ่มตัวแปรปัจจัยด้านสังคมเข้าไปในโมเดลเป็นชุดที่ 4 จำนวน 2 ตัว ได้แก่ ความเป็นแบบอย่างจากบุคคลสำคัญ และการรับข่าวสารจากสื่อมวลชน ผลการวิเคราะห์พบว่า ตัวแปรที่อยู่ในโมเดลขั้นที่ 1, 2 และ 3 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยลดลงจำนวน 8 ตัว ได้แก่ ความเป็นแบบอย่างจากพ่อแม่ ลักษณะมุ่งอนาคต สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ความเป็นแบบอย่างจากเพื่อน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ความเป็นแบบอย่างจากครู การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล ซึ่งมีสัดส่วนการลดลงของค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.774, 0.659, 0.447, 0.384, 0.300, 0.072, 0.065 และ 0.018 เท่า ตามลำดับ ส่วนตัวแปรที่มีสัมประสิทธิ์เพิ่มขึ้นมีจำนวน 2 ตัว ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน โดยมีสัดส่วนการเพิ่มขึ้น เท่ากับ 0.217 และ 0.051 เท่า ตามลำดับ โดยตัวแปรกลุ่มนี้มีตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยลดลงทั้ง 4 ขั้นตอน ได้แก่ การรับรู้ความสามารถของตนเอง แต่ไม่มีตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์เพิ่มขึ้นทั้ง 4 ขั้นตอน

ด้านตัวแปรที่นำเข้าไปใหม่ในชุดที่ 4 พบว่า ตัวแปรทั้งสองตัว ได้แก่ ความเป็นแบบอย่างจากบุคคลสำคัญและการรับข่าวสารจากสื่อมวลชน มีสัมประสิทธิ์การถดถอยลดลงโดยคิดเป็นสัดส่วนจากค่าเดิม ประมาณ 0.834 และ 0.591 เท่า ตามลำดับ

ผลการนำตัวแปรอิสระทั้งสองตัวเข้าโมเดลในขั้นตอนนี้ พบว่า ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการมีจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นได้ร้อยละ 35.60 เพิ่มจากเดิม ร้อยละ 2.00 โดยมีตัวแปรที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของการมีจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 ตัว ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และการรับข่าวสารจากสื่อมวลชน ส่วนตัวแปรที่สามารถอธิบายได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีจำนวน 1 ตัว ได้แก่ การรับรู้ความสามารถของตนเอง

เมื่อพิจารณาโดยรวมทั้งหมดแล้ว ตัวแปรที่นำเข้าไปใน โมเดลการวิเคราะห์แต่ละชุด สามารถอธิบายความแปรปรวนการมีจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นได้ตามภาพที่ 4

**p < .01, *p < .05

ภาพที่ 4 โมเดลแสดงอิทธิพลทางตรงของตัวแปรอิสระต่อการมีจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

จากตารางที่ 10 และภาพที่ 4 ผลการวิเคราะห์พบว่า ตัวแปรที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมมีจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีจำนวน 3 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรการรับรู้ความสามารถของตนเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และการรับข่าวสารจากสื่อมวลชน ตัวแปรที่ไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมมีจิตสาธารณะของนักเรียน มีจำนวน 9 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรลักษณะมุ่งอนาคต ความเป็นแบบอย่างจากพ่อแม่ การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ความเป็นแบบอย่างจากครู สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ความเป็นแบบอย่างจากเพื่อน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และความเป็นแบบอย่างจากบุคคลสำคัญ

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมมีจิตสาธารณะของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ พบว่า ตัวแปรที่มีค่าสูงสุดคือ ตัวแปรการรับรู้ความสามารถของตนเอง มีค่าเท่ากับ .444 ซึ่งส่งผลทางบวกต่อการมีพฤติกรรมกรรมมีจิตสาธารณะของนักเรียน นั่นคือ ถ้านักเรียนสามารถรับรู้ความสามารถของตนเองได้มากก็จะมีพฤติกรรมกรรมมีจิตสาธารณะสูง ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยรองลงมา คือ ตัวแปรการอบรมเลี้ยงดู

แบบเข้มงวดกวคั่น มีค่าเท่ากับ -.111 ซึ่งส่งผลทางลบต่อพฤติกรรมการณ์มีจิตสาธารณะ นั่นคือ ถ้านักเรียนถูกรอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวคั่นสูง ก็จะมีพฤติกรรมจิตสาธารณะต่ำ และตัวแปรสุดท้าย คือ ตัวแปรการรับข่าวสารจากสื่อมวลชน มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย เท่ากับ .161 ซึ่งส่งผลทางบวกต่อพฤติกรรมการณ์มีจิตสาธารณะ นั่นคือ ถ้านักเรียนรับข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ที่นำเสนอเกี่ยวกับพฤติกรรมการณ์มีจิตสาธารณะมากก็จะส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมจิตสาธารณะสูง

จากการวิจัยพบว่า ตัวแปรทั้งหมดสามารถร่วมกันทำนายตัวแปรพฤติกรรมการณ์มีจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ได้ร้อยละ 35.60 และสามารถสร้างสมการถดถอยพหุคูณเพื่อทำนายพฤติกรรมการณ์มีจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ได้ดังนี้

สมการถดถอยพหุคูณในรูปคะแนนดิบ

$$\begin{aligned} \widehat{PM} = & 2.150 + .353** (SELF) + .009 (FUTR) + .008 (PAR_M) - .033 (REAS) \\ & - .053* (STRC) - .019 (NEGL) + .067 (TEA_M) + .004 (REL_T) \\ & + .036 (FRI_M) - .064 (REL_F) + .025 (IMP_M) + .099* (MD_NEWS) \end{aligned}$$

สมการถดถอยพหุคูณในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\begin{aligned} \hat{Z}_{PM} = & .444** Z_{SELF} + .014 Z_{FUTR} + .012 Z_{PAR_M} - .056 Z_{REAS} - .111* Z_{STRC} \\ & - .036 Z_{NEGL} + .116 Z_{TEA_M} + .007 Z_{REL_T} + .061 Z_{FRI_M} - .110 Z_{REL_F} \\ & + .049 Z_{IMP_M} + .161* Z_{MD_NEWS} \end{aligned}$$

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์เพื่อศึกษาปรากฏการณ์เชิงตัวแปร

จากผลการวิจัยเชิงปริมาณ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีจำนวน 3 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรการรับรู้ความสามารถของตนเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวคั่น และการรับข่าวสารจากสื่อมวลชน ดังนั้น จึงได้ทำการศึกษาเชิงคุณภาพเพิ่มเติม เนื่องจากตัวแปรการรับรู้ความสามารถของตนเองและตัวแปรการรับข่าวสารจากสื่อมวลชน ส่งผลทางบวกต่อการมีพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียน ส่วนตัวแปรการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวคั่น ส่งผลทางลบต่อการมีพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการสัมภาษณ์เชิงลึกอาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีจิตสาธารณะสูงและกลุ่มที่มีจิตสาธารณะต่ำ จำนวน 4 ท่าน ได้ผลการวิจัยดังนี้

การรับรู้ความสามารถของตนเอง

จากการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีจิตสาธารณะสูง จะมีความมั่นใจในตนเอง กล้าแสดงออก และคิดในเชิงบวก ส่วนนักเรียนที่มีจิตสาธารณะต่ำจะไม่ชอบแสดงความคิดเห็น ไม่ชอบการมี

ส่วนร่วมในสังคมขาดปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ตัวอย่างเช่น นักเรียนที่เป็นกรรมการนักเรียนจะมีการรับรู้ความสามารถของตนเองได้มาก และจะแสดงพฤติกรรมที่มีจิตสาธารณะสูง

“นักเรียนที่มีจิตสาธารณะสูง ๆ มักเป็นคนທີ່คิดในเชิงบวก กล้าแสดงออกในที่สาธารณะ และมักเป็นที่รักของเพื่อน ๆ บางคนก็ชอบสอนการบ้านเพื่อน และมักจะเรียกเพื่อน ๆ มาดูก่อนสอบ ส่วนคนที่ไม่ค่อยมีจิตสาธารณะ จะไม่ชอบแสดงความคิดเห็น ไม่ชอบมีส่วนร่วม อยู่เฉย ๆ จะประหม่าเมื่ออยู่ต่อหน้าสาธารณะ”

อาจารย์ท่านที่ 1

“นักเรียนที่มีจิตสาธารณะสูง นักเรียนเหล่านี้เท่าที่พบส่วนใหญ่จะเป็นคนที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ กล้าคิด กล้าแสดงออก ชอบมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่วนรวม เด็กเหล่านี้ส่วนใหญ่เมื่อขึ้นมัธยมปลายมักจะเป็นพวกกรรมการนักเรียนนะ ส่วนพวกที่มีจิตสาธารณะต่ำ ๆ ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมไม่เห็นความสำคัญหรือประโยชน์ของส่วนรวม มักเป็นคนไม่รับผิดชอบ เฉยเมยต่อสิ่งแวดล้อมรอบตัว แม้เห็นขยะที่ตกอยู่ตรงหน้าก็ทำเพิกเฉยนะ เด็กพวกนี้มักจะมีพฤติกรรมแบบนี้”

อาจารย์ท่านที่ 2

“นักเรียนที่มีจิตสาธารณะสูง จะเป็นคนที่ชอบทำประโยชน์ต่อผู้อื่นและส่วนรวม จะไม่นิ่งดูดาย มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เมื่อเห็นเพื่อนทำในสิ่งที่ไม่เหมาะสมก็จะสามารถตักเตือนให้คำแนะนำในสิ่งที่ถูกต้องได้ เด็กพวกนี้จะปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ดี ส่วนพวกที่มีจิตสาธารณะต่ำ มักจะนิ่งเฉยไม่สนใจใยดีต่อสิ่งรอบตัว ไม่ค่อยให้ความร่วมมือกับกิจกรรมส่วนรวม ไม่กล้าเป็นผู้นำหรือไม่กล้าแสดงออก ขาดวินัยและความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม”

อาจารย์ท่านที่ 3

“นักเรียนที่มีจิตสาธารณะสูง จะเป็นคนที่มีความรับผิดชอบในการทำงานและมีความสามารถในการวางแผนการทำงานได้อย่างเป็นระบบระเบียบ ตลอดจนการคิดและตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาได้ค่อนข้างดีเยี่ยม ส่วนเด็กที่มีจิตสาธารณะต่ำ มักแสดงความก้าวร้าวรุนแรง ก้าวการเสียดผลประโยชน์ที่ตนเองพึงได้ และมุ่งรักษาผลประโยชน์ของตนมากกว่าการเสียดสละ มักจะมีปัญหาในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น”

อาจารย์ท่านที่ 4

การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน

จากการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีจิตสาธารณะสูงส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่อบอุ่น มีการเลี้ยงดูแบบมีเหตุมีผล เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น ส่วนนักเรียนที่มีจิตสาธารณะต่ำ มักจะถูกบังคับจิตใจให้ปฏิบัติตามคำสั่งเท่านั้น ถูกบิดามารดากำหนดกรอบความคิด ไม่เป็นตัวของตัวเอง จะถูกเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน ไม่เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น ตัวอย่างเช่น นักเรียนที่มักจะเป็นลูกคนเดียว หรือครอบครัวที่พ่อเป็นหัวหน้าครอบครัว พ่อแม่คาดหวังไว้มาก มักถูกเลี้ยงดูอย่างเข้มงวดกวดขันสูง จึงแสดงพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะได้น้อย

“นักเรียนที่มีจิตสาธารณะสูง พ่อแม่มักให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา นักเรียนเหล่านี้จะเป็นคนที่รักษาเวลา มีความรับผิดชอบต่อตนเองและปฏิบัติตามคำสั่งสอนของครู ส่วนคนที่มีความจิตสาธารณะต่ำ มักจะถูกบังคับจิตใจให้ปฏิบัติตามคำสั่งเท่านั้น ไม่ถูกฝึกให้ใช้เหตุผลเท่าใดนัก และมักจะไม่ค่อยชอบเข้าร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ เด็กเหล่านี้ถ้ามองแล้วน่าสงสารนะ”

อาจารย์ท่านที่ 1

“พ่อแม่หรือผู้ปกครองของเด็กที่มีจิตสาธารณะสูง มักเป็นคนที่มีเหตุผล ดังนั้นเด็กเหล่านี้มักถูกสอนมาให้รู้จักสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบ ส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่อบอุ่น ส่วนนักเรียนที่มีจิตสาธารณะต่ำ พ่อแม่จะเลี้ยงดูแบบให้เป็นบุคคลที่เห็นแก่ตัว เห็นประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม เห็นความสำคัญของตนเองเท่านั้น คนรอบข้างไม่สนใจ บางทีพ่อแม่ก็เข้ามาบิบบทบาททวงวายในโรงเรียนมากเกินไป ชี้นำลูกให้เห็นแก่ตัว เอาประโยชน์ใส่ตนเองให้มากที่สุด ซึ่งเด็กบางคนก็มาจากครอบครัวที่แตกแยกนะ”

อาจารย์ท่านที่ 2

“พวกที่มีจิตสาธารณะสูงนักเรียนเหล่านี้พ่อแม่จะเป็นตัวอย่างที่ดี ปลูกฝังอบรมฝึกให้ลูกมีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบ จะเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล ส่วนเด็กที่มีจิตสาธารณะต่ำ จะมาจากครอบครัวที่เลี้ยงดูตึงเกินไปหรือหย่อนเกินไป จนทำให้ลูกขาดความเป็นตัวของตัวเอง ขาดการฝึกฝนให้ลูกรู้จักช่วยเหลือตนเองและผู้อื่น”

อาจารย์ท่านที่ 3

“นักเรียนที่มีจิตสาธารณะสูง พ่อแม่จะเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยส่วนใหญ่แล้วพ่อแม่มักทำกิจกรรมร่วมกับนักเรียน ให้คำแนะนำ

ต่าง ๆ โดยไม่ปิดกั้นความคิดและให้นักเรียนได้มีโอกาสลองผิดลองถูกในการทำสิ่งต่าง ๆ ส่วนเด็กที่มีจิตสาธารณะต่ำ จะถูกบิดามารดากำหนดกรอบความคิด และการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน ไม่ค่อยมีเวลาเลี้ยงดู เอาใจใส่เท่าที่ควร”

อาจารย์ท่านที่ 4

การรับข่าวสารจากสื่อมวลชน

จากการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีจิตสาธารณะสูงจะสามารถแยกแยะความถูกต้องจากการรับสื่อต่าง ๆ จะเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่นจากการรับข่าวสารจากสื่อเหล่านั้น รู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น พร้อมทั้งจะแบ่งปันให้ความช่วยเหลือ ส่วนนักเรียนที่มีจิตสาธารณะต่ำ การรับข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ จะมองในด้านลบ เห็นเรื่องของคนอื่นไม่ใช่เรื่องของตัวเอง และใช้สื่อต่าง ๆ ในทางที่ผิด ตัวอย่างเช่น นักเรียนที่ติดเกม จะมีการรับข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ที่นำเสนอเกี่ยวกับพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะได้น้อย การแสดงพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะจึงต่ำ

“ในยุคไอที Social network การใช้ข้อมูลหรือรับข่าวสารจากการท่องอินเทอร์เน็ตเป็นสิ่งทีหลีกเลี่ยงยากนะ ฉะนั้นการปลูกฝังด้านสำนึกที่ดี เห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่นจากการชมข่าวสารนั้น นักเรียนที่มีจิตสาธารณะสูงมักจะแยกแยะความถูกต้องได้จากสื่อเหล่านี้ ส่วนนักเรียนที่มีจิตสาธารณะต่ำ มักจะปิดบังผู้ปกครองในการใช้สื่อ มักใช้ในด้านบันเทิง ไม่ยอมรับความเป็นจริงและเข้าข้างตนเอง”

อาจารย์ท่านที่ 1

“นักเรียนที่มีจิตสาธารณะสูง มักเป็นผู้บริโภคข่าวสารอย่างมีเหตุผล มีการคิดวิเคราะห์ก่อนเชื่อข่าวสารข้อมูล และการที่เด็กได้เห็นตัวอย่างผู้ที่มีจิตสาธารณะก็ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเห็นความสำคัญและอยากปฏิบัติตาม ส่วนนักเรียนที่มีจิตสาธารณะต่ำ การรับข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ ก็จะมองในด้านลบ ถ้ามีบุคคลขอความช่วยเหลือ จะมองในด้านลบตลอด ปัญหาของคนอื่นไม่สนใจ แต่ถ้าเป็นผลประโยชน์ของตนเองจะสนใจตลอดเวลา”

อาจารย์ท่านที่ 2

“นักเรียนที่มีจิตสาธารณะสูงการรับข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ จะรับอย่างมีเหตุผล รู้จัก เห็นอกเห็นใจผู้ได้รับความเดือดร้อน พร้อมทั้งจะแบ่งปันให้ความช่วยเหลือ ส่วนเด็กที่มีจิตสาธารณะต่ำ จะบริโภคข่าวสารแต่นิ่งเฉยต่อสิ่งต่าง ๆ ไม่ได้มีความรู้สึกเห็นใจหรือ

อยากช่วยเหลือ อาจเป็นเพราะนักเรียนยังขาดการตระหนักรู้และการอยู่ร่วมกัน การรับรู้ข่าวสาร
ทางสื่อต่าง ๆ เกี่ยวกับการแก่งแย่งแข่งขัน การแบ่งพรรคแบ่งพวก หรือการไม่เคารพสิทธิผู้อื่น
ทำให้ซึมซาบสิ่งที่ไม่ดี”

อาจารย์ท่านที่ 3

“เด็กที่มีจิตสาธารณะสูง จะเป็นผู้ที่คิดในเชิงบวก เมื่อได้รับข่าวสารมาก็จะคิดไตร่ตรอง
และยกย่องผู้ที่ทำคุณประโยชน์แก่สังคม เด็กที่มีจิตสาธารณะต่ำ การบริโภคข่าวสารจะรับมาแต่
ทางที่ผิด ๆ ไม่มีการพิจารณาใคร่ครวญ มีพฤติกรรมเลียนแบบ แต่เป็นในสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์
ทั้งต่อตนเองและส่วนรวม”

อาจารย์ท่านที่ 4

จากการศึกษาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพผู้วิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมี
จิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้ง 3 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรการรับรู้ความสามารถ
ของตนเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และการรับข่าวสารจากสื่อมวลชน มีผลการวิจัย
ที่สอดคล้องกัน ซึ่งทำให้ยืนยันได้ว่าตัวแปรการรับรู้ความสามารถของตนเองและตัวแปรการรับ
ข่าวสารจากสื่อมวลชน ส่งผลทางบวกต่อการมีพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียน ส่วนตัวแปร
การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน ส่งผลทางลบต่อการมีพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยกับจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อสร้างสมการทำนายความเป็นผู้มีจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นและเพื่อศึกษาปรากฏการณ์เชิงตัวแปรที่สามารถทำนายความเป็นผู้มีจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2558 ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster random sampling) จำนวนทั้งสิ้น 282 คน สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ทำการสัมภาษณ์เพิ่มเติมเป็นอาจารย์จำนวน 4 คน ซึ่งเกี่ยวข้องกับนักเรียนกลุ่มที่มีจิตสาธารณะสูงและกลุ่มที่มีจิตสาธารณะต่ำ ได้มาด้วยวิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อกรณีจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น แบ่งเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียน ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมจิตสาธารณะ ในการวิจัยเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (Informal interview) โดยกำหนดประเด็นสัมภาษณ์ให้สอดคล้องกับแบบสอบถามและผลที่ได้จากการวิจัยเชิงปริมาณ

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรม SPSS ในการหาค่าสถิติพื้นฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's correlation) และการวิเคราะห์การถดถอยแบบขั้นตอนระดับลดหลั่น (Hierarchical stepwise regression)

สรุปผลการวิจัย

1. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทำนายกับตัวแปรจิตสาธารณะ พบว่าตัวแปรทำนายทุกตัวมีความสัมพันธ์กับตัวแปรจิตสาธารณะในทิศทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้น ตัวแปรการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย มีความสัมพันธ์กับตัวแปรจิตสาธารณะในทิศทางลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ตัวแปรทำนายที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ตัวแปรการรับรู้ความสามารถของตนเอง ส่วนตัวแปรการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันและการรับข่าวสารจากสื่อมวลชน ส่งผลต่อพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับตัวแปรอื่นที่เหลือไม่พบนัยสำคัญทางสถิติ โดยตัวแปรทั้งหมดสามารถร่วมกันทำนายตัวแปรพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ได้ร้อยละ 35.60 และสามารถสร้างสมการถดถอยพหุคูณ เพื่อทำนายพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ได้ดังนี้

สมการถดถอยพหุคูณในรูปคะแนนดิบ

$$\begin{aligned} \widehat{PM} = & 2.150 + .353^{**} (SELF) + .009 (FUTR) + .008 (PAR_M) - .033 (REAS) \\ & - .053^{*} (STRC) - .019 (NEGL) + .067 (TEA_M) + .004 (REL_T) \\ & + .036 (FRI_M) - .064 (REL_F) + .025 (IMP_M) + .099^{*} (MD_NEWS) \end{aligned}$$

สมการถดถอยพหุคูณในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\begin{aligned} \hat{Z}_{PM} = & .444^{**} Z_{SELF} + .014 Z_{FUTR} + .012 Z_{PAR_M} - .056 Z_{REAS} - .111^{*} Z_{STRC} \\ & - .036 Z_{NEGL} + .116 Z_{TEA_M} + .007 Z_{REL_T} + .061 Z_{FRI_M} - .110 Z_{REL_F} \\ & + .049 Z_{IMP_M} + .161^{*} Z_{MD_NEWS} \end{aligned}$$

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้ง 3 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรการรับรู้ความสามารถของตนเองและการรับข่าวสารจากสื่อมวลชน ส่งผลทางบวกต่อการมีพฤติกรรมจิตสาธารณะ ส่วนตัวแปรการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน ส่งผลทางลบต่อการมีพฤติกรรมจิตสาธารณะ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยมีประเด็นที่จะอภิปรายดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันและการรับข่าวสารจากสื่อมวลชน ส่งผลต่อพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีรายละเอียดดังนี้

การรับรู้ความสามารถของตนเอง ส่งผลทางบวกต่อจิตสาธารณะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของ แบนดูรา (Bandura, 1986) กล่าวว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองในแต่ละบุคคลมีผลต่อการกระทำของบุคคล กล่าวคือถ้าบุคคลมีการรับรู้ถึงความสามารถของตนเองสูงก็มีแนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมสูง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ โกศล มีความดี (2547) ฌัญฉิชากร ศรีบริบูรณ์ (2550) และพรพรหม พรรคพวก (2550) พบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตสาธารณะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ เมื่อบุคคลมีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูงก็จะมีจิตสาธารณะสูงขึ้นด้วย

การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน ส่งผลทางลบต่อจิตสาธารณะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากครอบครัวเป็นหน่วยสังคมกลุ่มแรกที่ทำหน้าที่ในการอบรมสั่งสอนปลูกฝังและกล่อมเกล่าพฤติกรรมหรือบุคลิกภาพให้เป็นไปตามบทบาทและความคาดหวังของสังคม ความรัก ความอบอุ่น ความใกล้ชิดระหว่างพ่อ แม่ ลูก จึงถือเป็นจุดเริ่มต้นที่ช่วยให้บุคคลเกิดจิตสาธารณะต่อสังคมส่วนรวม (กรมวิชาการ, 2539; ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัจจอร, 2543; สื่อพลัง, 2542; สุพจน์ ทราชแก้ว, 2546) นอกจากนี้การอบรมเลี้ยงดูยังเป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดวัยเด็ก ซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมของเด็กในปัจจุบันและศักยภาพการกระทำในอนาคต พฤติกรรมที่แสดงออกของบุคคลส่วนหนึ่งจึงเป็นผลสืบเนื่องมาจากการเลี้ยงดูของพ่อแม่ ด้วยเหตุนี้การที่บุคคลจะแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ก็เนื่องมาจากการปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์มาตั้งแต่ในวัยเด็ก (อัญชลี หนักแน่น, 2537) ทั้งนี้หากนักเรียนได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน ก็จะทำให้เด็กมีโอกาสที่จะทำงานเพื่อสังคมได้น้อย ไม่กล้าคิด ไม่กล้าตัดสินใจและไม่มั่นใจในตนเองจึงทำให้มีจิตสาธารณะค่อนข้างต่ำ สอดคล้องกับงานวิจัยของ มาริสา รัชปัดย์ (2532) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ผลการศึกษาพบว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน มีความสัมพันธ์ทางลบกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ดังนั้นหากต้องการพัฒนานักเรียนให้มีจิตสาธารณะที่สูงขึ้น นอกจากจะพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองแล้ว พ่อแม่ผู้ปกครองก็ควรอบรมเลี้ยงดูลูกให้พอเหมาะยียดทางสายกลางไม่ตึงหรือหย่อนจนเกินไป ก็จะทำให้เด็กมีโอกาสพัฒนาจิตสาธารณะของตนเองให้สูงขึ้นได้

การรับข่าวสารจากสื่อมวลชน ส่งผลทางบวกต่อจิตสาธารณะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากสื่อเป็นตัวแบบสัญลักษณ์ที่ทำหน้าที่ในการสร้างพฤติกรรมใหม่ หรือเสริมสร้างพฤติกรรมที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น และทำหน้าที่ยับยั้งการเกิดพฤติกรรมในกรณีที่มีผู้สังเกตเห็นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ (Bandura, 1986) และยังเป็นเครื่องมือสำคัญที่มีส่วนในการขัดเกลาคความเชื่อ แบบอย่างความประพฤติ เจตคติ ค่านิยม และจิตสำนึกที่ถูกต้องให้แก่คนในสังคม

(ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัจจกร, 2543; สื่อพลัง, 2542; สุพจน์ ทราญแก้ว, 2546) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนะศึก นิษานนท์ (2544) และสุภัทรา ภูษิตรัตนาวลี (2547) ที่พบว่า กระบวนการหล่อหลอมจากสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณลักษณะที่พึงปรารถนา ของชายและหญิงไทย ตามการรับรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย และกระบวนการที่เอื้อ ต่อการพัฒนาจิตสำนึกต่อสังคมจากสื่อมวลชน มีอิทธิพลต่อระดับจิตสำนึกต่อสังคมของนิสิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยครั้งนี้ที่พบว่า การรับข่าวสาร จากสื่อมวลชนส่งผลทางบวกต่อจิตสาธารณะ นั่นคือ หากนักเรียน ได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับ จิตสาธารณะจากสื่อต่าง ๆ ในระดับสูงก็จะส่งผลให้นักเรียนมีจิตสาธารณะสูง ดังนั้นหาก ต้องการให้นักเรียนมีจิตสาธารณะที่สูงขึ้น ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องก็ควรนำข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ จิตสาธารณะที่นำเสนอทางสื่อต่าง ๆ มาให้นักเรียนได้เรียนรู้ เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาพฤติกรรม จิตสาธารณะที่สูงขึ้น

2. ในการวิจัยครั้งนี้พบว่า ร้อยละ 75.89 เป็นนักเรียนที่มีจิตสาธารณะอยู่ในระดับสูง (ภาคผนวก ง) ทั้งนี้อาจเนื่องจาก กลุ่มประชากรเป็นนักเรียนโรงเรียนสาธิตในเขตภาคตะวันออก ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่อบอุ่น พ่อแม่มีเวลาเพียงพอในการอบรมสั่งสอนลูก ๆ และมีความพร้อมในการส่งเสริมลูกในด้านต่าง ๆ (ศกาพันธ์ อินตะแก้ว, 2552)

3. ในการสร้างสมการถดถอยพหุคูณเพื่อทำนายพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะของ นักเรียนนั้น สามารถอธิบายได้เพียงร้อยละ 35.60 ทั้งนี้อาจเนื่องจาก การตั้งนิยามไม่ชัดเจนทำให้ การตั้งคำถามไม่ตรงประเด็น ข้อคำถามบางข้อเป็นข้อคำถามเชิงลบซึ่งอาจทำให้นักเรียนสับสน ในการตอบแบบสอบถาม และกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นซึ่งมีความอดทนน้อย ทำให้เกิดความเบื่อหน่ายในการตอบแบบสอบถาม เนื่องจากข้อคำถามมีจำนวนมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การรับรู้ความสามารถของตนเอง ส่งผลทางบวกต่อการมีจิตสาธารณะของ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ดังนั้นควรมีการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการรับรู้ความสามารถ ของตนเอง เนื่องจากการรับรู้ความสามารถของตนเองมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลในการเลือก ทำกิจกรรม การใช้ความพยายาม และความอดทนในการทำงาน

1.2 การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน ส่งผลทางลบต่อการมีจิตสาธารณะของ นักเรียน ดังนั้นพ่อแม่ผู้ปกครองควรปรับพฤติกรรมเลี้ยงดูบุตรให้เหมาะสม ไม่เข้มงวดกวดขัน จนเกินไป เนื่องจากนักเรียนจะเติบโตไปเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน

ครอบครัวถือว่าเป็นสถาบันแรกที่มีส่วนปลูกฝังความคิดเหล่านี้

1.3 การรับข่าวสารจากสื่อมวลชน ส่งผลทางบวกต่อการมีจิตสาธารณะของนักเรียน ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องในการนำเสนอข้อมูล ควรเพิ่มหรือแทรกประเด็นที่เกี่ยวกับการปลูกฝังการมีจิตสาธารณะทั้งทางตรงและทางอ้อมให้มากขึ้นและกระทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความซึมซับ ควรมีการควบคุมระยะเวลาในการเปิดรับสื่อต่าง ๆ ให้เหมาะสมและคอยให้คำแนะนำเกี่ยวกับสื่อที่ไม่เหมาะสม นอกจากนี้หน่วยงานของรัฐควรเข้ามามีบทบาทในการควบคุมเนื้อหาที่นำเสนอทางสื่อต่าง ๆ อาจมีการออกกฎหมายและลงโทษอย่างจริงจัง

1.4 โรงเรียนควรจัดรูปแบบกระบวนการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน อาจเน้นการเรียนการสอนที่เป็นลักษณะของกิจกรรมที่ส่งเสริมและปลูกฝังจิตสาธารณะให้กับนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะแตกต่างจากการศึกษาครั้งนี้ เช่น ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับอุดมศึกษา หรือ โรงเรียนที่อยู่ในสังกัดอื่น ๆ เป็นต้น

2.2 เนื่องจากตัวแปรปัจจัยที่นำมาศึกษาในครั้งนี้ทำนายได้ค่อนข้างน้อย ดังนั้นจึงน่าจะได้มีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติม เพื่อค้นหาตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อจิตสาธารณะของนักเรียน โดยเฉพาะตัวแปรปัจจัยด้าน โรงเรียน/ ครู ซึ่งเป็นตัวแปรที่สามารถจัดกระทำได้ในทางปฏิบัติ ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนรู้หรือจัดกิจกรรม เพื่อประโยชน์ในการนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อกระตุ้นหรือพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนต่อไป

2.3 ควรศึกษาตัวแปรปัจจัยต่าง ๆ ในรูปแบบเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (Path analysis) เพื่อศึกษาอิทธิพลของตัวแปรต่าง ๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมจิตสาธารณะ

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2539). คู่มือการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2527. (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2536). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กวินทร์ ธรรมนุด. (2522). การเปรียบเทียบพัฒนาการทางจิตโดยยึดตนเองเป็นศูนย์กลางของเด็กที่มีความแตกต่างในการอบรมเลี้ยงดูและการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2527). จิตสำนึกของชาวนา: ทฤษฎีและแนวการวิเคราะห์แบบเศรษฐศาสตร์การเมือง. กรุงเทพฯ: เจ้าพระยา.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2543). โรงเรียนสร้างคนมีจิตสาธารณะ. วารสารการศึกษา 2000, 65(3), 17.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2546). ภาพอนาคตและคุณลักษณะของคนไทยที่ประสงค์. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาการเรียนรู้และมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- เกียรติวรรณ อมาตยกุล. (2539). อุตศึกษา: ศาสตร์แห่งการรู้จักตัวเอง. กรุงเทพฯ: ทีพีพรินท์.
- โกวิท พวงงาม. (2550). การพัฒนาสังคมไทยวันนี้กับคุณธรรมที่หายไป. วารสารสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์, 54(เมษายน), 29.
- โกศล มีความดี. (2547). ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการมีจิตสาธารณะของข้าราชการตำรวจ. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชนิดา นันทะวัน. (2554). ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ขนิษฐา สุวรรณนิตย์. (2533). ปัจจัยคัดสรรที่มีอิทธิพลต่อความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- คมนา วัชรานินทร์. (2546). *ปัจจัยเชิงเหตุและผลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอาสาสมัครพัฒนา
ของนักศึกษามหาวิทยาลัย*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนาสังคม,
บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์.
- งามตา วณินทานนท์. (2534). *จิตวิทยาสังคม*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จันทร์จิรา มูลเมือง. (2535). *การเปรียบเทียบระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของนิสิตนักศึกษา
ต่างสาขาวิชา*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา,
คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิราภา เต็งไตรรัตน์. (2543). *จิตวิทยาทั่วไป*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เจษฎา หนูรุ่ง. (2551). *ปัจจัยจิตลักษณะที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียน
สาธิตในสังกัดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต,
สาขาวิชาการศึกษาและสถิติทางการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชนะศึก นิษานนท์. (2544). *การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและ
หญิงไทย ตามการรับรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในกรุงเทพมหานคร*.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิจัยการศึกษา, คณะครุศาสตร์,
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชมพูนุท ศรีเสาวลักษณ์. (2530). *การอบรมเลี้ยงดูกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาในกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลางที่ 11/7 กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและแนะแนว, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2552). *80 นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. กรุงเทพฯ:
แดเน็กซ์ อินเทอร์เน็ตคอร์ปอเรชั่น.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2555). *สอนเด็กให้มีจิตสาธารณะ* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: วี พรินท์ (1991).
- ชัยวัฒน์ ธีระพันธุ์. (2542). *Chaos theory กับจุดเปลี่ยนสังคมไทย*. *สื่อพลัง*, 7(3), 21-33.
- ชาย โพธิ์สิตา. (2540). *รายงานการศึกษาวิจัยเรื่อง จิตสำนึกต่อสาธารณะสมบัติ: ศึกษากรณี
กรุงเทพมหานคร*. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชูชัย ศุภวงศ์. (2539). *ประชาสังคม: ทรรศนะนักคิดในสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: มติชน.
- ชูชัย ศุภวงศ์ และยุวดี คาคการณ์ไกล. (2540). *ประชาสังคมกับการพัฒนาสุขภาพ: บทวิเคราะห์
ทางวิชาการ*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.

- ณัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์. (2550). *การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของจิตอาสาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิจัยการศึกษา, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงเดือน พันธมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจนึก. (2520). *รายงานการวิจัยเรื่อง จริยธรรมของเยาวชนไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ดวงเดือน พันธมนาวิน. (2524). *ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวกับสุขภาพจิตและจริยธรรมของนักเรียนวัยรุ่นไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ดวงเดือน พันธมนาวิน. (2539). *ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม: การวิจัยและการพัฒนาบุคคล* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิสนา แจมมณี. (2541). *การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม: จากทฤษฎีสู่ปฏิบัติ*. *วารสารราชบัณฑิตยสถาน*, 2(3), 52.
- ชนิดา ทองมีเหลือ, ณิธิย์ หล่อเลิศวิทย์, ระพีวัฒน์ เลิศวุฒิสกุล, ภัคธร วิศิษฐ์วิริยะชัย, กริส จุฑานันท์ และเรวดี ทรงเที่ยง. (2550). *ปัจจัยทางจิตสังคมที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์*, 13(1), 91-102.
- ธรรมนันท์กา แจ็งสว่าง. (2547). *ผลของการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยบทบาทสมมติกับตัวแบบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). *โมเดลลิสเรล: สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 3) กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นริศรา ริชาร์ดสัน. (2546). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเสียสละของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวัดธาตุทอง เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นฤมล เกื้อนมา. (2539). *ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล และสภาพแวดล้อมในวิทยาลัย กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการพยาบาลศึกษา, คณะพยาบาลศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- นันทวัฒน์ ชุนจี. (2546). *การใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2*. วิทยานิพนธ์
วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นันทา แทนธานี. (2534). *การศึกษาตัวแปรบางประการที่มีความสัมพันธ์กับการเลี้ยงดูและ
พัฒนาการของเด็กก่อนวัยเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญทัน ภูบาล. (2549). *การใช้วีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดเป็นตัวแบบเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของ
นักเรียน*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา,
บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปฏิมากร ศิริเตชะ. (2549). *ปัจจัยทางจิตสังคม ลักษณะทางจิต และลักษณะทางชีวสังคมที่เกี่ยวข้อง
กับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมตามหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ของนักเรียนระดับชั้น
ประถมศึกษา โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต,
สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประทีป จินนี่. (2540). *การวิเคราะห์พฤติกรรมและการปรับพฤติกรรม ใน เอกสารประกอบการ
สอนวิชาการวิเคราะห์พฤติกรรมและการปรับพฤติกรรม*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัย
พฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประเวศ ะลี. (2542). *ยุทธศาสตร์แก้วกุดชาติ*. กรุงเทพฯ: สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา.
- ปรารณา กระแสสินธุ์. (2544). *การแสดงออกทางอารมณ์ของเด็กวัยเรียน เมื่อมีบุคคลสำคัญทาง
สังคมของตนอยู่ร่วมในสถานการณ์*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชา
จิตวิทยาพัฒนาการ, คณะจิตวิทยา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ผกาพันธ์ อินตะแก้ว. (2552). *รูปแบบการจัดการความรู้ของกลุ่มโรงเรียนสาธิต ธรรมชาติและ
พัฒนาการของผู้เรียนในแต่ละช่วง*. คุษฎีนิพนธ์ปรัชญาคุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการพัฒนา
ทรัพยากรมนุษย์, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พรพรหม พรคพวก. (2550). *ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4
ในสหวิทยาเขตกรุงเทพตะวันออก กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต,
สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุษย์. (2549). *ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรรณณี ชูชัย เจนจิต. (2522). *จิตวิทยาการสอน*. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พระไพศาล วิสาโล. (2544). *วิถีสังคมไทย ประชาสังคมและวัฒนธรรมชุมชน*. กรุงเทพฯ:
เรือนแก้วการพิมพ์.
- พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติพุทธศักราช 2550. (2551, 14 มกราคม).
ราชกิจจานุเบกษา. หน้า 3.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2526). *พูดเรื่องอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ: เจ้าพระยา.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2526). *รายงานการวิจัย รูปแบบการใช้ชีวิตของนิสิตจุฬา*. คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2530). *การอุดมศึกษากับสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาอุดมศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูริย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัจจร. (2543). *สำนักไทยที่พึงปรารถนา*. กรุงเทพฯ: เดือนตุลา.
- ไพโรจน์ โดเทศ. (2531). *อนาคตกลุ่มประสบการณ์ที่ควรมีในหลักสูตรประถมศึกษา*.
วารสารการศึกษา, 6(1), 18-21.
- ภัศรา จารุสุสินธุ์. (2542). *ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล สภาพแวดล้อมในการทำงาน
และการได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในงานของหัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาล
กับการรับรู้ความสามารถด้านการจัดการของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลศูนย์
สังกัดกระทรวงสาธารณสุข. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต,
สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล, คณะพยาบาลศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- มัลลิกา มดีโก. (2541). *จิตสำนึกทางสังคมของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล*.
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- มาริสา รัฐปิตย์. (2532). *ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์. วิทยานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.*
- มุฑิตา หวังคิด. (2547). *การฝึกทักษะการแก้ปัญหาโดยนำเสนอสถานการณ์ผ่านสื่อคอมพิวเตอร์
เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์
วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*

- ยุทธนา วรณปิติกุล. (2542). *สำนึกพลเมือง: ความเรียงว่าด้วยประชาชนบนเส้นทางประชาคม*.
กรุงเทพฯ: มูลนิธิการเรียนรู้และพัฒนาประชาสังคม.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ:
ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้น.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 4).
กรุงเทพฯ: สุริยาสาส์น.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2543). *การวัดด้านจิตพิสัย*. กรุงเทพฯ: สุริยาสาส์น.
- ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร, ประทีป จินจี่ และทัศนาก ทอภักดี. (2547). รูปแบบการพัฒนานักเรียน
ระดับประถมศึกษาให้มีจิตสาธารณะ: การศึกษาระยะยาว. ใน *วันสถาปนาสถาบันวิจัย
พฤติกรรมศาสตร์ครบรอบ 49 ปี* (หน้า 1-16). กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วันดี ละอองทิพรส. (2540). *ความสัมพันธ์ของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมและ
พฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม ของเด็กประถมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิบูลย์ อยู่นิสิต. (2556). การถอดแบบขั้นตอนระดับลดหลั่น. *วารสารวิจัยและพัฒนา
หลักสูตร*, 3(1), 28-38.
- วัลภา สบายยิ่ง. (2542). *ปัจจัยด้านการตั้งเป้าหมายการรับรู้ความสามารถของตนเอง และบุคลิกภาพ
ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของผู้จำหน่ายตรง*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต,
สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิทย์พัฒน์ สิทา. (2551). *ปัจจัยที่สัมพันธ์กับจิตสาธารณะของนิสิตระดับปริญญาตรี*. วิทยานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวิจัยการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.
- วิภาพันธ์ ก่อเกียรติขจร. (2541). *สรุปสถานการณ์สังคมไทย 2539: มุมมองและข้อเสนอจาก
เครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชน*. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการเผยแพร่และส่งเสริมการพัฒนา.
- วิรัตน์ คำศรีจันทร์ (2544). *จิตสำนึกพลเมืองในบริบทสังคมไทย*. วิทยานิพนธ์
การศึกษาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาประชากรการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.

- วิลาศลักษณ์ ชั่ววัลลี. (2542). ผลของรางวัลภายนอกและการรับรู้ความสามารถของคนที่มีความ
แรงจูงใจภายในของนักเรียน. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิวาห์วัน มูลสถาน. (2523). ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูและความมีวินัยในตนเอง.
วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการแนะแนว, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิสัย วิมลรัตน์. (2534). รูปแบบที่เหมาะสมในการทำนวยความรับผิดชอบในการศึกษาเล่าเรียน
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. *วารสารวิจัยสนเทศ*, 11(125), 14-19.
- ศรีประภา เพ็ชรมีศรี. (2543). จิตสำนึกสาธารณะเส้นทางสู่ประชาสังคม (Public consciousness
a path to civil society). *สื่อพลัง*, 7(3), 3-19.
- ศักดิ์ชัย นิรัฐทวี. (2541). บทบาทของมหาวิทยาลัยกับการศึกษาเพื่อความเป็นประชาสังคม.
ASAHIL THAILAND JOURNAL, 1(1), 52-69.
- ศิริชัย กาญจนวาสิ. (2544). ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ศุภย์คุณธรรม. (2550). คุณธรรม. *วารสารคุณธรรม*, 2(7), 14-17.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. (2543). ทฤษฎีและการปฏิบัติการทางจิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ:
อักษรบัณฑิต.
- สมกุล ชาญนวงส์. (2533). การศึกษาคุณลักษณะทางจิตใจของประชากรไทยที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน
ที่มีระดับการพัฒนาต่างกัน. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชา
การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมพิศ แซ่เฮง. (2546). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความมีวินัยในตนเอง
ของนักเรียนสาขาช่างอุตสาหกรรม โรงเรียนอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชา
การวิจัยและสถิติทางการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2544). ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สวนดุสิตโพล. *คุณธรรมของเยาวชนไทยที่ควรเร่งสร้าง/ปลูกฝัง*. เข้าถึงได้จาก
<http://www.ryt9.com/s/sdp/118726>

- สวนา พรพัฒน์กุล. (2525). *อิทธิพลของตัวแบบที่มีต่อการพัฒนาทางด้านความคิดและการเรียนรู้ทางสังคมของเด็กไทย*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ. (2542). *วาระการวิจัยแห่งชาติในภาวะวิกฤติเพื่อฟื้นฟู*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *การขับเคลื่อนนโยบายของ สพฐ.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ: พรินทวานกราฟฟิค.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2549). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบ พ.ศ. 2550-2554*. กรุงเทพฯ: วิ. เจ.พรินติ้ง.
- สิทธิโชค วรานุสันติ. (2546). *จิตวิทยาสังคม*. กรุงเทพฯ: เม็ดทรายพรินติ้ง.
- สื่อพลัง. (2542). *จิตสำนึกสาธารณะเส้นทางสู่ประชาสังคม*. *วารสารสื่อพลัง*, 7(3), 9-12.
- สุกานดา นิ่มทองคำ. (2535). *ตัวแปรเชิงจิตสังคมและชีวพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุขุม เฉลยสุข. (2550). *วิกฤตคุณธรรมเยาวชนไทยไร้คุณธรรม ใครช่วยแก้*. *วารสารวิทยจารย์*, 106(13), 70-71.
- สุชาดา จักรพิสุทธิ์. (2544). *จิตสำนึกสาธารณะ*. *วารสารศิลปวัฒนธรรม*, 22(9), 22-23.
- สุดจิต นิमितกุล. (2544). *แนวคิดเรื่องประชาสังคม*. *วารสารดำรงราชานุภาพ* 1(1), 53-59.
- สุธีรา ภาสระคุ. (2557). *การพัฒนากระบวนการบริหารงานการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. *วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม*, 10(1), 203-204.
- สุธีตา หงษาชาติ. (2539). *ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมในสถาบัน บุคลิกภาพ และพฤติกรรมการรับข่าวสารกับความรู้และการตอบสนองต่อภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาพยาบาล*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการพยาบาลศึกษา, คณะพยาบาลศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สุนันท์ ปรีชาชัยสุรัตน์. (2542). การใช้เทคนิคแม่แบบในการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมทางสังคมของนักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคตแตกต่างกัน. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุพจน์ ทรายแก้ว. (2546, มกราคม-มิถุนายน). จิตสำนึกสาธารณะ: การก่อรูปและกระบวนการเสริมสร้าง. วารสารเพชรบุรีวิทยาลัย, 4(1), 45-57.
- สุพัตรา สุภาพ. (2538). สังคมวิทยา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพัตรา สุภาพ. (2545). ปัญหาสังคม (พิมพ์ครั้งที่ 18). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุภัทรา ภูษิตรัตนาวลี. (2547). ปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาจิตสำนึกต่อสังคมของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิจัยการศึกษา, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุมน อมรวิวัฒน์. (2540). การพัฒนาครอบครัว. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดนายกรัฐมนตรี.
- สุมาลี จันทร์ชลอ. (2541). การศึกษารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมนักเรียน. วารสารวิชาการ, 1(3), 59.
- สุรพงษ์ ชูเดช. (2534). ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยกับจิตลักษณะที่สำคัญของนิสิต. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุรางค์ โส้วตระกูล. (2537). จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรางค์ โส้วตระกูล. (2544). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์.
- สุวิมล ว่องวานิช และนงลักษณ์ วิรัชชัย. (2543). ปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรมระดับบุคคล เพื่อมุ่งความสำเร็จของส่วนรวมของนักศึกษามหาวิทยาลัย. รายงานการวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- แสงทอง ภูศรี. (2545). แนวคิดและการปฏิบัติด้านความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการจัดการศึกษา: การศึกษาเชิงปริมาณและคุณภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิจัยการศึกษา, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- หฤทัย อาจปรุ. (2544). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ภาวะผู้นำ รูปแบบการดำเนินชีวิตและความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง กับการมีจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษาพยาบาล เขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการพยาบาลศึกษา, คณะพยาบาลศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- อนุชาติ พวงสำลี และวีรบูรณ์ วิสารทสกุล. (2540). *ประชาสังคม: คำ ความคิดและความหมาย*. กรุงเทพฯ: สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา.
- อนุชาติ พวงสำลี. (2543). *พลเมืองไทย ณ จุดเปลี่ยนศตวรรษ*. กรุงเทพฯ: สถาบันการเรียนรู้และพัฒนาประชาสังคม.
- อนุศักดิ์ จินดา. (2548). *ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสระบุรี*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อโณทัย ผาสุข. (2556). *การวิเคราะห์หุระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสำนึกสาธารณะของพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาคณะศึกษาศาสตร์, สาขาวิชาวิจัย วัตถุประสงค์และสถิติการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อรพินทร์ ชูชม, อัจฉรา สุขารมณ และอุษา ศรีจินดารัตน์. (2549). *รายงานการวิจัย เรื่องการวิเคราะห์ปัจจัยทางจิตสังคมที่สัมพันธ์กับจิตสำนึกทางปัญญาและคุณภาพชีวิตของเยาวชนไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อ้อมใจ วงษ์มณฑา. (2553). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*. ปัตตานี: สถาบันวัฒนธรรมศึกษากัลยาณิวัฒนา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- อัจฉรา โฉมแฉล้ม. (2544). *จิตสำนึกของนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ต่อการรวมกลุ่มกิจกรรมเพื่อสังคม*. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม, คณะสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อัจฉรา สุขารมณ. (2541). อิทธิพลของครูและโรงเรียนที่มีต่อสุขภาพจิตเด็ก. *วารสารการปฐมวัย*, 2(1), 45.
- Bandura, A. (1977). *Social learning theory*. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall.
- Bandura, A. (1986). *Social foundation of thought and action: A social cognitive theory*. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall.
- Bloom, B. S. (1956). *Taxonomy of educational objectives*. New York: David McKay.
- Bollen, K. A. (1989). *Structure equations with latent variables*. New York: John Wiley & Sons.
- Cohen, J., & Cohen, P. (1983). *Applied multiple regression/ Correlation analysis for the behavioral sciences* (2nd ed.). Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Frances, L., & Louise, B. A. (1955). *Child behavior*. New Youk: Harper.

- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate data analysis* (7th ed.). Upper Saddle River, New Jersey: Pearson Education.
- Hoffman, M. L. (1966). *Review of child development research*. New York: Rusell Sage Foundation.
- Horton, P. B., & Hunt, C. L. (1980). *Sociology*. New York: McGraw-Hill.
- Hurlock, E. B. (1978). *Child development* (6th ed.). New York: McGraw-Hill.
- Kay, W. (1975). *Moral education*. London: George Allen and Unwin.
- Keer, M. H. (2003). Family involvement, problem and prosocial behavior outcomes of latino youth. *Am J Health Behavior*, 27(1), 55-65.
- Kohlberg, L. (1964). Development of moral character and moral deology. *Review of Child Development Research*, 5(1), 382-432.
- Kohlberg, L. (1984). *Kohlberg's original study of moral development*. New York: Harper.
- Levin, G. R. (1983). *Child psychology*. Monterey, CA: Brooks/ Cole.
- Ma, H. K. (2003). The Relationship of family social environment peer influences and peer relationship to altruistic orientation in Chinese children. *The Journal of Genetic Psychology*, 164(3), 267-274.
- Ma, H. K., Shek, D. T. L., Cheung, P. C., & Lam, C. O. B. (2000). Parental peer and teacher influences on the social behavior of Hong Kong Chinese adolescents. *The Journal of Genetic Psychology*, 161(1), 65-78.
- Mischel, W. (1966). Theory and research on the antecedents of self-imposed delay of reward. In B. A. Maher (ed.), *Progress in Experimental Personality Research* (pp. 85-132). New York: Academic Press.
- Mischel, W. (1974). Processes in delay of gratification. In L. Berkowitz (ed.), *Advances in Experimental Social Psychology* (pp. 249-293). New York: Academic Press.
- Nailson, W. A., Knoth, T. A., & Carhart, P. W. (1957). *Webster's new international dictionary of the english language*. Springfield: G & C Merriam.
- Oslan, A., Bleckher, L., & Chesnolaca, V. (2000). *Distant Communication Project*. Retrieved from <http://www.russ.ru/ds/english.html>
- Schumacker, R. E., & Lomax, R. G. (1996). *A beginner's guide to structural equation modeling*. Mahwah, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.

- Seginer, R. & Halabi, H. (1991). Cross-Cultural variations of adolescents future orientation: The case of israeli druze versus israeli arab and jewish male. *Journal of Cross Cultural Psychology*, 22(2), 224-237.
- Sills, D. L. (1972). Leadership. *International encyclopedia of the social sciences*. New York: The Macmillan & the free press.
- Susan, M. S. (1997). The social worker as moral citizen: Ethics in action. *Social Work*, 42(3), 223-224.
- Throne, S. (1997). Leadership and empowerment. *Journal of nursing education*, 36(9), 437-441.
- West, S. G., Finch, J. F., & Curan, P. J. (1995). Structural equation models with non-normal variables: Problems and remedies. In R. H. Hoyle (Ed.), *Structural Equation Modeling: Concept, Issues, and Applications* (pp. 56-75). Thousand Oaks, CA: SAGE.
- Wright, D. (1975). *The psychology of moral behavior*. Middlesex, England: Penquin Book.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ดร.คลดาว ปุณณานนท์	อาจารย์ประจำสาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
2. ดร.อโณทัย ผาสุข	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ
โรงพยาบาลบางละมุง
3. อาจารย์บัลลังก์ ตาลทอง	หัวหน้างานแนะแนว โรงเรียนสาธิต
“พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา
4. อาจารย์ปิยะธิดา วรญาโนปกรณ์	อาจารย์กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์
โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ”
มหาวิทยาลัยบูรพา
5. นางสาวพรพิมล คงวิวัฒนากุล	หัวหน้างานอนามัย โรงเรียนสาธิต
“พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา

ภาคผนวก ข
แบบสอบถาม

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น :
กรณีศึกษาโรงเรียนสาธิตในภาคตะวันออก

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามเพื่อการวิจัยชุดนี้มี 3 ตอน
ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป
ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีจิตสาธารณะ
ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับจิตสาธารณะ
2. ขอความร่วมมือนักเรียนทุกคนในการตอบแบบสอบถามนี้ทุกข้อ ตามความคิดเห็นของนักเรียน ซึ่งข้อมูลจากแบบสอบถามนี้จะนำไปวิเคราะห์โดยภาพรวมเท่านั้น จะไม่มีการเปิดเผยข้อมูลเป็นรายบุคคล
3. ผู้วิจัยขอขอบคุณนักเรียนที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้ ซึ่งผลการวิจัยจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่ถูกต้อง เพื่อการร่วมมือกันพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนต่อไป

ด้วยความขอบคุณ
นางอารีวรรณ คุหเพ็ญแสง
ผู้วิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ลงในช่อง ตามความเป็นจริงของนักเรียน

1. เพศ

1) ชาย

2) หญิง

2. เกรดเฉลี่ยสะสม

1) 0.00 – 1.99

2) 2.00 – 2.99

3) 3.00 – 4.00

3. กำลังศึกษาระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่...../..... เลขที่ (ลำดับที่ในห้องเรียน)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีจิตสาธารณะ

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีจิตสาธารณะของนักเรียน เมื่ออ่านข้อความต่อไปนี้แล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนหรือใกล้เคียงมากที่สุด

จริง	หมายถึง	นักเรียนเห็นด้วยกับข้อความนั้นมากที่สุด
ค่อนข้างจริง	หมายถึง	นักเรียนเห็นด้วยกับข้อความนั้น
ไม่แน่ใจ	หมายถึง	นักเรียนมีความคิดเห็นต่อข้อความนั้นในลักษณะเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยเท่ากัน
ค่อนข้างไม่จริง	หมายถึง	นักเรียนไม่เห็นด้วยกับข้อความนั้น
ไม่จริง	หมายถึง	นักเรียนไม่เห็นด้วยกับข้อความนั้นมากที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริง	ค่อนข้างจริง	ไม่แน่ใจ	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง
การรับรู้ความสามารถของตนเอง						
1	ข้าพเจ้ามั่นใจว่าตนเองมีความสามารถ ที่จะทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์เพื่อผู้อื่นและส่วนรวมได้					
2	ข้าพเจ้ามั่นใจว่า ถ้าข้าพเจ้าตั้งใจทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมแล้ว ข้าพเจ้าจะทำได้สำเร็จ					
3	ข้าพเจ้าจะตักเตือนเพื่อน เมื่อเห็นเพื่อนทำห้องเรียนสกปรก					
4	ข้าพเจ้ามั่นใจว่าสามารถทำหน้าที่ในกิจกรรมสำคัญของโรงเรียนที่ครูมอบหมายให้ได้					
5	เมื่อเก็บของ ๆ ผู้อื่น ได้ข้าพเจ้าจะนำไปส่งครูทุกครั้ง					
ลักษณะมุงอนาคต						
6	ก่อนที่จะข้าพเจ้าจะตัดสินใจเลือกศึกษาต่อสาขาใด ข้าพเจ้าจะศึกษารายละเอียดของสาขาวิชานั้น ๆ					
7	ข้าพเจ้าสำรวจตนเองก่อนตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ					
8	ข้าพเจ้าวางแผนการทำงานเพื่อให้สามารถส่งงานได้ตามกำหนดเวลา					
9	ข้าพเจ้าเลือกเรียนวิชาที่เกี่ยวกับการศึกษาต่อ หรือการประกอบอาชีพ					
10	ข้าพเจ้าคิดไว้แล้วว่า จะประกอบอาชีพอะไรในอนาคต					

ข้อ ที่	ข้อความ	จริง	ค่อนข้าง จริง	ไม่แน่ใจ	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่ จริง
ความเป็นแบบอย่างจากพ่อแม่						
11	ข้าพเจ้ามักเห็นพ่อแม่เข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ในชุมชน					
12	เมื่อพ่อหรือแม่รู้ว่าเพื่อนบ้านมีปัญหาเดือดร้อน ท่านจะ โทรศัพท์ไปถามข่าวหรือไปเยี่ยมถึงบ้านเพื่อช่วยเหลือ					
13	ข้าพเจ้ารู้สึกพอใจ ที่พ่อแม่ของข้าพเจ้าไม่เข้าร่วมกิจกรรม ของสังคม					
14	พ่อแม่ของข้าพเจ้าใส่ใจปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม					
15	ข้าพเจ้ามักจะเห็นพ่อแม่ทำบุญ บริจาคเงินหรือสิ่งของ ให้ผู้อื่นเสมอ					
การอบรมเลี้ยงดู แบบใช้เหตุผล						
16	เมื่อข้าพเจ้ามีปัญหาในการเรียน พ่อแม่จะให้คำปรึกษา					
17	เมื่อข้าพเจ้าทำผิด พ่อแม่จะให้โอกาสข้าพเจ้าชี้แจงเหตุผลก่อน					
18	เมื่อมีเวลาว่างพ่อแม่จะพูดคุยกับข้าพเจ้าและสมาชิก ในครอบครัวอย่างสนุกสนาน					
19	พ่อแม่สนใจไต่ถามเกี่ยวกับชีวิตใน โรงเรียนของข้าพเจ้า					
20	พ่อแม่สอนให้ข้าพเจ้าใช้ชีวิตอย่างถูกต้อง เช่น การตรงต่อเวลา ความรับผิดชอบ					
การอบรมเลี้ยงดู แบบเข้มงวดกวดขัน						
21	เมื่อข้าพเจ้าพยายามชี้แจงหรือยกเหตุผลใด ๆ ให้พ่อแม่ฟัง ท่านจะหาว่าข้าพเจ้าเถียง					
22	เมื่อข้าพเจ้าทำผิดพ่อแม่จะดุ หรือลงโทษทันทีไม่ว่าจะอยู่ที่ใด					
23	พ่อแม่ไม่อนุญาตให้ข้าพเจ้าไปทำกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะไปกับ โรงเรียนกับเพื่อน ๆ หรือคนอื่น					
24	พ่อแม่ไม่ยอมให้ข้าพเจ้าคบเพื่อนต่างเพศเลย					
25	พ่อแม่ชอบบังคับให้ข้าพเจ้าทำตามโดยไม่ถามความรู้สึก ของข้าพเจ้า					
การอบรมเลี้ยงดู แบบปล่อยปละละเลย						
26	พ่อแม่ไม่เคยเตือนให้ข้าพเจ้าอ่านหนังสือ หรือทำการบ้านเลย					
27	พ่อแม่ไม่เคยถามเรื่องความเป็นอยู่ของข้าพเจ้าเลย					
28	เมื่อข้าพเจ้าแจ้งผลการเรียนให้พ่อแม่ทราบ ท่านจะแสดงอาการ เฉย ๆ					

ข้อ ที่	ข้อความ	จริง	ค่อนข้าง จริง	ไม่แน่ใจ	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่ จริง
29	พ่อแม่ไม่สนใจในการคบเพื่อนของข้าพเจ้า					
30	พ่อแม่ไม่สนใจให้คำปรึกษา เมื่อข้าพเจ้าต้องการความช่วยเหลือ					
ความเป็นแบบอย่างจากครู						
31	ครูของข้าพเจ้าไม่ค่อยใส่ใจกับปัญหาหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อผู้อื่นและสังคม					
32	ครูของข้าพเจ้าเป็นบุคคลที่มีน้ำใจ มักช่วยเหลือผู้ที่เดือดร้อนเสมอ					
33	ครูสอนให้ข้าพเจ้ารู้จักเห็นใจและเสียสละแก่ผู้ที่ขาดแคลน โอกาสทางสังคม					
34	ครูของข้าพเจ้าส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมหรือจัดกิจกรรมเพื่อ สังคมส่วนรวม					
35	ข้าพเจ้าสามารถยึดการปฏิบัติตนของครู ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น และสังคมมาเป็นแบบอย่างได้					
สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู						
36	เมื่อข้าพเจ้ากังวลใจ ครูเป็นบุคคลหนึ่งที่ปลอดภัยมาให้รู้สึกดีขึ้น					
37	ครูมีความรัก ความห่วงใย และคอยให้ความช่วยเหลือ เมื่อข้าพเจ้าประสบปัญหาต่าง ๆ					
38	ครูแสดงความชื่นชมและให้กำลังใจ เมื่อข้าพเจ้าทำความดีหรือ ทำประโยชน์แก่ส่วนรวม					
39	ข้าพเจ้าเชื่อฟังและมักจะปฏิบัติตามคำแนะนำของครูเสมอ					
40	เมื่อข้าพเจ้ามีเรื่องไม่สบายใจข้าพเจ้าจะปรึกษาครู					
ความเป็นแบบอย่างจากเพื่อน						
41	ข้าพเจ้าเคยเห็นเพื่อนสนิททำกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือและเป็น ประโยชน์ต่อผู้อื่นและส่วนรวม					
42	เพื่อนในกลุ่มของข้าพเจ้าไม่ค่อยคิดที่จะให้ความช่วยเหลือ เสียสละหรือความใส่ใจกับปัญหาของผู้อื่นและสังคม					
43	เพื่อนสนิทของข้าพเจ้ามักจะแสดงอาการเบื่อหน่ายที่ต้องร่วม ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์					
44	การเข้าร่วมทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมของข้าพเจ้า ได้รับแบบอย่างจากเพื่อน					
45	เพื่อนมักชวนและคอยพูดกระตุ้นให้ข้าพเจ้าเข้าร่วมทำกิจกรรม เพื่อสังคม					

ข้อ ที่	ข้อความ	จริง	ค่อนข้าง จริง	ไม่แน่ใจ	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่ จริง
สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน						
46	ในการทำงานเป็นกลุ่ม ข้าพเจ้าสามารถให้ความคิดเห็นกับเพื่อนได้					
47	ข้าพเจ้ากับเพื่อนมักเอื้อเฟื้อต่อกัน เช่น การให้ยืมหนังสือ การแบ่งขนมให้กัน					
48	เมื่อข้าพเจ้าทำงานในสถานที่ข้าพเจ้ารับผิดชอบผิดพลาดหรือล้มเหลว เพื่อนจะคอยปลอบใจและให้กำลังใจ					
49	ถ้ามีเรื่องไม่สบายใจ ข้าพเจ้าสามารถปรับทุกข์กับเพื่อน ๆ ได้					
50	เพื่อนจะคอยว่ากล่าวตักเตือน เมื่อข้าพเจ้าทำสิ่งที่ไม่ดีหรือทำสิ่งที่ไม่ดีพลาด					
ความเป็นแบบอย่างจากบุคคลสำคัญ						
51	ข้าพเจ้าเคยเห็นบุคคลที่มีชื่อเสียงในสังคมแสดงความห่วงใยและให้ความช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนในสังคม					
52	ข้าพเจ้าทำตามพฤติกรรมที่ดี ด้านการให้ความช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม จากบุคคลที่มีชื่อเสียงในสังคม					
53	การที่บุคคลที่มีชื่อเสียงในสังคม เป็นแกนนำในการบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม ทำให้ข้าพเจ้าเกิดความรู้สึกอยากทำกิจกรรมเหล่านั้น					
54	ข้าพเจ้านำแนวคิดของบุคคลที่มีชื่อเสียงในสังคมที่ชื่นชอบมาเป็นแนวทางในการทำงาน					
55	ข้าพเจ้าเต็มใจและพร้อมที่จะปฏิบัติตามบุคคลที่มีชื่อเสียงในสังคม ในการช่วยเหลือกิจกรรมสาธารณะ					
การรับข่าวสารจากสื่อมวลชน						
56	การนำเสนอข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ มีส่วนช่วยให้ข้าพเจ้าเกิดความรู้สึกเห็นอกเห็นใจ และอยากให้ความช่วยเหลือผู้อื่นมากขึ้น					
57	การเกิดพฤติกรรมจิตสาธารณะของข้าพเจ้า ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจาก การได้เห็น หรือ ได้ยินข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ					
58	ข้าพเจ้าได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการช่วยเหลือผู้ประสบภัย หรือ ความเดือดร้อนจากสื่อต่าง ๆ					

ข้อ ที่	ข้อความ	จริง	ค่อนข้าง จริง	ไม่แน่ใจ	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่ จริง
59	การนำเสนอข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับผู้ประสบภัย หรือ ความเดือดร้อนของผู้อื่น ไม่มีผลต่อความรู้สึกและพฤติกรรม จิตสาธารณะของข้าพเจ้า					
60	การนำเสนอข่าวของสื่อต่าง ๆ เกี่ยวกับบุคคลที่ทำประโยชน์ ต่อสังคม ทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกชื่นชมและอยากปฏิบัติตาม					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับจิตสาธารณะ

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีจิตสาธารณะของนักเรียน
เมื่ออ่านข้อความต่อไปนี้แล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือที่ตรงกับ
พฤติกรรมของนักเรียนมากที่สุด

มีการปฏิบัติทุกครั้ง	หมายถึง	นักเรียนปฏิบัติตามข้อความนั้นทุกครั้ง
มีการปฏิบัติบ่อยครั้ง	หมายถึง	นักเรียนปฏิบัติมากกว่าไม่ปฏิบัติตามข้อความนั้น
มีการปฏิบัติเป็นบางครั้ง	หมายถึง	นักเรียนปฏิบัติและไม่ปฏิบัติตามข้อความนั้นเท่า ๆ กัน
มีการปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง	หมายถึง	นักเรียนไม่ปฏิบัติตามมากกว่าปฏิบัติตามข้อความนั้น
ไม่เคยมีการปฏิบัติ	หมายถึง	นักเรียนไม่เคยปฏิบัติตามข้อความนั้นเลย

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		ทุก ครั้ง	บ่อย ครั้ง	บาง ครั้ง	นาน ๆ ครั้ง	ไม่ เคย
ด้านการหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อของส่วนรวม						
1	เมื่อนำไม้กวาดของห้องเรียน ไปใช้แล้ว ข้าพเจ้านำไปเก็บไว้ที่เดิม					
2	เมื่อรับประทานอาหารเสร็จ ข้าพเจ้านำ จาน ชาม ที่ใช้แล้ว ไปวางไว้ในที่เก็บภาชนะ					
3	เมื่อข้าพเจ้าออกจากห้องเรียนเป็นคนสุดท้าย ข้าพเจ้าจะปิดไฟ พัดลมหรือแอร์ ก่อนออกจากห้องเรียน					
4	เมื่อข้าพเจ้าจัดบอร์ดห้องเรียนเสร็จแล้ว ข้าพเจ้านำอุปกรณ์ต่าง ๆ ไปเก็บเข้าที่อย่างเรียบร้อย					
5	ข้าพเจ้าใช้คอมพิวเตอร์ของโรงเรียนด้วยความระมัดระวัง เพราะเกรงว่าจะชำรุดเสียหาย					
6	ข้าพเจ้าใช้หนังสือของห้องสมุดด้วยความระมัดระวัง เพราะเกรงว่าจะทำให้หนังสือชำรุด					
7	เมื่ออ่านหนังสือในห้องสมุดแล้ว ก่อนออกจากห้อง ข้าพเจ้าจะวางหนังสือไว้โดยไม่เก็บเข้าที่					
8	ข้าพเจ้าเปิดอ่านหนังสือในห้องสมุดอย่างทะนุถนอม					
9	เมื่อข้าพเจ้าใช้โต๊ะเก้าอี้ในห้องเรียนเสร็จแล้ว ข้าพเจ้าจะวางไว้ตามเดิมโดยไม่เก็บเข้าที่					
10	ข้าพเจ้าขบ่นังโยกเก้าอี้ ขณะนั่งเรียนหนังสือ					

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		ทุก ครั้ง	บ่อย ครั้ง	บาง ครั้ง	นาน ๆ ครั้ง	ไม่ เคย
ด้านการถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวม						
11	ข้าพเจ้ารู้สึกเบื่อน่ายในการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาโรงเรียน					
12	ถ้าครูมอบหมายให้ทำงานเพื่อห้องเรียน ข้าพเจ้าจะทำด้วยความเต็มใจ					
13	ถ้าข้าพเจ้าได้รับคัดเลือกเป็นตัวแทนทำกิจกรรมของโรงเรียน ข้าพเจ้าจะตั้งใจทำอย่างเต็มความสามารถ					
14	หลังจากร่วมกันจัดกิจกรรมในโรงเรียน เช่น กีฬาสี การจัดนิทรรศการ เป็นต้น ข้าพเจ้าจะช่วยเพื่อน ๆ เก็บของให้เรียบร้อยก่อนกลับบ้าน					
15	ในการทำงานเป็นกลุ่ม ข้าพเจ้าทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยความตั้งใจ					
16	ถ้าพบอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ของโรงเรียนที่ใช้ชำรุด ข้าพเจ้าจะแจ้งให้ครูหรือเจ้าหน้าที่ทราบ					
17	ข้าพเจ้าช่วยเพื่อน ๆ จัดบอร์ดของห้อง แม้จะไม่ใช่น้ำหนักของตน					
18	ข้าพเจ้ายืมหนังสือก่อนออกจากห้องสมุด					
19	เมื่อข้าพเจ้าเข้าห้องสมุด จะไม่ส่งเสียงดังรบกวนผู้อื่น					
20	ข้าพเจ้าอาสาช่วยอาจารย์ถือแบบฝึกหัดหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ มาที่ห้องเรียน					
ด้านการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวม						
21	ข้าพเจ้าจะเบิกอุปกรณ์ของห้อง ที่นำมาใช้ร่วมกัน ในการทำกิจกรรมมาก ๆ เพื่อเก็บไว้ใช้เองในงานต่อไป					
22	เมื่อมีการแจกเอกสารประกอบการเรียน ข้าพเจ้าจะหยิบเอกสารมาเกินจำนวนที่กำหนด เพื่อเก็บไว้ใช้เมื่อมีการทำงานผิดพลาด					
23	ข้าพเจ้าจับจอง โต๊ะ-เก้าอี้นั่งเล่นภายในโรงเรียน เพื่อเป็นที่นั่งประจำของตนเองและกลุ่มเพื่อนสนิทเท่านั้น					
24	ข้าพเจ้าเขียนชื่อไว้ที่เก้าอี้ม้านั่ง จะได้เป็นที่นั่งประจำ					
25	เมื่อชื่อของในสหกรณ์โรงเรียน ข้าพเจ้าจะเข้าแถวเพื่อรอชื่ออย่างเป็นระเบียบ					
26	ข้าพเจ้าเคยยืมหนังสือหายากหรือหนังสือที่ตนสนใจในห้องสมุดไปช้อนไว้ที่ตู้หนังสืออื่น เพื่อเวลาอ่านจะได้หาง่าย					

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		ทุก ครั้ง	บ่อย ครั้ง	บาง ครั้ง	นาน ๆ ครั้ง	ไม่ เคย
27	ถ้ากำลังเล่นกีฬาอยู่ เมื่อเพื่อนมาขอเล่นด้วยข้าพเจ้า ยินดีให้เล่นด้วย					
28	เมื่อถึงเวลารับประทานอาหาร ข้าพเจ้าจะรีบวิ่งไปรับถาดอาหาร โดยไม่สนใจคนที่เข้าแถวอยู่ก่อน					
29	หากเจอสิ่งของที่เป็นของ ๆ โรงเรียน ข้าพเจ้าจะนำส่งคืนครู					
30	เมื่อข้าพเจ้ารับประทานอาหารที่โต๊ะเรียบร้อยแล้ว ข้าพเจ้าจะรีบลุกให้ผู้อื่นได้ใช้โต๊ะต่อทันที					

ภาคผนวก ค

ค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ตารางที่ 11 ค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ของแบบสอบถามวัดปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีจิตสาธารณะ

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	สรุป
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
3	0	+1	+1	+1	+1	4	.80	ใช้ได้
4	+1	-1	+1	+1	+1	3	.60	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
9	+1	-1	+1	+1	+1	3	.60	ใช้ได้
10	+1	-1	+1	+1	+1	3	.60	ใช้ได้
11	+1	-1	+1	+1	+1	3	.60	ใช้ได้
12	+1	-1	+1	+1	+1	3	.60	ใช้ได้
13	+1	0	+1	+1	0	3	.60	ใช้ได้
14	+1	-1	+1	+1	+1	3	.60	ใช้ได้
15	+1	-1	+1	+1	+1	3	.60	ใช้ได้
16	-1	+1	+1	+1	+1	3	.60	ใช้ได้
17	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
18	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
19	+1	+1	0	+1	+1	4	.80	ใช้ได้
20	+1	+1	0	+1	+1	4	.80	ใช้ได้
21	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
22	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
23	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
24	+1	+1	+1	0	0	3	.60	ใช้ได้
25	+1	+1	0	0	+1	3	.60	ใช้ได้
26	0	+1	+1	0	+1	3	.60	ใช้ได้

ตารางที่ 11 (ต่อ)

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	สรุป
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
27	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
28	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
29	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
30	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
31	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
32	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
33	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
34	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
35	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
36	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
37	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
38	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
39	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
40	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
41	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
42	+1	+1	0	+1	+1	4	.80	ใช้ได้
43	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
44	-1	+1	0	+1	+1	2	.40	ตัดทิ้ง
45	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
46	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
47	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
48	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
49	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
50	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
51	0	+1	+1	+1	+1	4	.80	ใช้ได้
52	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้

ตารางที่ 11 (ต่อ)

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	สรุป
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
53	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
54	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
55	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
56	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
57	+1	+1	+1	0	+1	4	.80	ใช้ได้
58	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
59	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
60	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
61	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
62	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
63	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
64	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
65	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
66	0	+1	+1	+1	+1	4	.80	ใช้ได้
67	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
68	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
69	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
70	0	+1	+1	+1	+1	4	.80	ใช้ได้
71	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
72	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
73	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
74	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
75	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้

ตารางที่ 12 ค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ของแบบสอบถามวัดการมีจิตสาธารณะ

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	สรุป
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	0	4	.80	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
9	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
11	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
12	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
13	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
14	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
15	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
16	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
17	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
18	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
19	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
20	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
21	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
22	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
23	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
24	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
25	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
26	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้

ตารางที่ 12 (ต่อ)

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	สรุป
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
27	-1	+1	+1	+1	+1	3	.60	ใช้ได้
28	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
29	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
30	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
31	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
32	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
33	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
34	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
35	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
36	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
37	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
38	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
39	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
40	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
41	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
42	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
43	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
44	0	+1	+1	+1	+1	4	.80	ใช้ได้

เกณฑ์การให้คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ

การกำหนดคะแนนของผู้เชี่ยวชาญ

+1	หมายถึง	แน่ใจว่าสอดคล้องกัน ระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ
0	หมายถึง	ไม่แน่ใจว่าสอดคล้องกัน ระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ
-1	หมายถึง	แน่ใจว่าไม่สอดคล้องกัน ระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ

การหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC)

การหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC : Index of Item Objective Congruence หรือ Index of Consistency)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC หมายถึง ดัชนีความตรงของเนื้อหา ระหว่างแบบวัดกับวัตถุประสงค์

$\sum R$ หมายถึง ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

ค่าดัชนีความตรงของเนื้อหาที่ยอมรับได้ต้องมีค่าตั้งแต่ .50 ขึ้นไป

ตารางที่ 13 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีจิตสาธารณะ

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (r)	สรุป	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (r)	สรุป
1	.483	นำไปใช้	27	.741	นำไปใช้
2	.640	นำไปใช้	28	.467	นำไปใช้
3	.361	ตัดทิ้ง	29	.662	นำไปใช้
4	.650	นำไปใช้	30	.637	นำไปใช้
5	.599	นำไปใช้	31	.432	นำไปใช้
6	.383	นำไปใช้	32	.384	นำไปใช้
7	.315	ตัดทิ้ง	33	.635	นำไปใช้
8	.523	นำไปใช้	34	.601	นำไปใช้
9	.669	นำไปใช้	35	.550	นำไปใช้
10	.407	นำไปใช้	36	.268	ตัดทิ้ง
11	.068	ตัดทิ้ง	37	.324	นำไปใช้
12	.357	นำไปใช้	38	.772	นำไปใช้
13	.420	นำไปใช้	39	.630	นำไปใช้
14	.231	นำไปใช้	40	.388	นำไปใช้
15	.517	นำไปใช้	41	.524	นำไปใช้
16	.467	นำไปใช้	42	.448	นำไปใช้
17	.567	นำไปใช้	43	.413	นำไปใช้
18	.336	นำไปใช้	44	.237	นำไปใช้
19	.429	นำไปใช้	45	-.144	ตัดทิ้ง
20	.562	นำไปใช้	46	.352	นำไปใช้
21	.131	ตัดทิ้ง	47	.269	นำไปใช้
22	.649	นำไปใช้	48	.364	นำไปใช้
23	.379	นำไปใช้	49	.571	นำไปใช้
24	.285	นำไปใช้	50	.272	นำไปใช้
25	.098	ตัดทิ้ง	51	.342	นำไปใช้
26	.372	นำไปใช้	52	.423	นำไปใช้

ตารางที่ 13 (ต่อ)

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (r)	สรุป	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (r)	สรุป
53	.421	ตัดทิ้ง	61	.520	นำไปใช้
54	.538	นำไปใช้	62	.483	นำไปใช้
55	.697	นำไปใช้	63	.638	นำไปใช้
56	.589	นำไปใช้	64	.670	นำไปใช้
57	.581	นำไปใช้	65	.727	นำไปใช้
58	.615	นำไปใช้	66	.410	นำไปใช้
59	.569	นำไปใช้	67	.383	นำไปใช้
60	.493	นำไปใช้			

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีจิตสาธารณะมีค่าเท่ากับ .875

ตารางที่ 14 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
วัดจิตสาธารณะ

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (r)	สรุป	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (r)	สรุป
1	.635	นำไปใช้	20	.508	นำไปใช้
2	.494	นำไปใช้	21	.314	ตัดทิ้ง
3	.562	นำไปใช้	22	.418	ตัดทิ้ง
4	.552	นำไปใช้	23	.450	นำไปใช้
5	.294	ตัดทิ้ง	24	.597	นำไปใช้
6	.572	นำไปใช้	25	.420	นำไปใช้
7	.497	นำไปใช้	26	.598	นำไปใช้
8	.472	นำไปใช้	27	.385	นำไปใช้
9	.443	นำไปใช้	28	.323	นำไปใช้
10	.527	นำไปใช้	29	.455	นำไปใช้
11	.401	ตัดทิ้ง	30	.730	นำไปใช้
12	.398	ตัดทิ้ง	31	.175	ตัดทิ้ง
13	.446	นำไปใช้	32	.689	นำไปใช้
14	.455	นำไปใช้	33	.551	นำไปใช้
15	.749	นำไปใช้	34	.481	นำไปใช้
16	.351	ตัดทิ้ง	35	.553	นำไปใช้
17	.563	นำไปใช้	36	.601	นำไปใช้
18	.645	นำไปใช้	37	.478	นำไปใช้
19	.559	นำไปใช้			

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดจิตสาธารณะมีค่าเท่ากับ .913

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ มีค่าเท่ากับ .900

การหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination)

โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนแต่ละข้อกับคะแนนรวม

(Corrected item-total correlation) โดยใช้เกณฑ์ค่า r ต้องมีค่าไม่ต่ำกว่า .20 ขึ้นไป

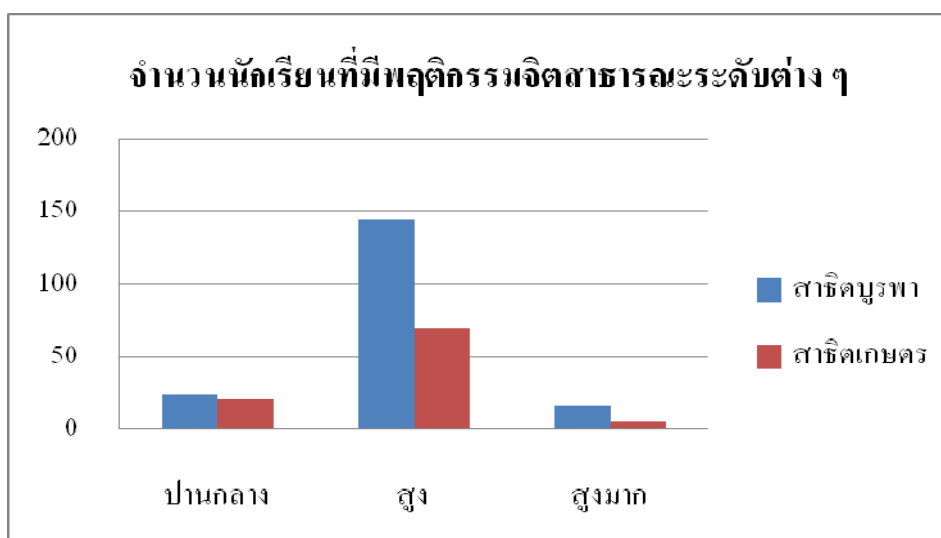
ภาคผนวก ง

จำนวนนักเรียนที่มีพฤติกรรมจิตสาธารณะระดับต่าง ๆ

ตารางที่ 15 จำนวนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่ได้คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมจิตสาธารณะ

ชื่อโรงเรียน	ชั้น	คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมจิตสาธารณะ			รวม (คน)
		2.50-3.49	3.50-4.49	4.50-5.00	
โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ”	ม.1	13	47	5	65
มหาวิทยาลัยบูรพา	ม.2	6	60	9	75
	ม.3	5	37	3	45
รวม (คน)		24	144	17	185
โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัย	ม.1	7	18	2	27
เกษตรศาสตร์ โครงการการศึกษาพหุภาษา	ม.2	3	18	2	23
ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา	ม.3	11	34	2	47
รวม (คน)		21	70	6	97
รวมทั้งหมด (คน)		45	214	23	282

คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
4.50-5.00	มีพฤติกรรมจิตสาธารณะอยู่ในระดับสูงมาก
3.50-4.49	มีพฤติกรรมจิตสาธารณะอยู่ในระดับสูง
2.50-3.49	มีพฤติกรรมจิตสาธารณะอยู่ในระดับปานกลาง

ภาพที่ 5 จำนวนนักเรียนที่มีพฤติกรรมจิตสาธารณะระดับต่าง ๆ